Hikmet Kıvılcımlı'nın KAÇIŞ ÖYKÜSÜ

HİKMET KIVILCIMLI'NIN KAÇIŞ ÖYKÜSÜ

OA Dosyası

Hazırlayan
AHMET KALE

Sorun Yayınları

OA Dosyası

(Orhan Aksungur)

Kıvılcımlı'nın Yurtdışına Kaçış Serüveninin Perde Arkası

Yayına Hazırlayan
Ahmet Kale

Sorun Yayınları
Sorun Broşür Dizisi: 29
Birinci Baskı: Mayıs 2018

Yayına Hazırlayan
Ahmet Kale

Dizgi ve Mizanpaj
Filiz Kalkan

Kültür Bakanlığı Sertifika No: 31891
Matbaa Sertifika No: 18569

Baskı: Mutlu Basın-Yayın-Bahri Mutlu
Güven Sanayi Sit. C Blok No: 264 Topkapı/İstanbul
Tel: (0212) 577 7208
ISBN: 978-975-431-213-3

OA Dosyası

(Orhan Aksungur)

Kıvılcımlı'nın Yurtdışına Kaçış Serüveninin
Perde Arkası

SORUN YAYINLARI
Haluk Mutlu Öztürk
Asmalı Mescit Sokak No 23/3
Beyoğlu İstanbul - Tel 212 638 81 82
Beyoğlu V.D.. 548 320 35 730

Sorun Yayınları

İletişim: Sorun Yayınları Kolektifi
Akbıyık Değirmeni Sokak No: 33/B
34122 Sultanahmet-Eminönü/İstanbul
Tel: (0212) 638 8182
sorunkolektif@gmail.com
www.sorunyayinlari.net

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

Fuat Fegan'ın derleyip mikrofişlere geçirdiği, daha sonra kendilerinin "yurtdışı arşivi" olarak adlandırdığı fişlerin arasında OA DOSYASI başlıklı bir dosya vardı. Sosyal İnsan yayınları yöneticisi iken yayınlamak için fişleri taradığımda bu dosya dikkatimi çekmiş, ilerde değerlendirmek için ayırmıştım. Yayınevinden ayrıldıktan sonra dosyayı okudum. Kitapta da göreceğiniz gibi dosya Kıvılcımlı ile yurtdışı serüvenini yaşamış olan iki kişinin (Orhan Aksungur ve Ahmet Camuşçuoğlu), bir de onlara 1971 Eylül sonuna doğru katılan Fuat Fegan'ın kendi aralarındaki (kaçışla ilgili) yazışmalardan oluşuyordu. Ek olarak Orhan Aksungur'un önce Bulgaristan Komünist Partisi'ne, sonra da Suriye BAAS Partisi'ne yazdığı raporlar vardı.

80'li yıllarda önce (1983) Fuat Fegan, daha sonra (1985) Ahmet Camuşçuoğlu sır biçimde ortadan kayboldular. Otuz yılı aşkın bir zaman geçtiği halde hâlâ ne sağ ne ölü oldukları kesin olarak bilinmiyor. Kıvılcımlı'nın son nefesinde yanıbaşında olan bu iki kişinin art arda gizemli bir biçimde ortadan kaybolması araştırılmaya değer bir konu. Gerek sağ oldukları dönem, gerekse kaybolduklarından sonrası kaçış günlerinden izler taşıyor olsa gerek. Bu konuda biriktirdiğim bilgi ve belgeleri yayınlama imkanı bulurum umarım.

Bu arada üçüncü kişi olan O. Aksungur da epey maceralı bir dönemden sonra ortalıktan ayrılmış, inzivaya çekilmişti adeta. Sosyal İnsan Yayınları'ndan ayrıldıktan sonra Kıvılcımlı'ya ait her türlü bil-

gi ve dokümanı gün ışığına çıkarma çabalarım sürdü. Bu arada OA DOSYASI'nı da yeniden okudum. Metin silikti, sayfalar mikrofişten büyütüldüğü için netliğini yitirmişti. İlerleyen yıllarda Hollanda'daki Enstitü'de çalışma yapan bir akademisyen arkadaşımdan daha okunur bir fotokopi nüsha edindim. Metin bence önemliydi. Çeşitli çevrelerle paylaştım, yayınlanması için yardım talep ettim. Nihayet bu günlerde bir grup gönüllü arkadaşın katkılarıyla finansman sorunu çözüldü. Katkı koyan her arkadaşıma ayrı ayrı teşekkür ederim.

Bu arada hayatta olan ya da kaybolmamış olan O. Aksungur'a metni ulaştırmaya da çabaladım. Yakınları vasıtasıyla metni ulaştırdım. Metni yayınlayacağımı, başvurulabilecek tek tanık olarak metne katkısı, eleştirisi, itirazı varsa iletmesini istediğimi de bir mektupla ilettim. Üzerinden çok zaman geçmesine karşın bir cevap alamadım.

Kıvılcımlı 'GÜNLÜK ANILAR'ında kaçış döneminin o günkü olaylarına da değinir. Ancak burada okuyacağınız metinler Kıvılcımlı'nın değinmediği, kaçış günlerinin perde arkası denecek yazışmalar. Ayrıca şimdiye kadar yanlış bilinen birçok konuda da ilk ağızdan bilgiler içeriyor. Özellikle BKP ile ilişkiler konusunda çarpıcı şeyler var.

Ayrıca kitaba birtakım ekler de koyduk. Bunlar: *Kıvılcımlı'nın Fuat Fegan'a çektiği telgraf, Eşi Emine Kıvılcımlı'ya yazdığı mektup, O. Aksungur'un Açıklaması, 1975 VP MK Açıklaması, Yalçın Okut'un yazısı, Laz İsmail'le ilgili "TKP" içinden bir açıklama, 5 Mayıs 1971 tarihli Rum Gazetesi, Kıvılcımlı'nın Suriye makamlarına yazdığı rapor.*

Son olarak böyle bir derlemeyi yayınlayarak devrimci ortama sunulmasına katkıda bulunan Sorun Yayınları'na özellikle teşekkür etmeliyim.

Nisan 2018

Ahmet Kale

BELGELERLE İLGİLİ NOT

Bu belgelerden:

1- Türkiye'ye o zaman sadece "A.C'nin Rapor'u" gönderilmiştir.

2- "Bir Savunma Üzerine" yazısının bir sureti Şam'da bizzat O.A'ya verilmiştir.

Başkaca bu belgelerin kimsede bir nüshası yoktur. "İlgili Makamlara" kendisinin vermiş olduğu nüshalar hariç tabi.

25.2.1977

Fuat Fegan'ın imzası

AC

4 Kasım 1971 Belgrad

Sevgili Hasan Arkadaş

Ben hala buradayım. Bir hafta kadar var ki telefon dahi etmiyorlar. İnisiyatif bizim elimizde değil, bekleyeceğiz. Senin bavulu da gelip almadılar göndermek için.

Senin tavsiyene uyarak kaçış serüvenimizi özet olarak yazdım. İlk önce daha geniş tutayım demiştim ama sonra vazgeçtim. İleride arkadaşlar daha teferruatlı bilgi isterlerse bir daha yazarım. Bir de senin fikrini almak isterim. Beğenmediğin cümle ve pasajlar olursa değiştirebilirsin. İçimden geldiği gibi yazdım. Bir de M. Koçak'ı ufak yollu eleştiren bir mektup yazdım, okuduktan sonra gönderirsin. Durmuş Bozburun adresine ikisini de gönder. Yalnız benim ilk ağızda okumasını istediklerim şunlar. Yalçınoğlu, Antepli, Rahmi ve Aslan

Burası bildiğin gibi. Rusça çalışıyorum ama pek verimli olmuyor. Yalnızlıktan da zaman zaman bunalıyorum. İkinci mektubumda buluşmak üzere şimdilik hoşça kal. Gözlerinden öperim.

Hüseyin Haydaroğlu

(A. Camuşçuoğlu'nun kullandığı isim)

KURUCU DERLENİŞ KOMİTESİNE RAPOR

Hoca ile geçen 139 günün özeti:

25.5.1971 günü saat 10.00 gibi (M) geldi. Parayı getirdiğini bugün gece yola çıkacağımızı bildirdi. Sandalın satış muamelesini yaptık. Sandal 750 TL'ye mal oldu. 4 bidon mazot, 1 bidon su, bir miktar yiyecek aldık. Hocaya bir yatakla battaniye alacaktık ama para çıkışmadı. Bir yorganla yetindik. Kalan bütün paramız (M)'nin aldığı 13 cumhuriyet altınıyla 300 TL kadar paraydı.

(M) bana sandalın eksiklerini tamamlamamı gece onları alacağımız yerin tespitine gideceğini söyledi. Daha önce benim tespit ettiğimi yerden neden vazgeçtiğini sordum. Senin aklın ermez deyip beni tersledi gitti. Saat 18.00 gibi geldi, çok iyi bir yer keşfettiğini, saat 21'00'de onları oradan alacağımı söyledi. Peki dedim. Hem bir pratik yapmış olur hem de yeri ben de görmüş olurum dedim. Gitmeye lüzum yok, ortalıkta dolaşmamız şüphe çekebilir dedi ve bana iskeleden iki ışık noktası arasını göstererek kendilerini oradan alacağımı tembihledi.

Denen saatte oradaydım. Ay yok, zifiri bir karanlık, sandalı kıyıya çekip onları bekleme kararı verdim. Motoru istop ettim, kürekle kıyıya yanaştım. Birden sandalın burnu kayalara oturdu. Sandala bir şey olmasın diye elbiseyle attım kendimi denize. Büyük kumandan arkadaşın tespit ettiği yer, boydan boya kayalık değil miymiş. Sandalı açığa aldım, tespit ettiği yer arasında bir buçuk saat kürek çektim, yanaşabileceğim bir yer bulurum umuduyla. Nihayet bir takım

köpek sesleri duyunca geldiklerini anladım. Onlar beni görmüşler (M) de alt tarafını soyunmuş yanaşabilecek bir yer arıyor. Tespit edilen yer iki turistik otelin arası. Bir tarafta müthiş yaygaracı köpek sesleri ve caddede gidip gelen polis cipleri. (M)'yi o vaziyette bırakıp 5-6 yüz metre ilerdeki benim daha önce tespit ettiğim yere kürek çekip demirledim. Onların yanına kıyıdan ulaşılamayacağını anlayınca koşarak caddeye çıkıp yanlarına vardım. Gördüğüm manzara şu: iki adet iri kurt köpeği, dört adım ötelerinden olanca gürültüyle bağırıyorlar.

Hoca uzanmış, (M) oturur vaziyette. Hoca'ya kayığın yerini tarif edip, elindeki çantayı alıp öne düştüm. Sandala yaklaşırken, kumlar üstünde yatan bir çocuk gördüm. O kadar gürültü olduğu halde uyanmamıştı. Köpekler arkalarında Hoca ile (M) de geldiler. Köpek seslerine bir de adam koşup gelmez mi? Adam korktuğundan mı bilmem hiç sesini çıkarmadı. Hocayı sırtıma alıp kayığa bindirdim. Denize açıldık. Mucize kabilinden bu işi atlatmıştık. İki saat kadar daha kürek çektim. Motor sesinin kıyıdan duyulmayacağına karar verildi. Motoru biraz zor da olsa çalıştırdık. Hocanın yorganını bir kat altına, bir kat üstüne gelecek şekilde serdik, yelken beziyle de sarıp sarmaladık.

Ufak bir pusulamız var, devamlı güneye dümen tutuyoruz. Hocayla (M) uyudular. Motorun muntazam tik takları arasında sabahı bulduk. 26.05.1971, pırıl pırıl bir gün, tamamen açık denizdeyiz. Gök mavi, deniz mavi, ilk defa kara görmeden denizin ortasındayım. Hoca'ya güneşten müteessir olmaması için tente yaptım. Motoru öğleye doğru dinlendirmek istedik ama Hoca'nın midesi bulandı çalkantıdan. Tekrar çalıştırıp yola devam ettik. Dümene (M) geçti, iki üç saat yarı uyur, yarı uyanık kestirdim. Hoca devamlı uyuyor. Akşam saat 18 gibi karayı gördük. Önümüzdeki Kıbrıs'tı. Hoca'yı burada (H)'ye teslim edip biz (M)'yle geri dönecektik. Hava kararmıştı, dümende (M), ben

de bir şeye toslamayalım diye sandalın baş tarafında denize bakıyordum. Bir ara dümene ben geçtim, (M) de benim yerime. İlerde Baf'ın feneri çakıyor. Kıyı kıyı fenere doğru gidiyoruz. Kıyıda küme küme ışık toplulukları. Böyle epey gittik. Hoca el feneriyle Kıbrıs haritasını istedi. (M) uyumuştu. Dümeni hocaya verdim. Motorun mazotuna bakıp, harita ve feneri Hoca'ya vermeye kalmadı, Hoca uyku sersemliği dümeni kıyıya tutmuş, kayalara oturduk.

Kayık kıyıya paralel bir vaziyette, dalgalar sandalı devirmeye zorluyor. Ben denize atladım, kayığın burnunu çevirmeye uğraşıyorum. (M) de malum tenkit makinasını çalıştırıyor. Karaya çıkmaya karar verdik. Hocayı sırtıma alıp çıkardım. (M)'yle eşyaları taşıdık. Tekrar yüzdürmeye uğraştıksa da muvaffak olamadık. Kuytuca bir yer tespit ettik. Hoca ortamızda biz iki yanında, yarı uyur yarı uyanık sabahı bulduk.

Deniz sütliman olmuş, sandalımız havuz gibi bir kayanın ortasında, hafif yana yatmış vaziyette duruyor. Kontrol ettim görünürde bir kırık çıkık yok. Bir hayli uğraştık, yüzdüremedik. Uzaktan bir adamın bizi dikizlediğini gördük. Ben adamı çağırdım. Gelen bir Rum işçisiydi. Bize hıyar getirdi, biz de kahve pişirip ikram ettik. Gitti bir arkadaşını daha çağırdı. Beraber sandalı yüzdürmeye uğraştıksa da muvaffak olamadık. Ayrılıp gittiler.

Karar verildi, ben sandalın yanında kalacağım. (M) ve Hoca, (H)'yi bulmak için Lefkoşa'ya gidecekler. Hazırlandılar, tam yola çıkacakları zaman, sten tabancalı polisler koşarak yanımıza geldiler. Eşyalarımızı yanımıza aldık. Bir cipe bindirilerek ilk sorgumuz yapılan Baf karakoluna geldik. İlk sorulan, vize, gemici cüzdanı, liman çıkış evrakı oldu. Bunların hiçbiri bizde yok. Biz Hoca'nın oğulları olduk (o anda kararlaştırıldı.) Turistik bir geziye çıktığımızı, kız kardeşimiz ve kocası Lefkoşe'de oturuyor, babamızı onun yanına getirdiğimizi, bizim geri döneceğimizi söyledik. Bir iki saat

sonra muhafızlar nezaretinde Lefkoşa'ya hareket ettik. Aynı sorgudan yine geçtik. Söylediklerimize hiç inanmadılar. Türkiye'de arananların fotoğrafları bulunan bir gazetedeki resmi bana benzettiler. Israrla bu musun, size bir fenalığımız dokunmaz, gerçeği söyleyin, denildi. Benim pasaportumdaki eksiklikleri gördükleri gibi, üçümüzün ifadesi de birbirini tutmuyordu. Hoca'dan şüphelenmiyorlardı. Onu kaçış planımızda örtü olarak kullandığımızı ima eder konuşmalar geçince, benim Kürt olduğumu, Türkiye'de arandığımı, Hoca'nın gerçekte (M)'nin babası olduğunu, sadece benim pasaportumun sahte olduğunu, asıl ismimin Hasan H. Olduğunu söyledim.

Hoca, (H)'ye telefon etti. Büyük aksilik o da Kıbrıs'ta değilmiş. Gece yarısı olmuştu. Hoca'yı bir kliniğe götürdüler. Bizi de hapishane gibi bir yere getirdiler. O gece orada kaldık. Ertesi gün öğleye doğru bizi gelip aldılar. İfadelerimizin alındığı yere getirdiler. Hoca da oradaydı. Bizi serbest bırakacaklarını, Hoca için, isterse Kıbrıs'ta kalabileceğini, tedavisini yaptırabileceklerini söylediler. Biz kabul etmedik. Fotoğraflarımızı çektiler. Biz çekilmemesi için direttikse de arşive koyacaklarını, kesinlikle Türk makamlarına vermeyeceklerini vadettiler.

İki taksiye taksim olduk. Muhafızlar nezaretinde Baf'a getirildik. Bu arada pasaportlara giriş çıkış muamelesi yapıldı. Sandalımızı kurtarıp iskeleye getirdiklerini söylediler. Dört bidon mazot ve iki somun ekmek yardımı yaptılar. 28.05.1971 günü saat 22 sularında denize açıldık. Onlara Suriye'ye gideceğimizi söyledik, oysa Beyrut'a gidecektik. O gece kaba dalgalı denizde oldukça rahat yol alıyorduk. 29.05.1971 günü bütün gün açık denizdeyiz. Hoca'nın kanaması başladı, bitkin bir vaziyette yatıyor. 30'u gece yarısından sonra hava biraz bozdu. Tam Doğu'ya dümen tutmamız gerekirken, akıntının tesiriyle Güneydoğu'ya gidiyoruz. Sabah alacakaranlığın-

da Lübnan dağlarını gördük. Hava biraz aydınlanınca dağın burnuna doğru bir şehrin karaltısı görünüyordu. Saat 10 gibi şehrin görünürdeki küçük balıkçı iskelesine yanaştık. Sandalların üzerindeki yazılardan hoca buranın Sayda olduğunu söyledi. Az daha düşüyorduk. Gümrük memurları geldiler tabi ilk soruları gemici teskeresi ve liman çıkış kağıdı. İfademiz alındı ve Beyrut'a durumu bildirdiler. Beyrut'tan gelen kelli felli bir herif Kıvılcımlı'yı tanıyıp tanımadığımı sordular. Tanımadığımı söyledim. Derhal Lübnan'ı terk etmemiz söylendi. Denizde müthiş bir fırtına ortalığı alt üst ediyordu. Fırtınanın dinmesinden sonra gidelim dedikse de kabul etmediler. Üstelik 25 Lübnan lirası ceza kestiler. Bunu ödemek için altının birini bozdurduk. Sandalı bir hücum botun arkasına bağladılar ve bizi açık denize kadar çektiler. Hücum botunun zor gittiği o denizde bizi dalgalarla başbaşa bıraktılar. Sabaha kadar dalgalarla boğuştuk. Sabah rüzgar dindi, bazı bazı şehirler görüyoruz. Balıkçılardan daha bunların Lübnan şehirleri olduğunu öğreniyorum. Hocayla (M) Mısır'a gitmek istiyorlardı. Motorun yorulduğunu, bizi yarı yolda bırakabileceğini İsrail gemileri tarafından görülüp yakalanabileceğimizi söyleyerek ikna ettim. Doğru Suriye'nin Lazkiye limanına dümen tuttuk. Öğleden sonra deniz yine bozdu, sandal su almaya başladı. Saat 4 gibi beyaz cami kubbeleri gördük. Dümeni oraya tutup kıyıya yaklaşınca bir takım balıkçılar telaşla sandallarını kıyıya çekiyorlardı. Bize de işaret ettiler kıyıya çekmemiz için. Onların da yardımıyla sandalı kıyıya çektik. Çıktığımız yer Suriye'nin batısında Hamidiye. Büyükçe bir köy. Köyün karakoluna götürdüler bizi. Orada Hafız Esat'ı göreceğimizi söyledik. Ancak ona kimliğimizi açıklarız dedik. 3-5-1971 günü gecesi Lazkiye'nin en iyi otelinde kaldık. Sabah bizi bir ciple Şam'a getirdiler. Siyasi kaçak olduğumuzu söyledik ve kimliklerimizi verdik. O gece askeri bir karakolun koğuşunda yattık. Yattık diyorum, ikide bir gelip horluyorsunuz

diye uyandırıyorlardı. Ertesi gün bizi otele çıkardılar. Üçüncü gün Şam'ın en iyi otelindeydik. Yememiz içmemiz onlar tarafından karşılanıyordu.

7-6-1971 günü (M) ve ben Sovyetler'in büyükelçiliğine gittik. Elçilik müsteşarı Azerbaycanlı imiş. Durumu anlattık. Hocanın hasta olduğunu, Moskova'da belki tedavi imkanı bulunur umudunda olduğumuzu söyledik. İkinci gün bizi ve Hocayı otelden gelip aldılar. Hoca durumu başından sonuna kadar anlattı. Bizi çok iyi ağırladılar, viski ikram ettiler. Moskova'ya bildireceklerini, birkaç güne kadar bize durumu bildireceklerini söylediler. Dört gün sonra durumu öğrenmek için gittiğimizde daha cevap gelmediğini söylediler. İkinci ve üçüncü sefer cevap gelip gelmediğini sormak için gittiğimizde temas kurduğumuz müsteşarın ve sekreterinin elçilikte olmadıkları cevabıyla yüzgeri edildik. Müracaat edeli 12 gün olmuştu fakat Gospodin'den bir ses çıkmamıştı.

Bu ara Suriye makamları bizim emniyetimizi sağlamak için bir apartman katı kiralamışlar. Oraya taşındık ve her ay muntazam ödeyeceklerini söyleyerek 1200 Suriye lirası verdiler. Hoca da son nefesini verene dek bu ufak küçük devletin büyük yardımlarını övdü durdu.

Hocanın sıhhati her geçen gün biraz daha bozuluyordu, yataktan hemen hemen hiç çıkmıyordu. Ayın 20'sinde Suriye makamlarına bizi Moskova veya Sofya'ya göndermelerini söyledik. 21-6-1971 günü bizi uçakla Sofya'ya gönderdiler.

Sofya'da o gece güç bela bir otel bulduk bir geceliğine. Sabah (M) ile bize önceden verilmiş bir adrese gittik. Aradığımızı bulamadık ama bir adama rastladık. Bize otel bulmada yardım etti. Sonradan öğrendik ki aradığımız adam o imiş. 23-6-1971 sabahı partiye gittik. Derdimizi biraz zor da olsa anlattık. Türkiye masasından geldiler. Bizi dinlediler. Hoca durumumuzu ve dileklerimizi bildirdi. Bizi başka bir otele götürdüler. Bizimle teması Kızıl Haç teşkilatın-

dan bir adam yürütüyordu. 100'er Leva yardım yaptılar. Yemek işini bu parayla karşılıyorduk.

Bu ara bize Türkçe gazeteler getirdiler, oradan bizim deşifre olduğumuz ve 146. Maddeden yargılanacağımızı öğrendik. Hele R'nin tutuklanmasını öğrenince (M) belli bir bozgun havası içine girdi.

Sofya'da da günler birbirini kovalamaya başladı. Hâlâ Moskova'dan ses yok. Hocanın kanaması belli bir ritimle devam ediyor. Çok az yataktan çıkıyor. Sabahtan öğlene kadar yatıyor. Öğleden sonra da resim yapar veya kitap okurdu.

Nihayet bir gün Kızıl Haç'lı geldi. (M)nin kendisiyle gideceğini söyledi. Kendisine hocanın kanamasının fazlalaştığını, doktora gitmesi gerektiğini söyledik. Peki dedi (M)'yi alıp gitti.

(M) gece geç geldi. Sabah kendisini bir lokantaya götürdüklerini daha önce bize otel bulan adamla buluştuğunu, belli konularda konuştuklarını ve adamdan sitayişle bahsetti. İki gün sonra tekrar buluşacaklarını söyledi. İkinci buluşmalarında Hocanın Partiden atıldığını Bulgaristan ve Sovyetler Birliği dışındaki sosyalist ülkelerin birinde kalabileceğimizi söylemiş. Bu sefer bizim (M), iki gün evvel göklere çıkardığı adama yapmadığı küfür kalmadı ne zıbidiliği, ne avantüryeliği.

İki üç gün sonra partiden iki kişi geldi. Hoca bunlara yine bütün iyi niyet ve yorumlarıyla istek ve dileklerini bildirdi. Fakat herifler hocayı dinlemiyorlardı. Onların kafasında sizin kaçmanıza bir senatör yardım etmiş doğru mu? Gazeteler 4 kişi kaçtığınızı söylüyorlar, doğru mu, burjuvazi insanı böyle yarı yolda bırakır gibi laflar. Hocanın ve bizim ifadelerimize inanmadıklarını apaçık belli ediyorlardı. Sanki biz burjuvazi ile işbirliği yapmışız. O gün bizi muhtemelen Berlin'e göndereceklerini söylediler.

İki gün sonra otelin salonunda o gün gelen adamlardan biri ile (M) oturmuş, adam birşeyler anlatıyor. (M) de huşu içinde onu din-

ler vaziyetteydi. Yanlarına gittim (M) geldiğime hiç memnun olmamış bir tavır takındı. Adam da damdan düşer gibi bana, bir adam öldürmekle devrim olmaz dedi. Ben de sen Türkiye'yi bilmiyorsun, bilsen böyle konuşmazsın demeye kalmadı. Bizim (M) derhal atıldı. Sen yukarı çık, Hoca'ya saat 13'de Berlin'e gideceğimizi bildir dedi. Biraz sonra yanımıza geldi. Bana dönerek az daha bir çuval inciri bok ediyordun. Bunlar ne derse desin he diyecen belli bir yere gelene kadar. Sonra senin konuşman çok çocuksu, karşındakini tatmin etmiyor dedi. Kendinden başka kimsenin de konuşmasını beğendiğini de görmedim zaten. Dedikleri saatte geldiler. Hoca kendilerine bizim durumumuzu Berlin'e bildirdiniz mi diye sordu. Cevap; Buraya nasıl geldiyseniz orada da aynı muameleyle işinizi yaparsınız. Cevap harfi harfine buydu. Ben o zaman Hoca ve (M)'ye bu herifler bizi başlarından savıyorlar dedim. Tabii benim çocuk görüşlerime metelik veren olur mu, ihtimal vermediler bana.

12-7-1971 Berlin'e indik. Vize işlemi yapılırken Batı Markı istediler. Bizde Suriye lirası ve biraz leva vardı. (M) para bozdurmaya bir polisle gitti. O zaman polise bizim parti merkez komitesiyle görüşeceğimizi, bunun sağlanmasını söylemiş. Bizi bir otele götürdüler. İkinci gün öğlen aynı polis geldi. Bizi gerisin geri Sofya'ya göndereceğini söyledi. Biz ısrar ettik gitmemekte, derdimizi bir sorumluya anlatacağımızı bildirdik. Polis bir iki yere telefon etti ve peki deyip gitti. O akşam yarın (M) ve benim şehre inip partiyi bulup durumu anlatmamıza karar verildi. Sabah (M) ile ufak bir münakaşa yaptık. O yalnız çekip gitti. (M) gittikten iki saat kadar sonra çok muhteşem giyimli kelli felli bir herif geldi. Kendisi partiden geldiğini söyledi. Hocayla Fransızca konuştular. Hoca her seferinde olduğu gibi herşeyi baştan sona kadar anlattı.

İkinci gün yani 13-7-1971 günü bir polis geldi, pasaportlarımız elindeydi. Pasaportlara yapılmış olunan vize işlemi iptal edilmiş

ve Doğu Almanya'da, Komünist Almanya'da yaşayamaz damgası vurulmuştu. Bizi bir münibüse bindirdiler. Yaklaşık beş on dakika gittikten sonra benim Türkiye'deyken fazilet duvarı dediğim faşistlerin utanç duvarı dedikleri yere geldik. Kapıda Sovyet Kızıl Ordusundan iki kızıl muhafız vardı. Beş dakika sonra Batı Alman polisinin karşısındaydık. Allahtan diyelim, pasaportlarımıza şöyle bir üstten, gelişigüzel baktılar. Gümrüğü atlatmıştık. Yayan 20 dakika kadar yürüdük. Yanımızdaki paraları bozdurmak için bir bankaya gittik. Banka kapalı, bir saat kadar ayakta açılmasını bekledik. Bu ara hoca Paris'e gidelim dedi. (M) buna yanaşmadı kapitalist ülkede aç kalabileceğimizi söyledi. Hoca çalışırız falan dediyse de (M) kabul etmedi. Allah selamet versin çok tembeldi. Çalışmak deme de ne dersen de ona. Birçok kereler demiştir, bana beden işi olmasın da ne olursa olsun diye, kafa işçisi arkadaş. Üzerimizdeki paraları o banka bozmadı, bir taksiye bindik. Bizi büyük bir gara getirdi. Paraları bozdurduk. taksim ettik. (M) kendisinin Arnavutluk'a gideceğini söyleyerek bizden önce bilet alıp bence doğru Sofya'ya gitti.

Gece biz de Paris'e hareket ettik. Tren tıklım tıklım doluydu, yer bulamadık. Kenefin yanında bankın üstüne hoca oturdu. Bu işkenceli yolculuk sabaha kadar devam etti. Sabah tren boşaldı, yer bulabildik.

18-7-1971 günü Paris'e indik. Uzun bir aramadan sonra geceliği 33 Franka tek yataklı bir oda tuttuk. Hoca beraber yatmamıza ısrar ettiyse de kabul etmedim. Odada kaldığımız süre ben kilimin üstünde yattım. Hoca (M)'nin ayrıldığına bayağı memnundu. Zaman zaman bahsi geçtiğinde iyiki ayrıldık, burada olsa bir sürü mız çıkarırdı derdi.

İkinci gün, Komünist Partisi'ne gitmeye karar verdik. Adresini rehberde bulamadık. Hümanite'nin adresini aldık. Hümanite'de

danışma denen yerden partinin adresini sorduk. Partinin adresini bilmediklerini şaşkınlıkla öğrendik. Şaşkınlıkla diyorum, Parti'nin organı Parti'nin adresini bilmesin. Ben ağzıma gelen bilumum küfürleri sesli olarak sıraladım. Israrımız sonunda birkaç yere telefon edip, elimize bir adres tutuşturdular. Benim dil bilmemem Hoca'nın 20-30 adımda bir dinlenmesi gerektiğini ve yanımızdaki paranın sayılı olduğu gözönüne getirilirse durumumuz hiç parlak değildi.

O gün değil, ikinci günü, partinin yeni yapılan camlarla kaplı sırça köşkünü bulduk. Parti sorumluları daha oraya taşınmamışlar. Onlar da bir adres verdiler. Biz yarı yaya yarı metroyla verdikleri adresi de bulduk. Kapıda iki hippi kılıklı herif vardı. Hoca'ya oturacak bir yer dahi göstermediler. 15-20 dakika kadar beklettikten sonra iki üç yüz metre ilerde başka büyükçe bir binayı tarif ettiler. Orada partinin dışişlerine bakan sorumluyu aradık. K.P'ye başvurmuyoruz sanki Türkiye'de o devlet dairesinden öbür devlet dairesi arasında derdimizi anlatmak için mekik dokuyoruz. Sorumlunun saat 16'da geleceğini o zamana kadar bizim yakın bir parkta bekleyebileceğimizi söylediler. Denilen saatte gittik. Hoca ismini vermeden Türkiye'den kaçtığımızı, yardıma ihtiyacımız olduğunu, kendisinin hasta olduğunu söyledi. Bizi papazlar tarafından kurulan bir dayanışma derneğine gönderdiler. O gün ölmüştü artık, otele döndük. Çok az gıda aldığımızı bu ara söyleyeyim. İki öğün yemek yiyorduk. Sabah otel ücretine dahil iyi sayılabilecek bir kahvaltı yapıyorduk. Saat 2-3 gibi ekmek ve salam yiyorduk ve Hoca devamlı kan işiyordu. O akşam H'ye mektup yazdık. Partiden A. Dino'nun adresini ve telefon numarasını vermişlerdi. Birkaç kez telefon ettik, bulamadık. Ben gittim, evi buldum. Komşusundan seyahate gittiğini öğrendim. Ertesi sabah verilen adrese gittik. Bize 200 frank yardım yaptılar ve yine papazların kurduğu başka bir derneğe gönderdiler. Orayı da bulduk. Derdimizi anlattık. İki gün sonra tekrar

gelmemizi söylediler. M ayrılmadan önce, mektuplaşmak için J.P. Sartre'ın adresini kararlaştırmıştık akşama kadar. Onu aradık ama bulamadık. Otele döndük. Hoca ağırlaştı, iki gün hep yattı. Papazlara tekrar gittiğimizde Hoca'nın kalması için bir yer temin ettiklerini, benim için bir problem olmadığını ilk önce iki ay kadar kalıp dil öğrenmem için kursa gidebileceğimi ve iş bulacaklarını söylediler. Fakat herşeyden önce polise başvurmamız ve polisten Fransa'da kalabilir müsaadesini almak gerekiyordu. Bu da bizim işimize gelmiyordu. Polise gidildi mi, pasaportların sahteliği ortaya çıkacaktı. Polise başvurmadan bu işi halledemez miyiz dedik. Bizi o zaman Uluslararası Kızıl Haç Teşkilatı başkomiserine gönderdiler. Onla ve Fransa ofisindeki komiserle görüşmemizin sonucu polise gitmeden Fransa'da kalmanın imkânsızlığını anlamış olduk. O gece karar verdik. Biz de Arnavutluk'a başvuralım dedik. O gece trenle Belgrad'a hareket ettik. 24-7-1971 günü Belgrad'daydık. Aynı gün Arnavutluk'un Yugoslavya ile kapısı olan Struga'ya hareket ettik. Birkaç gün Struga'da kaldık. 27-7-1971 Arnavutluk'un hudut kapısındayız. Bizi karşılayan ve sol yumruğunu kaldırıp selamlayan genç subaya derdimizi anlattık. Bizi Tiran'a göndermesini, orada merkez komiteyle görüşeceğimizi söyledik. Tiran'a telefon açtı. Bir saat kadar Arnavutluk ve Yugoslav hududunun arasında bekledik. Gelen cevap Belgrad'ın Arnavutluk konsolosluğuna müracaat oldu. Daha önce biz pasaportların sahte olduğunu söylemiştik. Burada da devlet karşımıza dikilmişti. Arnavutluk'tan gelen bir Yugoslav tankerine binip Struga'ya döndük. Aynı gün Makedonya Cumhuriyeti başkenti olan Üsküp'e hareket ettik. Bir iki gün dinlenmek ve düşünmek istiyordu Hoca.

Yolda Hoca'ya Türkiye'ye dönmemizi teklif ettim. İlk önce olumlu karşılar gibi oldu. Sonra Paris'e geri dönmeyi, hudutta pasaportları imha etmeyi ve polise teslim olmayı kararlaştırdık. Üsküp'te

Hoca fikrini değiştirdi. Yugoslav K.P'ye başvurmamızı söyledi. Ben bunu tepkiyle karşıladım. Herhangi bir Komünist Partisine başvurmaktansa hele Yugoslav Komünist Partisi'ne kendimi Vardar nehrine atarım dedim. Hoca biraz kızdı. Sabah 06'da kalktı, giyinip gitti. Saat 9 gibi geldi. Partiye gittiğini, herşeyi olduğu gibi anlattığını, beni de yarın gelip alacaklarını, bütün olanları dümdüz anlat dedi. İtiraz etmedim. Terslikler yakamızı bir türlü bırakmıyordu. Bizim hakkımızda karar verecek merkez komitenin tatilde olduğunu söylediler.

12-13 gün Üsküp'de kaldık. İlk günler Hoca yemek yiyebiliyordu. Sonradan 3-5 adım yürür yürümez başı döner oldu. Sonra bizi ne düşündüler bilmiyoruz, Manastır'a gönderdiler. On gün kadar Manastır'da kaldık. Bu süre içinde bir dediğimizi iki etmediler. Birden Hoca'nın kanaması arttı. Safi kan işer oldu. Üsküp hastanesine özel bir otoyla bizi getirdiler. Hastanenin en iyi odasını bize tahsis ettiler. Makedon K.P Merkez Komitesinden 4 kişi gelip Hoca'yı ziyaret edip gönlünü aldılar. 7 gün o hastanede kaldık. Hastane baştabibi direkt alakadar oluyordu Hoca'yla. Üsküp'te bir şey yapamayacaklarını anlayınca Belgrad'a göndermek mecburiyetinde kaldılar. Merkez Komite'den bir sorumlu, bir doktorun nezaretinde trenle Belgrad'a getirildik. 2 Eylül günü Belgrad'da büyük bir askeri hastaneye yatırdılar.

Hoca'nın iştahı gün geçtikçe kapanıyordu. Bir hafta sonra bize istediğimiz yere mektup yazabilirsiniz dendi. Bir mektup (H)'ye bir mektup da Türkiye'ye yazdık.

14 Eylül günü kanamayla birlikte parça parça pıhtılar gelmeye başladı. 16 Eylül saat sabah 08.30'da ameliyata aldılar. Ameliyatı Yugoslavya'nın tanınmış üroloji profesörü yaptı. Profesör emekliye ayrıldığı halde hususi olarak getirdiler. O gece Hoca benden ayrı yattı. Ameliyat bir saat kadar sürdü. İkinci gün kaldığımız

odaya getirdiler. Oldukça iyiydi. Tarih tam aklımda değil, 20-21 Eylül günü Makedonya'nın Türk asıllı başbakanı Hoca'yı ziyarete geldi. Aynı gün (H)'den mektup aldık. O gün Hoca sevinçli ve mutluydu. Bana ise Hoca'yı çok kısa bir zamanda kaybedeceğimizi söylediler.

(H)'ye gelmesi için telgraf çektik. Hergün (H)'yi bekler oldu. (H)'den daima sitayişle bahsederdi. Onun muntazamlığını, disiplinini ve teorik bilgisinin zenginliğinden bahseder ve beni, yazılarımda benle düzelten tek isim o derdi.

Beş altı gün sonra (H) geldi. Ona birkaç mektup yazdırdı. Sıkıyönetim mahkemesine bir ön savunma yazdırdı ve bunları Almanya'dan postaladı (H). Üzerindeki yazılı evrakı ve kaçış süreci boyunca yazdığı yazıları (H)'ye teslim etti.

Son günlerinde Türkiye'ye dönüp orada ölmek istiyordu. Fakat bir türlü kanama dinmedi. Her gün kan veriyorlardı. Doktorların bütün çabası bir işe yaramadı. Bu 50 senelik trajedi 11 Ekim 1971 günü saat 19.15'te son buldu. (H) ve ben tüm İŞÇİ SINIFINI VE ARKADAŞLARI TEMSİLEN BAŞUCUNDAYDIK.

50 SENE KESKİN SOLCU GEÇİNEN İTLERE KARŞI FAŞİST SAĞCI BASKILARA, İŞKENCELERE, POLİSİNE, MİTİNE EN UFAK BİR TAVİZ VERMEDEN DALGALANDIRDIĞI BAYRAĞIN ALTINDA TOPLANMIŞ ARKADAŞLAR ADINA ERİŞİLMEZ DEVRİMCİ SON NEFESİNİ VERİRKEN ŞU ANDI İÇTİK:

"EN KISA ZAMANDA DERLENİŞİ TAMAMLAYIP İŞÇİ SINIFI PARTİSİNİ KURACAĞIMIZA

İÇERDEKİ VE DIŞARIDAKİ PROVOKATÖRLERE KARŞI AMANSIZ BİR SAVAŞ SÜRDÜRECEĞİMİZE

BİREYCİLİĞE, TÜM KÜÇÜK BURJUVA KILKUYRUKLARINA ZERRE KADAR METELİK VERMEYECEĞİMİZE

SAFLARIMIZI EN SICAK DEVRİMCİ YOLDAŞLIKLA SIKLAŞTIRACAĞIMIZA

İKİNCİ KURTULUŞ SAVAŞIMIZDA SENİN AÇTIĞIN BAYRAĞIN ALTINDA BAŞIMIZLA VE GÖVDEMİZLE SONUNA DEK SAVAŞACAĞIMIZA AND İÇERİZ.”

Rahat uyu dedim ve gözlerini 19.30’da kapadım.

28 Ekim 1971 Belgrad

OA

AŞAĞIDAKİ MEKTUBUN ZARF ÜSTÜ

Mustafa Mehmet Lefkarides
İmren Süt Servisi
İsmail-Beyoğlu Sokak 22
Köşklü Çiftlik
Lefkoşe
CHYPRE

6 Ağustos 971

Sevgili kardeşim Fuat,

Sana yazılacak çok şey var. Fakat şimdi ne yeri, ne sırası.

15 Temmuz 1971 günü Doktor, öteki arkadaş ile Batı Berlin'den Paris'e hareket etmişti. Ben ise bir işi bitirip Paris'e gelecektim. Onlar adres bırakmaya iki isim vermişlerdi. Maalesef ikisini de bulamadım. Sana muhakkak yazacaklar idi. Herhalde yazmışlardır. Eğer Doktor'un adresi elinde varsa, hemen gönder.

Burada ne yol ne de dil bilmediğimi düşünürsen durumumu anlarsın. Lütfen saniye geçirme. Ayrıca olumsuz bile olsa sonucu bildir.

Seni bütün yüreğimle kucaklamak isterdim.

Orhan İmza

Not: Şayet Fuat yok ise, bu mektuptaki ricayı siz yerine getirmeye çalışın.

Mektubu aşağıdaki adrese yazın. (Bura adresini Fransız arkadaş yazıyor, yazı ondan değişik.)

30-7-72

Kardeşim Fuat,

Kıbrıs'tan transit geçtim. Vize vermediler. Sana uğrayamadım. Bazı işler için Şam'a gidiyorum. Sana oradan yazacağımı umut ediyorum.

Selamlar, Allah'a emanet ol.

Mehmet

O. Aksungur'un, F. Fegan'a mektubu

31-7-972

Fuat,

Paris'ten iki satır yazdıktan sonra bir daha seni arayıp soramadım. Özür dilemenin bir faydası yok. Beyrut'tan geçerken yol üzeri uğrayayım diye düşünüyordum. Meğer vize için önceden bir takım formaliteleri yerine getirmek gerekiyormuş. Bütün ısrarlarım sonuç vermedi. Yolda iki Kıbrıslı Türk'e rastladım. Ayaküstü iki satırlık bir pusula yazıp gönderdim. Herhalde almışsındır.

Ne kadar özlediğimi bilemezsin. Doya doya bir yol sarılışmak bile çok şeye değer. Ayrıca buralarda geçirilecek üç beş gün boşa gitmez. Bilmiyorum Beyrut'u gördün mü? Ben ancak göz ucuyla bir bakış fırsatı bulabildim. Bizim eski Galata sarrafları hâlâ orada yaşıyorlar. Hemen hepsi de Türkçe bilen Ermeniler. Onlarla birkaç laf atmak için bile olsa Beyrut'u görmeye değer. Her köşe başında İngilizce veya Türkçe bilen birine rastlamak mümkün. İnsan dedelerimizi minnet ve rahmetle anıyor.

Beni gerçekten şaşırtan şey: Nereye gidersem gideyim, tesadüfün yolumun üzerine iyi insanları çıkarması. Bu sefer de ataları Maraşlı olan Şamlı bir Türk şoföre rastladım. Beyrut Şam arasında dolmuş yapıyor. Yol boyunca konuşa konuşa geldik. Adı Fehet Kesim. Plaka numarası 105802. Bunları yazışımın ikinci bir sebebi: Eğer doğrudan Şam'a gelemez de önce Beyrut'a inersen, bir Lübnan lirası verip dolmuş ile Şam'a dolmuş yapan taksilerin bulunduğu yere geleceksin. Sarraflar da oracıkta sıralanmışlar. Dünyanın bütün paralarını

alıp satıyorlar. Bir kaçını dolaştıktan sonra en uygun fiyatı verene istediğin parayı bozdurabilirsin. (Beyrut'tan transit geçeceğin için vize parasını ödemeye gerek yok.) Fehet'i bulursan o doğru seni bana getirir. Bulamazsan herhangi başka bir taksiyle gelirsin. Fiyat 7 Lübnan lirası. Suriye parasını da Beyrut'ta satın almak daha karlı. Yolda 15 Suriye lirası ödeyip vize alacaksın. Zaten bunların hepsini taksi şoförü yolda sana anlatacak ve yardımcı olacak. Şam'ın tam merkezine gelince hotel Samir'i göreceksin. Önünde genişçe bir alan var. Yüzünü otel kapısına döndüğün zaman tam bakış yönünde senin duruşuna göre otel duvarının sağını kovalayarak bir cadde uzanır. Bu caddeyi yüz yüzelli metre yürürsen, onu dikine kesen ikinci bir genişçe cadde bulacaksın. İşte benim kaldığım otel, iki caddenin kesiştiği köşe başında. Senin gelişine göre sol kol üzerinde. Kapısında (girişte sol yanda) küçük bir fotoğraf camekanı var. Tam karşıda bir cami göreceksin. Otelin adı: Jamaa (tamamlayıcı bilgiyi zarfın üstündeki adresten bulabilirsin.) Arapça harflerle girişte yazılı.

Bir Mark aşağı yukarı bir Lübnan lirası. Suriye parası daha da ucuz. (Galiba 7 Lübnan lirası = 11 Suriye lirası).

Bizim Fehet, Şam'a 30 km uzakta bir Türk köyünden. Beni köyüne davet etti. Sen gelince beraber gitmemizin daha neşeli olacağını düşündüğüm için teşekkür edip ileriye erteledik misafirliği.

Anadolu kadınlarının ağzı ile: Birin desem biri kalır, hepin desem akşam olur. Elin kanda – başın kilde de olsa gel. Hakkımda verilen hükmü bir armağan olarak –benim için en kıymetli armağan olarak- değerlendirmeye çalışıyorum. Yaşadıkça da bundan şaşmayacağım. Erişilmez anısı Kerem ile Aslı'yı gerçekten bir hayatı öğrenebildiğimi sanıyorum. Hiçbir masal yalan değildir.

Yüreğimin bütün sıcaklığıyla kucaklarım.

Gelemezsen: Lütfen iki satırla vakit geçirmeden bildir.

Mehmet Zoroğlu

Samir Palas Otelin adını yanlış yazmışım. Zarfı tekrar açıp düzelttim. Daha garibi biz üç arkadaş eskiden aynı otelde kalmıştık. Gene oraya gelmişim.

Beyrut-Şam Yol 2.30-3.00 saat çekiyor.

O. Aksungur'un, A. Camuşçuoğlu'nun raporuna cevabi mektubu

Kardeşim Ahmet,

Bu mektup yalnız sana değil. İlgili olan bütün arkadaşlara. Senin adına yazılmasının sebebi, olayları birlikte yaşamış olmam. Sadece ayrıntılarla ilgili bazı noktaların yeniden hatırlanması, çıplak mantığa vurulduğu zaman saçma görünecek bir takım şeylerin bizzat yaşanmış olduğu canlı ortamın içinde yargılanmasını sağlamak gerekiyor. Bunu da ancak sen yapabilirsin.

Benimle birlikte mezara gömülmesini istediğim bir kısım duygu ve düşünceyi açığa vurmak zorunda kaldım. Ölülerimizin bazı anıları örselendi. Bir daha bu sıkıntıyı yaşamamak için şu açıklamamın yalnızca ilk değil, aynı zamanda son olmasını umut etmek isterim.

24 Nisan 971 saat 16-17 arası. Dünyada en çok borçlu olduğum insan (babam) son nefesini verdiği sırada ben K'nın yanında idim. İstanbul'dan dönüp babamı gördüğüm andan beri bir duygu yüreğimi sıkıştırıyordu. K bir an önce gazeteye dönmemi istediği halde bir türlü dönemiyordum. O gün mutlaka dönmek kararı ile talimat almak üzere kendisine uğradım. Her zamanki üstün inceliğiyle daha buralarda mısın diye takıldı. Konuştuk. Önümüzdeki sayıya konmak üzere bir başyazı verdi, ayrıldım. Sözü geçen başyazıyı nasıl arandığımı belki sen de hatırlarsın. Sonra K'dan öğrendim. Aldığım yerde unutmuşum. Bu dalgınlığı uzunca bir süre üzerimden atamadım. Beni sarsan ölüm olayından çok "hiç olmazsa son görevini – başucunda bulunmak anlamında değil – yaptın mı yapmadın mı?" sorusu idi. Buna cevap veremiyordum.

Aslında değmez ama madem sözü edilmiş. Motorun karaya oturması olayına dokunmadan geçmeyeceğim. Adayı gördükten sonra saat 5 sularında dümeni benim aldığımı herhalde hatırlarsın. Bir gece, bir gündüz hiç uyumamıştık. Sen yattın, saat 11 sularında Baf önlerine geldik. Sen kalktın ve dümene geçtin. Ben yorgunum yatacağım deyip baş tarafa uzandım. Kazadan sonra K, benim gözcülük görevini aldığımı ve yerine getirmediğimi yakıştırdı. Hatayı (eğer hata diye yorumlanırsa) üçümüzün ortaklaşa yaptığına inanmak ve inandırmak istiyordu. Ben seslenmedim. 1- Kazada benim payım olması ya da olmaması bir şeyi değiştirmezdi. 2- Kimlikliklerimizin açığa çıkması kaçınılmaz olmuştu. Pasaportların yakınlarımla ilgili (her çeşit yanlış anlama ve yoruma yer vermemek için) dikkatli davranmamı gerektiriyordu. İki nokta daha. 1- Kaza, ben yattıktan bir küsur saat sonra oldu. Demek ben yattığım sırada karaya yanaşmak söz konusu olamayacağı için bu işin gözcülüğü söz konusu olamazdı. 2- O zifiri karanlıkta neyin nasıl gözcülüğü yapılacaktı. Sen şuna inanıyor musun? Gerçekten gözcülük yapmak mümkündü ve birisi bunu yerine getirseydi, sağ salim karaya yanaşırdık. Gerçek şu; ortalık ağarıncaya kadar kıyıdan elli-yüz metre açıkta seyretmedikçe tesadüflerden başka hiçbir şey kazayı önleyemezdi.

23 Haziran Helmut otelinde yemek olayı: Sen öğleden sonra saat 3 sularında yumurta ve undan yapılmış el büyüklüğünde üç parça yiyecek şey (adını bilmiyorum) getirdin. Sürekli iştahsızlık çeken K, onu iştahla yemişti. Keşke ikişer tane alsaydın dedi. Satış yeri kapanmış olduğu için tekrar satın almaya imkan yoktu. Daha sonra K, artık akşamleyin bir şey yememize ihtiyaç yok bununla idare ederiz dedi. "Hocam sizin için ihtiyaten birşeyler alsak" diyecektim. (Çünkü önceki sözleri ile doğru dürüst doymadığını belli etmişti.) Yanlış anlaşılır kaygısıyla dilimin ucuna kadar gelen kelimeleri yutkunarak geri aldım. Akşam 6 sularına doğru meyve istedi.

Satın almak için sen çıkacaktın. Bana istersen sen de gel, hava almış olursun dedin. -Ben; olur! –K; ikinizin de çıkmasına lüzum yok ama istiyorsanız çıkın. Bu sözün altında bir şüphenin saklı olduğunu sezmemize imkan yoktu; çıktık. Sağı solu araştırdık. Her yer kapalı idi. Otel lokantasından almaya karar verdik. –Sen: Eğer istiyorsan bir de çorba içeriz. –Ben: Niye içmeyelim, istersek yemek bile yeriz. Dediğimiz gibi de yaptık ve K gelip bizi yakaladı. Burada bir açıklama gerekiyor. 1-Lokantaya yemek yemek amacıyla değil, meyve almak amacıyla gidilmiştir. 2-Bu arada "yemek de yiyelim" düşüncesine gelindiyse açlığa tahammülsüzlükten değil, bir şey ısmarlamadan sadece meyve almanın yakışık almayacağı şeklinde bir duyguya kapılmış olmamızdı. Sonra çok düşündüm. K tarafından oyun çağı çocukları gibi güdülme duygusuna kapılmıştık da buna karşı bilinçaltı bir tepkinin rolü olmuş muydu? Sorunun cevabını verebilmiş değilim. Diyelim ki benim için anarşistçe duyguların da payı vardı.

K'nın yorumu: İkimizin birlikte çıkmakta ısrar edişimizden niyetimiz belliydi. Harbi komünizm lafını edeli beri bana karşı ikili ittifak kurup cephe aldığınızı biliyordum. Bu iş ne kadar ileri gidecek görelim bakalım diye seslenmedim. Şimdi anlaşılıyor: Bu adam hasta, nasıl olsa ge…k, yemese de olur ama biz genciz, yaşamak hakkımız… diyorsunuz. Acı sözler yüreğimi burkmuştu. (Kimbilir bilmeyerek daha ne acılar çektirdik. Bundan sonra herşeye titizlikle dikkat etmeli) diye aklımdan geçirdim. Ancak benim ölçülerimle son derece önemli bir olay herşeyi arka plana attı. K, paraları üçe bölmüştü. Bu, kaderini bizim kaderimizden ayırması demekti. Başka deyişle kaderini bize bağlayan, her çeşit şüpheden uzak –hiç değilse her çeşit şüpheden uzak görünen- o aydınlık güven olmayacaktı artık. Bir şeye bir yol karar verdi mi, hemen hemen ondan şaşmayacağını biliyordum ama bu yanlış anlaşılma da mutlaka düzeltilmeliydi. Bir süre sessizlikten sonra "Hocam ne söyleseniz az, bütün suç benim.

Tek defaya mahsus olmak üzere bağışlayın. Bu ilk ve son olacak. Eğer ikinci bir hata işlersek, bundan çok küçük bile olsa boynumuz kıldan ince. Lütfen bu defalık bağışlayın." Hiç ağzını açmadı. Sessizlik. Bütün gücümle kurtarıcı çareyi arıyorum. Tek çare davranışımızın gerçek sebebini açıklamak. Ama bu da sözlerimin doğruluğuna yani yalan söylemediğime inanmasına bağlı. Kumar oynarcasına söze giriyorum: "Hocam şüphesiz bizim hele benim çok kusurlu ve eksik yanlarımız var. Küçük burjuvaca davranışlarımızdan bir türlü kurtulamadık. Onun için ne söylerseniz az ama eğer müsaade ederseniz bu olayın dışında bir şey sormak istiyorum. Lütfen sormama müsaade edin ve cevabınız bu olaydan tamamen bağımsız olsun... Bir süre sessizlik. Sor dedi. –Benim dürüst olduğuma yani size yalan karşı söyleyemeyeceğime inanır mısınız? Gene bir süre sessizlik: "İnamamam, icabederse çok rahat yalan söyleyebileceğini kendin söylemiştin (gerçekten de bir ara polise ve düşmana karşı rahat yalan söyleyebileceğimi iddia etmiştim ama kendisiyle işbirliğine başladığımız ilk günde, bir çok kusurlarım ve eksiklerim olduğunu kendimce koymuş, teşhir – adları ile- anlatmış, ancak sonuna kadar dürüst kalacağımı, her sözümün doğruluğuna –yanılmalar hariç tabisonuna kadar güveneceğine inanmasını istemiştim.)" Allak bullak oldum. Beni yakından tanıyanlar : Herif olmakla (arkadaşlarıma yalan söylememek, korkmamak) övünür, Heriflik'in bana babamdan miras –ölüm mirası anlamında değil- kaldığını söylerdim. Farkında olmadan babamın anısını kumar masasına sürmüştüm. Onun oğlu olmanın verdiği güçle -yani büyük bir inançla- doğruldum gene: pekala siz bizim hakkımızda hangi kanaati beslerseniz besleyin. Biz tuttuğumuz yolu, ihtilal yolunu sonuna kadar yürüyeceğiz. –O: temenni ederim çocuğum. Konuşma kapandı.

K'ya duyduğum saygı sevgi uçup gitmişti. Bunu örtbas etmek, sahte roller oynamak elimden gelemezdi ama onun büyüklüğü, bili-

minin önemi nazarımda bir milim bile eksilmemişti. Düştüğüm çaprazı ne kendisinden ne senden sakladım. Sevgi saygı kaybı söz ve davranışlarıma yansıdıysa büyüklüğü ve bilim de düşünce ve davranışlarımı sonuna kadar güttü. (Hocam deyişimin yerini, Dr Hikmet alması da konu olmuş. Ben sadece şunu belirtmekle yetineceğim: Eğer yaşasaydı sevgili delikanlılarımızdan birinin yadigar olan bu deyişiyle –sağlığında maalesef yüzüne karşı tek defa olsun söyleyemediğim- seslenirdim kendisine bugün.) Seninle aramızda geçen bir olayda davranışlarımı ayarlamakta yardımcı oldu. G.D Oteline taşındıktan birkaç gün sonra idi. Bay Peter gazeteleri getirdi. Bir ucundan da olsa yurtta olup bitenleri ilk defa öğreniyorduk. Satırlar arasında Re… A…'un tevkif edildiği de sıkıştırılmıştı. Birden anacığım gözümün önüne geldi. Ardı ardına bindiren olaylara dayanabilecek miydi acaba? Yıkık ruhumu bir hüzün kapladı. Çokça bastırmış olacak ki bir ara senden teselli edici bir şeyler aranmaya kalktım. Sense –belki de Re…A… yüzünden- merhamet dilendiğimi sanıyordun galiba. Kabuğunu kıramayacak kadar narin gagalı civcivlerin bu işlerde yeri olmadığını söyledin. Ufak tefek sürtüşmeleri bir yana bırakırsak aramızda ilk hır çıktı. Durumu inceden inceye gözden geçirip davranışlarımı belli bir düzene soktum. K'nın farkında olmadan ruhumda açtığı yaranın kanını durdurmaya imkan yoktu. Ama onun bir İnsan-Dağı, Bilim-Dağı (o günlerdeki O.A mantığıyla yazıyorum) olduğu da inkar kabul etmez bir gerçekti. Her şey bir yana, geride bırakılan ve eski yazıdan yeni yazıya geçirilmesi gereken bir yığın bilim malzemesinin hiç olmazsa bir kısmı kurtarılmalıydı. Bu da ölümle pençeleşen bir insanı şu yada bu şekilde kırmaktan men ederdi bizleri. Ötekine (yani sana) gelince uzunca süredir tanıyorsun. Her şeyimi inkâr etsen fedakârlığımı inkar edemezsin. Sen bekarsın, o arkada iki çocuk ve bir kadın bırakıp geldi. Ne birinden ne ötekinden kişicil duygularım için anlayış beklemeye hakkım yoktur. Karar; 1- Davayı ilgilendirme-

dikçe kişicil duygu-düşünce-mesele yüzünden sürtüşmelere meydan vermemek, küfür bile edilse ağzımı açmamak. 2-Buna yardımcı olmak üzere zaruri ilişkiler dışındaki ilişkilerden kaçınmak.

BU...larla yapılan "gizli" ve "yalnız" görüşmeler: Buraya kadar yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere K ile ilişkilerin zedelenmesi sözü edilecek görüşmelerden önce olmuştur. Dolayısıyla görüşmeler ilişkilerin zedelenmesine sebep olarak gösterilemez. Çok çok daha önce ortaya çıkan zedelenme durumunu körükleyip körüklemediği yönünden değerlendirilebilir.

Birinci görüşme: Bir partilinin benimle görüşmek istediğini ben de K ve seninle birlikte bay Peter'den öğrendim. Hatta K şöyle bir ikazda bulundu. Bunlardan bir şey saklamaya lüzum yok. Ne sorarlarsa doğru cevap ver. Bay P, beni iki kişiyle buluşturup ayrıldı. Birisi daha önce karşılaştığımız ama kimliğini bizden saklayan "esrarengiz" İV idi. Öteki de tercümanı. Benimle görüşmek istemelerinin bahanesi de R ile tanışıklıkları idi. Bu ilk görüşme bir akşam yemeği daveti görüntüsü dışına çıkmadı. Konuşmalar da sohbet sınırları içinde kaldı. Belki de tek önemlice husus söz TKP'ye gelince benim yöneticiler aleyhinde bulunmam oldu. B. Radyo'dan bol salçalı nutuklar atmak dışında yaptıkları bir şey yok. Türkiye'de onların gerçekten varolduğunu kabul edip adam yerine koyan birkaç kılkuyruk bürokrat dışında kimse yok ve ilh... Ayrılacağımız sırada bay İV, bir akşam benimle daha etraflı bir şekilde konuşmak istediğini ve beni tekrar arayacağını söyledi.

Aramızda eski güven olmadığı için olup bitenleri son ayrıntılarına kadar K'ya anlatmakta özel bir titizlik gösterdim. Zaten şu iki nokta dışında bir şey yoktu. 1-Bay IV'nin benimle tekrar görüşmek istemesi. 2-TKP hakkındaki benim sözlerim. Birinci nokta üstünde –aklımıza hiçbir kötü (yada art) niyet olabileceği gelmediği için- durmadık. İkinci nokta üstünde beni eleştirdi. Bizim iç işleri-

mizi olur olmaz başkalarına açmamamız gerektiğini, partinin varlığı-yokluğu, gücü-güçsüzlüğü üstünde ileri geri konuşmanın doğru olmayacağını söyledi. Son olarak da mamafih siz gençsiniz, daha bugüne kadar Parti'yle karşılaşmamış olabilirsiniz tarzında lehimde bir mazeret buldu.

İkinci görüşme: Bay İV'nin bu her bir görüşme isteğini K haber verdi bana. Daha doğrusu esrarengiz İV, onun kanalından beni çağırma inceliğini(!) gösterdi. Selam sabahtan sonra konuşmaya girdi. Türkiye'deki en ciddi (hatta tek ciddi) örgüte bizim sahip olduğumuzu Re..'den biliyordu. Örgüt hakkında ayrıntılı bilgi ve güvenilir elemanların listesini istiyordu. Cevap: Re, gücümüzü epey abartmış. Maalesef bizim söylendiği gibi güçlü bir örgütümüz yok. Elimizde SO gazetesi, İPSD ve YİS var, daha doğrusu vardı. Bunların da durumları belli. Gücü ve niteliği herkesçe bilinir. Şüphesiz buralarda çalışan veya üye olan yüzlerce insan var ama sizin dediğiniz anlamdaki elemanların sayısı iki elin parmaklarını ancak bulur... İki elin parmakları kadar da olsa isim istiyordu. Onbir arkadaşın adını verdim. Gene de tatmin olmadı. Israrla bir illegal örgüt arıyor ve bana söyletmek için aynı soruları döndürüp döndürüp sürüyordu. Adamın gıcık hali, gittikçe dayanılmaz oldu. K'nın ikazına rağmen biraz da kabaca kestirip attım. "Benim verebileceğim başkaca bir cevap yok. Sorularınıza tam yetkiyle cevap verebilecek insan K'dır. Parti-disiplin anlayışı da benimle değil, onunla muhatap olmayı gerektirir."
–K, parti üyesi değil ki! (Bu sözleri ağzından istemeyerek kaçırdı izlenimini uyandırmak istemiyorum. Olanı aynen aktarıyorum.) acı gerçek beynimde şimşek gibi çaktı. Mümkündür dedim. Kendilerine TKP adını veren o şerefsiz insanlardan herşey beklenir. Onlar, K'yı ihraç etmek ihanetini bile göze alabilirler. Sözlerimi tevil etti: "K'nın TKP'den ihraç edildiğini söylemedim. Böyle bir şey bilmiyorum. K, TKP aleyhinde olduğu için kendisini partili saymıyor; bu anlamda

partili değil dedim. Gerekirse onunla da görüşürüm tabii. Tabii benim sözlerine inanmadığımı da görüyordu, ayrıldık.Görüşmeyi bütün ayrıntılarıyla K'ya anlattım. İhraç olayının sarsıntısı yüzünden uzun boylu durmadı üstünde. Yalnız on bir arkadaşın adını vermeme biraz can sıktı. Vermesen iyi imiş dedi. İhraç olayını A'ya (yani sana) söyleyeyim mi diye sordum. Şimdilik söylemeyelim, icap ederse ben söylerim dedi.

Üçüncü görüşme: İkinci görüşmeden üç beş gün sonra katiplikten kaldığımız odaya telefon ederek bay İV'nin beni çağırttığını haber verdiler. Yalnızdı, yani tercüman yoktu yanında. İşaretle öğleden sonra saat ikide tercümanla geleceğini anlattı. Oldukça esnafça yüz leva para vermek istedi. Bu mide bulandırıcı yardım-bağışı reddetmek için epeyce uğraştım. Ben reddettikçe o ısrar ediyordu. Sonunda kabul etmek zorunda kaldım ve olayı hemen K'ya haber verdim. Bay İV'nin öğleden sonra benimle tekrar görüşmeye geleceğini sanki –rüşvet verir gibi- mide bulandıran şekilde 100 leva verdiğini, bütün bunların tek bir anlamı olabileceğini, bana düpedüz çengel attıklarını söyledim ve niyetlerinin ne olabileceğini sordum. –Evet dedi, haklısın ama şimdilik beklemekten başka yapılacak bir şey yok. Bölüşüm kuralına uyarak 33.35 levasını kendisine verdim.

Öğleden sonraki görüşmeye veda konuşması havası verildi. Özel meseleler üstünde hemen hiç durulmadı. Türkiye'deki yuvar ve örgütler hakkında düşüncelerim soruldu. Şüpheli gördüğüm şahısların isimleri istendi. Belli yuvarlar hakkındaki görüşlerimi kısaca özetledim. Sekiz on kadar da şahsen şüphelendiğim şahıs adı verdim. Baş İV, kendisi yıllık izine gideceği için bir daha görüşemeyeceğimizi, başka arkadaşlarının beni ziyarete gelebileceklerini söyledi, ayrıldık. Mutat üzere herşeyi K'ya anlattım. Dikkatini çekecek herhangi bir nokta olmadı.

Dördüncü görüşme: Yeni iki insan gelmişti. İkisi de Türkçe biliyordu. Türkiye masasından oldukları belliydi. –Yoldaş, biz

Türkiye'nin iç işlerine karışamayız. K'nın TKP'den niçin ihraç edildiğini de kimin haklı, kimin haksız olduğunu da bilemeyiz. Partimizin şahıs olarak sana bir teklifi var. Ancak teklifi açmadan önce burada yapacağımız konuşmalardan tek kelimenin bile dışarı çıkmayacağına ve herşeyin aramızda kalacağına söz vermelisin. Söz verdim. –Biz Türkiye işçi sınıfına ve onun savaşına yardımcı olmak ve seninle işbirliği yapmak istiyoruz. Fakat bizimle beraber çalıştığını hiç kimsenin bilmemesi lazım. Aksi halde partimiz müşkül duruma düşebilir. Teklifimizi kabul edersen sana bütün imkanları sağlayacağız. –Ben: Türkiye işçi sınıfına yapmak istediğiniz yardımlardan ve şahsıma gösterilen ilgiden dolayı teşekkür ederim. Şüphesiz ki teklifinizin değeri çok büyük ve ben de seve seve kabul ederim. Ancak teklifi K'ya açmamız ve onun müsaadesini almamız gerekir. Benim onunla –ama sadece onunla- ilişkiyi sürdürmem şart. Ondan kopmak demek Türkiye işçi sınıfından kopmak demektir. Yapacağımız işbirliğinin ve sizin iyi niyetlerinizin olumlu sonuçlar vermesi de herşeyden önce buna bağlı. Kabul etmediler. K da dahil hiç kimsenin hiçbir şeyden haberi olmaması gerektiğini söylediler. Teklifi reddedip tam bu işe son vereceğim sırada en doğru hareketin verilecek cevabı K ile kararlaştırmak olacağını düşündüm. Birden yoldaşlar dedim, bilindiği gibi bizim ideolojimiz herşeyden önce örgüt kararını şart koşar. Sizse benden tek başıma karar vermemi istiyorsunuz. Bu son derece zor bir şey. Onun için müsaade edin, bir gün düşüneyim. Cevabımı yarın bildiririm. –"Olur" dediler. "Bir değil iki gün düşün, pazartesi bize bildir." Beraber K'nın odasına çıktık. Senin de tanığı olduğun dereden tepeden bir takım şeyler konuşuldu; ayrılıp gittiler.

Görüşmeyi bütün ayrıntıları ile K'ya anlattım ve verilecek cevabı kendisinden istedim. Şunları söyledi: "Bunlar (yani istihbaratçı

mantığı) el kadar kürkü için güzelim samuru kesmekten çekinmezler. Seni istihbarat işlerinde kullanmak istedikleri anlaşılıyor. Harekete senin kadar angaje olmuş insan zor çıkar; istihbaratçı olursan yazık olur. Binaenaleyh şöyle cevap verebilirsin: Eğer beni istihbarat işlerinde çalıştırmayı düşünüyorsanız, teklifinizi kabul edemem. Esasen ben bu işe uygun bir eleman değilim. Size bu iş için çok daha ehil arkadaşlar verebiliriz. İkincisi; K, karanlık bir kuyudur. İçine atılacak taş bir daha gün yüzüne çıkmaz. Sizinle işbirliği yaptığımızı onun bilmesinde hiçbir mahsur olmadığı gibi bilakis fayda vardır.

Beşinci görüşme: Bu son görüşme. BU...'dan ayrılmak üzere, havaalanına hareketimizden yarım saat kadar önce geçti. Bu kez tek kişi gelmişti. K ile kararlaştırılan cevabı olduğu gibi kendisine tekrar ettim. "Sizinle işbirliği yaptığımızı onun bilmesinde hiçbir mahsur olmadığı gibi bilakis fayda vardır" sözüne şunları da ekledim: "Hatta mutlak zaruret vardır. Geçen konuşmamızda da açıkladığım gibi herşeyden önce bizim yapacağımız işbirliğinin semere vermesi K ile ilişkilerin sürdürülmesine bağlı. Türkiye'deki örgütlerimiz içinde ve bu örgütlere bağlı arkadaşlar arasında en basit birşeyi dahi kabul ettirebilmemizin yolu yalnız ve ancak K'dan geçer. K'sız ne Türkiye işçi sınıfı ne de ihtilalci çalışma düşünülebilir. Kısaca; K ile ilişkileri sürdürmeyi kabul ederseniz teklifinize evet diyorum. Etmezseniz maalesef hayır demek zorundayım." (Konuşmanın ortasında söz alarak: Kendilerinin istihrabatçı olarak hiçbir yabancıya ihtiyaçları olmadığını, istihbarat teşkilatlarının yeterince güçlü ve mükemmel olduğunu benimle sadece Türkiye işçi sınıfı meselesi için çalışmak istediklerini belirtmişti.) Adam, fikirlerime tamamen katıldığını, benim yerimde olsa kendisinin de aynı şekilde düşüneceğini söyledi. Fakat bu konuda karar vermeye onun yetkisi yoktu. Buna ancak merkez komitesi karar verebilirdi. (Bu sırada sen geldin, adam konuyu değiştirdi. Sen

ayrıldıktan sonra devam ettik.) Onun için bu mesele ancak ileride düşünülebilirdi. Merkez komitesinin nasıl karar vereceği şimdiden kestirilemezdi. Cevabım (herhalde cevabımız demek daha doğru olurdu ancak bu cevaptan dolayı bir sorumluluk geliyorsa onu hiç kimseyle paylaşmayacağımı belirtmek için tekil biçimi kullandım.) şu oldu: "Teklifinizi kabul ediyorum ancak ilerde tatsızlık çıkmaması için şu noktayı bir daha belirteyim: Eğer partiniz K ile ilişki kurmamı reddedecek olursa dünyanın bütün imkanlarını bağışlasanız da benim yerim K'nın yanı olacaktır. O, "tamam" dedi. "K'yı D.A [Doğu Almanya]'ya yerleştirdikten sonra 15-20 gün içinde geri dön" ben de tamam dedim, ayrıldık. Sonradan K'nın kafasına takıldığı için bir noktaya dokunmadan geçmeyelim: Konuşmanın sonunda ben veda etmek isteyince; adam havaalanına kadar kendisinin de geleceğini, veda merasimini orada yapabileceğimizi söyledi ama her nedense havaalanına gelmedi.

Bu konuşmayı da ilk fırsatta olduğu gibi K'ya anlattım. Doğu'ya varışımızdan bir yada iki gün sonra "eşyalarınızı toplayın, sizi geri göndereceğiz" dediler. Havaalanına kadar gittik. Orada bir yanlış anlaşılma olduğunu, bizi B [Bulgaristan] partisinin, A [Doğu Almanya] partisine gönderdiğini güç bela anlatabildik. Basit memurcukların iyi niyeti bizi bir gün daha Doğu'da bıraktı. Bu olay, üçümüz üstünde de etkilerini göstermişti. Ben: "Yüzde bir bile umut yok ama yarın sabah erken partiye gidip meseleyi anlatalım. Bizi gene de dışarı atarlarsa hiç olmazsa aklımızda bir takıntı kalmaz" dedim. K, teklifi derhal benimsedi. Sabah ikimizin partiye gitmesine karar verildi. Sabah oldu. Sen kahvaltıyı yaptıktan sonra gitmemizi istiyordum. Bense geç kalabiliriz -yani bizi dinlemeden, dinleseler bile anlatacaklarımız ilgililere ulaşmadan karar verebilirler- kaygısıyla kahvaltıdan önce gitmemizi istedim. "Kahvaltıyı dönüşe yaparız. Hiç yememek de olur zaten" dedim. Herhalde verdiğin cevabı

hatırlıyorsun. Artık gücüm tükenmişti, boşandım. Sonra kendimi toparlayıp yalnız gittim. Dönüşte birinin gelip K ile enine boyuna konuştuğunu öğrenmiştim. Bu bizi biraz rahatlattı ama yağmurdan kaçarken doluya tutulmaktan gene de kurtulamadık. İkindi üzeri bizi apar topar kapı dışarı ettiler.

K, Fransa'ya geçmemizi teklif etti. Ben "Kapitalist bir ülkeye gitmem" dedim. Bunun anlamı şüphesiz sana kapalıydı ama K'ya tamamen açıktı. Ayrıca sen yanımızdan ayrıldığın bir sırada meseleyi tekrar aramızda konuştuk. Aynen şunları söyledim: "Hocam, bana bir teklifi bizim bilmediğimiz bir art niyetle yaptıkları apaçık ortada. (Bizi Doğu'dan rezilce dışarı atmaları da şüphelerimi iyice artırmıştı.) İstihbaratçı mantığın ve onunla başa çıkmanın ne demek olduğunu da az çok kavrıyorum. Bu oyunda güçler son derece eşitsiz. Ama ben ne olursa olsun oynamamız taraftarıyım. Hiç olmazsa belki sizin ihraç sebebini öğreniriz. Yalnız bir kaygım var: Dikte etmeye kalkacakları emre boyun eğmezsem, temizleme yoluna gidebilirler mi?" Cevabı "Böyle bir halt işleyemezler. Bir kere ortada biz varız ve niyetleri ne olursa olsun seni bizden ayıramazlar." Söz bu noktaya gelip , hava belli bir sıcaklık kazanınca şu sözleri söylemekten kendimi alamadım: "Elbette hiç kimse bizi ayıramaz ama siz bizi kendi elinizle ayırmaya kalktınız!" Sözlerimin bıçak gibi yüreğine saplanacağını çok iyi biliyordum ama söylemek zorundaydım; biricik şanstı bu. Çok değil "sen de amma abartıyorsun" deseydi; o uğursuz akşam söylenenlerin artık geçersiz olduğunu bir kelimecikle, bir işaretçikle, bir imayla belli etseydi herşey düzelecekti. Aramızdaki o eski pırıl pırıl aydınlık güven geri gelecek ve biz herşeyi rahatça konuşacaktık. Zerrece şüphem yok. O, kendisi gönderecekti beni geriye. Yapmadı bunu. Daha doğrusu –sonradan kavrayacağım nedenini- yapamazdı. Burada bir düğüm noktasına geldik ama şimdilik açmayacağım onu; anlatma-

ya devam edeceğim. Dönmek mi doğru olur, dönmemek mi? Bu konuda kendisinin bir şey diyemeyeceğini söyledi. Ama benim kararlı halimi de görüyordu. İleride kontak kurmak için adres tespitini görüştük. Bu arada sen de geldin. Bana tiyatrocu M.E. diye birinin adını verdin. Fransız partisinden sorulursa bulunabilirdi. Temim'in PK numarasını F'nin adresini aldım. Bir ara seninle de iki satır konuşma ihtiyacını duydum. Hatırlayacağın üzere şunları söyledim. K'nın gündelik basit işlerde bazen çok ters kararlar verdiğini sen de görüyorsun. Eğer Fransa'da olumlu sonuç alamazsanız, sağda solda sürünmeden uçakla Şam'a dönmeye kendisini mutlaka ikna et. Şimdi ayrılacağız, hayat daha da zorlaşacak. Hele senin görevin iyice ağırlaşıyor. Ama altından kalkacağına inanıyorum. Sen: "Tabii böylesi doğru. Hiç olmazsa sen bari deşifre olmazsın" sözü ile araya girdin; ben devam ettim: "Deşifre olup olmamamın fazla bir önemi yok. Ama iki yönden teşebbüse geçmek imkanına kavuşmuş oluyoruz. Biri tutmazsa belki öteki tutar. İnşallah en geç iki ay içinde tekrar buluşuruz. Eğer Fransa'da kalabilirseniz Türk Öğrenci Birliği'ne (TÖB) haber ve adres bırakalım. Resmi kuruluş olduğu için kolayca bulabileceğimizi sanıyorum. Kalamazsanız nerde olursanız olun adresinizi Temim'e ve F'ye yazın, ben onlardan alırım. Bu son sözleri K'nın yanında da tekrarladım. "Tabii" dedi, "yerleşir yerleşmez F'ye yazarız. Zaten çocuklardan uzun süre kopuk kaldık." Bir ara Bu...'da benimle irtibat kurmak üzere bir adres tespit edip edemeyeceğimizi de sordu. Böylece senden gizlediğimiz şeyi (benim Bu...'na döneceğimi) açığa vuruyordu. Hemen ardından ikimiz de lafı değiştirdik.

Siz beni uğurladınız. Olup bitenler ne olursa olsun hiçbir şüphenin zehirleyemediği tertemiz ve hüzün dolu bir ayrılıktı bu.

17 Temmuz gece yarısı S...ya [Sofya] indim. 18 Temmuz'da ilişki kurdum. Gene G.B oteline yerleştik. Son görüştüğümüz

adam ilişkileri yürütüyor. İki gün geçmeden sizden haber sordum. O, "dünyanın her yerinde K..istler [Komünistler] var. K.oğlu (bir de oğlu ekliyor) yolda kalmayacaktır. Paris'te ona sahip çıkan insanlar var" diyor. Benim için bir ev, dil öğretecek bir de öğretmen arıyor. Onun ağzı ile "Türkiye işçi sınıfı partisini yeniden biz organize edeceğiz(!)" Faydalanacağımız yayınların listesini istiyor benden. Başta K külliyatı ve S. [Sosyalist gazetesi] olmak üzere uzun bir liste veriyorum. 30 Temmuz'da iki resmimi alıyor benden, yeni bir pasaport düzenletecek. Gene o günlerde, TİSP'ni yeniden organize etmeye esas olmak üzere Türkiye'nin mevcut durumunu değerlendiren bir raporla yapılacak işleri ve çalışma yordamlarını kapsayan bir plan taslağı çıkarmamı istiyor. Sözü uzatmayalım: Kariyer için önümde bütün kapılar ardına kadar açılıyor. İstersem So...zm'in [sosyalizmin] Kabe-i Şerif'inde (MKV...da) medrese tahsilimi de yapabileceğim. Ben istenen raporu hazırlamaya girişiyorum hemen. Birkaç gün içinde 25-30 sayfalık bir yazı çıkıyor. Konuyu hangi yönünden alırsam alayım, her seferinde, her meseleyi götürüp K'ya bağlıyorum. Zaten gerçeğin kendisi de böyle değil mi? Nasıl bir etki bırakacağını heyecanla bekliyorum. Birkaç gün sonra geliyor. Renk vermek istemese de biraz bozum olduğunu seziyor insan. "Raporun tasarların güzel" diyor. "Ama hiç isim vermiyorsun kimlerle yapacağız bütün bunları?" –"Raporda bu sorunuzun da cevabı var, K ile yapacağız" diyorum. "İşin içinde O olmadan, benim lafımla size vereceğim isimlerden hiç kimse kılını bile kıpırdatmaz, nasıl D...v [Dimitrov]'suz Bu... [Bulgaristan] düşünülemezse, K'sız da Türkiye düşünülemez." İyi diyor ve birkaç gün sonra Merkez Komitesi'nin kararını getiriyor: "Beraber çalışmamıza imkan görülmemiştir, nereye gitmek istiyorsan oraya göndereceğiz seni" –"K nerede ise oraya" diyorum ve sizin adresinizi istiyorum. Ad-

resinizi bilmediğini fakat Paris'te olduğunuzu ve Fransız partisine başvurmamı söylüyor.

4 Ağustos saat 15'te Paris havaalanına iniyorum. Uçakta ilişki kurduğum bir Fransızın yardımıyla partiyi buluyorum. Adam tercümanlığımı da yapıp ayrılıyor. FKP sizden hiçbir haberi olmadığını söylüyor. Barınabilmem için bir yer tarif ediyorlar ve kroki çizip elime tutuşturuyorlar. Krokiden izleye izleye yeri buluyorum; fakat çoktan kapanmış. İkinci gün tekrar geliyorum. On gün için barınma imkanı tanıyorlar. Kalacağım yere giden yolun (oradan epey uzakta) krokisini çıkartıyorum ve onu izleyerek yeri buluyorum. Tam bana göre: Sözcüğün gerçek anlamıyla tam bir Berduşhane. 6 Ağustos'ta tekrar partiye varıyorum. Çatpat Almanca birisi var, onunla görüşüyoruz. Sizin adresinizi tespit etmek üzere Sov... ve B... elçiliklerine telefon ettiğini, onların da partilerinden soracağını; Dino'yu aradığını .... tatile gittiğini öğrendiğini tel çekerek bana kılavuzluk yapmak üzere bir Türk'ü veya adresini göndermesini istediğini söylüyor. Ben de hemen orada acele bir mektup F'ye, bir mektup da İ. Ceylan, Türkiye'ye yazıp adama veriyorum. O, cevapların gönderileceği emin bir adresi ekleyip postaya verecek. 7 Ağustos: TÖB'ün bulunduğu semte gittim. Fakat yerini bulamadım. 8 Ağustos: Türk işçilerinin devam ettiği kahveyi buldum. Birkaç işçi ile TÖB'e gittik. Sizin uğrayıp uğramadığınızı alttan alta yokluyorum. Sonuç olumsuz. TÖB hafta boyunca kapalı. Eğer himmet eden olursa cumartesi pazarları açılıyor. İkinci hafta tekrar gidiyorum gene boş. J.P.S [Jean Paul Sartre]'ı aramaya başlıyorum. Sor sor sor, adresten adrese sürükleniyorum. Sonra öğrenebildiğim bilmem nerede tatil geçiriyormuş. Parti-TÖB-Türklerin kahvesi arasında gidip geliyorum. Arsızlığa vurup Berduşhanede iki gün de fazladan kaldıktan sonra sepetlendim. 8 Frank'a bir yer buldum. Bitki hayatı yaşasam da paralar suyunu çekiyor. 20 Ağustos: Artık FKP'nin

daha doğrusu partiler sisteminin beni dolandırdığı kanaati iyice kesinleşti. Umutsuzum ama son bir defa daha TÖB'e uğramak için o cumartesi pazarı da Paris'te geçiriyorum. 23 Ağustos akşamı trenle Belgrad'a hareket ediyorum. Niyetim Belgrad'dan Arnuvutluk'a geçmek, orada da dikiş tutturamazsam tekrar B....na [Bulgaristan] dönüp GB otelinde çalışan ve aslen Türk olan Kerim'den yol parası alarak Şam'a gitmek. Belgrad'dan Ar...k nasıl gidileceğini nereden sorduysam, doğru düzgün bir cevap alamadım. Ar...k elçiliğine gidip hem yolu sormaya hem de oluruna göre bir sondaj yapmaya karar verdim. Karşıma biraz Türkçe bilen biri çıktı. Ar...k'ya neden gitmek istediğimi öğrenmeden hiçbir şey söylemeyecekti. Kısaca anlattım. Modern revizyonizm, oportünizm ve Türklerin aptallığı üzerine dramatik bir nutka başladı. Sonuna kadar dayanamayıp kendimi dışarı attım. Bir de Temim'in elçiliğine uğramak aklıma geldi. Fakat oradan da eli boş döndüm. Gece yarısı Sofya'ya indim, doğru GB oteline indim. Öğrendim ki Kerim yıllık izne çıkmış. O gece otel salonunda sabahladım. Sabah ötesi ne olursa olsun deyip otel katipliğinden bir yatak ayırtmak istedim. Peşin para istedikleri için olmadı. Gecelemek için bir yer bulmak üzere şehrin arkasındaki çalılıklara keşfe çıktım. Öğleye doğru dönüp kalan paralarımı bozdurdum. 12 Leva kadar bir şey tuttu. Hemen Temim'e bir mektup yazdım. İkinci gün aklıma takılan bütün şüpheleri kovmak için Temim'in elçiliğine giderek bir mektup da bu kanaldan gönderdim. Geceleri ayaz iliklerime işliyordu. Bir gece yağmur da başlayınca Küçük Koru'da kulübe gibi bir şey yapmışlar, oraya sığındım. İkinci gece gene oraya gittim. Gece yarısı bekçi çıkıp geldi. Tilki uykusuna verip adamın bütün söylediklerini cevapsız bıraktım. Baktı ki olacağı yok, bir ara bırakıp gitti, ben de hemen sıvıştım. Öteki gece otel salonunda oturarak sabahlamayı denedim. Bu sefer belanın daha sunturlusuna çattık, polisi çağırıp beni ona teslim ettiler.

Sabaha kadar didişmeden sonra postadan para bekleyen bir turist olduğuma inandırarak yakayı kurtardım. Sabah Türkçe bilen yaşlı katibe kadına Kerim'in ev adresini buldurdum. Araya sora bir kulübeye vardım. İki aile kümes hayvanları gibi iki odaya dolmuştu. İçlerinde onbeş yirmi kelime Türkçe bilen yaşlı bir kadın vardı, iyi kötü anlaştık. Daha doğrusu mesele anlaşılıyordu. Bana yer yoktu. Artık direncim tükenmişti. Bizim elçiliğe gidip teslim olmaya karar verdim. Fakat yolda giderken kendi kendime "şu şerefsizler partisine bir daha uğrasam, ne çıkar oğlum Orh." dedim. "Kişicil gururundan başka kaybedebilecek neyin var? Kişicil gurur da kişicil mülkiyetin metresinden başka nedir ki?"

Daha önce görmediğimiz Go... adında biri çıktı karşıma. Doğrusu kolumdan tutup sokağa atmayışlarına ben de şaşırdım.

Kaldıktan sonra tekrar GB oteline yerleştim. İstihbaratçılardan biri gelip ne talep ettiğimi sordu. Beni, sizin bulunduğunuz yere göndermelerini bir de K'nın ihraç sebebinin bildirilmesini istedim. Cevabı: "Ne K'nın yerini ne de ihraç sebebini bilmiyoruz. Yalnız duyduğumuza göre çok eskiden 3. Enternasyonal zamanında ihraç edilmiş. (Bunun iftira olarak bile işlemeyecek kadar gülünç bir yalan olduğunu söyledim). Maalesef bu taleplerini yerine getiremeyiz. Başka isteklerin varsa onu söyle. "Sığınma hakkı temin ederek, Mva... [Moskova]'ya veya D.Be... [Doğu Berlin]'e gönderin" dedim. Bunun mümkün olduğunu ve bir hafta içinde M. Komitesinden kararın çıkacağını bildirdi. Bir hafta sonra Geo... telefonla partiye çağırdı, gittim. (Bu şahıs istihbarat teşkilatı dışında oldukça anlayışlı ve geniş görüşlü biriydi) K'nın Ma.culuk ve So. Düşmanlığı isnadıyla partiden atılmış olduğunu fakat kendisinin şahsen inanmadığını söyledi. Ben bu hain iftiranın iler tutar yeri olmadığını ve utanç verici bir siyasi cinayetin önlenmesi için K'nın mutlaka bulunması gerek-

tiğini kısaca belirtmekle yetindim. Aradıklarını, bulunmaları için herşeyi yapacaklarını söyledi.

Niyetim sonuna kadar olanı olduğu gibi anlatmaktı. Görüyorum ki söz çok uzayacak. Ayrıca bundan sonraki günler benim kişi olarak yaşadığım duygu ve düşünceler dışında fazla birşeyi kapsamaz. Onun için konu ile ilgili çıkarmış olduğum sonuçları sıralamakla yetiniyorum. 1-K'nın ihraç sebebini baştan beri biliyorlardı. Fakat bize söylemediler. 2-Sebebin doğruluğundan şüphelenmeye Geo... ile bu konuşmayı yaptığımız sıralarda belki üçbeş gün önce başladılar. Ancak kesin kanaate varabilmeleri için uzunca bir sürenin geçmesi gerekti. Beni de M..va ve D.Be...'ye göndermekten bunun üzerine vazgeçtiler. Gerek ihraç sebebinden şüphelenmelerinde gerekse tahkikatı yürütmelerinde kimlerin ve nelerin ne gibi roller oynadıkları ancak ileride anlaşılacak. Geo...'nun 972 Ocak başlarında istihbarat teşkilatının tahkikatı çok uzatmış olduğunu söylemesi hızlı hızlı yazdıklarını gösterir. 3-Buna göre: Sizi gerçekten arayıp aramadıklarını kestiremiyorum. Hatta yerinizi bildikleri halde benden saklamış oldukları ihtimal dahilinde. 4-K'nın ölüm haberini de 1,5 ay benden sakladılar. Neden? Bu da çözülmesi gereken başka bir karanlık nokta. 5-Kara haberi öğrenir öğrenmez (Aralık başında) seni bulmaları için çok sıkıştırdım. Bütün kanallardan seni aradıklarını fakat sonuç alamadıklarını söylediler. Bunun doğruluğu da epeyce şüpheli. 6-TKP'yi bizimle (yani K grubu) uzlaştırmak için gerçekten uğraştılar, fakat bunu ne için yaptılar? Salt ihtilalci kaygı ve iyi niyetle mi yoksa bir takım pislikleri örtmek için mi? Yada bizim bilmediğimiz başka sebeplerle mi bilmiyorum. 972 Ocak sonuna kadar dünyadan kapalı tam bir yalnızlık içinde kararlarını bekledim. Sonunda seni A.D Cumhuriyetine gönderiyoruz. ADC makamları ve A Partisi herşeyi öğrendi. Hiçbir zorluk ve terslikle karşılaşmayacaksın, seni havaalanında iki kişi bekleyecek. TKP ile anlaşıp birlik-

te çalışacaksınız" dediler. TKP ile anlaşıp birlikte çalışmak; ne demekti bu? Kaderim TKP yöneticilerinin kararına mı bağlanıyordu. Tekrar kapı dışarı edilirsem ne yapacaktım. Teminat üstüne teminat verdiler. Sonunda da: "Bir terslik olursa bizim elçiliğe başvurursun, onlar herşeyi düzeltir" dediler. 2 Şubat 972'de D.Be...'e geldim. 4 Şubat 972'de kapı dışarı edildim. (B... Elçiliğine başvurmama da imkan vermediler.) 6 Şubat 972'de Türkiye'ye mektup yazdım.

Şimdi konuya giriyorum. Kullanacağım amiyane deyimler bağışlansın. Daha iyilerini bulamadım. Düzenli bir iddianame gönderilmemiş. Eğer savunma her soruya açıklık getirmiyorsa bunun sorumluluğu bana ait değildir. Çıkarabildiğim kadarıyla ağırlık verilen olaylar ve anlar şöyle:

A-Helmut otelinde yemek olayı üzerine K'nın tepkisi benim karşı tepkim: Benimle ilgili yüzü yeterince açıklığa kavuştu sanırım. K ile ilgili yüzü de ilerde İnsan K adlı bölümde kendiliğinden aydınlanacağı için gerçeği tespitle yetiniyorum. Ne K'nın tepkisini benim doğru (sebepleriyle birlikte) kavramama ne benim karşı tepkimi onun doğru (sebepleriyle birlikte) kavramasına imkan vardı.

B-B...ler ile yapılan "yalnız" ve "gizli" görüşmeler: Bu noktanın da açıklığa kavuşmuş olduğunu sanırım. Sadece iki hususu hatırlatacağım. Görüşmelerin "yalnız" (benimle) yapılması bizim dışımızda ve benim önleyemeyeceğim (hatta bir takıma önleyememiş olduğum) tek taraflı dayatmaların sonucudur. "Gizlilik"ine gelince: Bu bana değil, K'ya (daha doğrusu bir şeyi bir arkadaşın bilmesinde fayda yoksa bildirilmemesi ilkesine) aittir. En ufak bir noktası dahi K'dan gizli kalmadığına göre A.Ca'dan gizli kalmasından dolayı sanırım kimse beni sorumlu tutamaz. Ancak: Ayrıldıktan sonra K'nın A.Ca'ya bu konuda hiçbir şey söylememiş olması mantığın –hiç değilse benim mantığımın- alacağı şey değil. Herşey bir yana ben F'ye yazdığım mektupta B'ye geri döndüğümü bildirdiğime göre F de bu

mektubu aldığına ve sizinle buluştuğuna göre artık ortada bir "sır" kalmadığına göre bu noktaların konuşulmuş olması gerekmez mi?

C-D.Be...de A Partisine yalnız gidişimden şüphe duyulması: Anlatılanlardan benim A partisine yalnız gitmekte inat ve ısrar edişimden şüphe duyulduğunu çıkardım. Va. Arkadaş da aynı sonucu çıkarmış. İnsanlara kırılma kabiliyetimi kaybettiğim için duyduklarım da bundan sonra duyacaklarım da beni ne gücendirir ne şaşırtır. Dolayısıyla böyle bir şüphenin varlığı da gücendirmez. Ama yokluğu sevindirebilir. Mümkünse gerçeği bilmek isterdim. Başkaca yapabileceğim bir açıklama yok.

D-Ayrılık ve Bu...'na geri dönüş: Ayrılık haklı olarak olayların düğüm noktası şeklinde ele alınmış. Ben de öyle yapacağım. Ancak dikkat edilmezse kolayca gözden kaçacak bir husus var: Ayrılık olayını baştan mahkum edip sonra da geçmişi ve geleceği onunla yargılamak var. Bir de bunun tam tersine geçmiş olayları, sebepleriyle birlikte ve oldukları gibi kavrayarak (onların hangi yönlerde, hangi rolleri oynadığını gözönünde tutarak) ayrılık olayını çözümlemek var.

1- **Şekil yönünden:** Benim Bu'na geri dönmem, karar alınarak K'nın talimatına uygunca (en azından onunla ortaklaşa) alınmıştır.

2- **Öz yönünden:** Eğer meseleye ön yargılardan uzak salt ihtilalci kaygıyla bakılırsa "Bu...'a dönmeli miydi, dönmemeli miydi?" sorusu ileri sürülemez. Dönmenin mutlak zarureti kabul edilir: İhraç olayının ortaya çıkardığı kahredici sonuçları ortadan kaldırmakta değilse bile yumuşatmakta sonuna kadar zorlanması gereken zayıf ama biricik imkandı o. Genel yorumlarla oyalanmayacağım. Eğer K'ya başını sokacak bir barınak bulunabilirse çuval dolusu bilim malzemesinden bir kısmı olsun kurtarılabilirdi ve bu herşeyi göze almaya değerdi. Nitekim şimdiye kadar yapılanların merkezi de bu tutuyordu. Gelip geçmiş hiçbirşey onun öneminde en küçük azalışa

yol açamazdı. Tam tersine her gün biraz daha yaklaşan ölüm, acele edilmesini gerektiriyordu. İşte beni Bu…'a döndüren –hayır başka hiçbir sebep sürmeyeceğim- sebep!

3- Uygulama yönünden: Olaylar açıkça gösterdi: Dönüş kararının uygulanmasında tamamen hatalı hareket edilmiştir. Dönüşün nerede, ne zaman, nasıl yapılması gerektiği somut şartlar gözönünde tutularak değerlendirilmemiştir. Ayrılık anında olup bitenler anlatılırken sonucun, bunun esas sebebi de (ilişkilerin zedelenmesi yüzünden, konuyu tam bir açık yüreklilikle tartışma olanağının yokluğu) açıklandı. Ben kendi davranışımı güden düşüncelere dokunmakla yetineceğim: 1- Bu…'a dönüş olanağının mutlaka korunması gerektiğini düşünüyordum. Fransa'ya gidilince bu olanağın kaybolacağı kanısı (zehabı) uyandı bende. Oysa hem Fransa'ya gidilir hem de dönüş olanağı korunabilirdi. Yazık ki olayların çalkantısı içinde K da düşünemedi bunu. 2- Ayrılığın K tarafından yanlış anlaşabileceği (tabii hemen zehirli şüpheler ve ters yargılar halini alacağını hayal bile edemezdim) baştan biliyordum. Bu beni daha da katılaştırdı. Bilinç altında işleyecek türden bile olsa en küçük kişicil kaygının davranışlarımı gölgelendirmesini istemiyordum. Ayrıca birkaç ay içinde nasıl olsa tekrar buluşacağımızı (bu bende köklü bir inançtı) ve yanlış anlamaların dağılacağını düşünüyordum. 3- K'nın ölümle pençeleştiğini bilmekle birlikte, ölümün bu denli yakın olacağı hiçbir zaman aklımdan geçmemişti. Ayrılıktan sonra bu denli çok ve büyük güçlüklerle karşılaşacaklarını da hesap edemedim. Fransa'da sığınma hakkı alamazlarsa Şam'a uçarlar. Dolayısıyla benim varlığım ile yokluğum arasındaki fark ayrılığın sebep olacağı moral sarsıntısından öte geçmez diyordum.

E-K'nın çıkardığı yargılar: K'nın son sözünde benim de sözüm geçiyormuş. Varılan yargılara dayanaklarına mantık zincirinin yürü-

yüşünü arkadaş da öğrenememiş. Ama hepsinin gelip düğümlendiği sonuç şu imiş: Takke düştü, kel göründü: Hastalık, kariyerizm" anlaşılıyor: Antika tarihte ve onun son halkası olan Osmanlı Devletinde sefil bir taht uğruna kardeşin kardeşi oğulun babayı nasıl boğazlattığını herkesten iyi bilen K, sosyalizm tahtına çıkabilmek için benim kendisinin ölümüne intizar ettiğim kanısına varmış. Cevap:

1- Olup bitenleri anlattım: İlişkiler zedelenmişti ama aramızda hiçbir zaman zehirli ve zehirleyici cinsten şüpheler esmemişti. O, benim kariyer hayalleriyle değil (şimdi ne denli gülünç ve zırva bulunursa bulunsun) bir takım kaygılarla döndüğümü görüyor, duyuyordu. Şu gerçeğin altını çizmek istiyorum: 15 Temmuz 971 günü ayrıldığımız zaman K, yukarıdaki kanıyı ve onun gerisindeki yargıları taşımıyordu.

2- Çeşitli olayların, görüntülerin, izlenimlerin şu yada bu yanından alınmış mozaiklerle sonradan bir Kariyerizm Hastalığı Tablosu resmedilmiş. Kardeşim Ah..., çekmiş olduğunuz acıların derinliğini belki hiç kimse benim kadar yakından duyamaz. Ancak mahut toplamın çıkarılmasında bu acılar rol oynadı mı, oynamadı mı; oynadıysa derecesi nedir; bilemem. Ayrıca toplamın mozaiklerini derlemekte –bilerek, bilmeyerek- senin de payın var mı kestiremiyorum. Benim için tıpkı tablonun kendisi gibi bunların hiçbiri önemli değil ama müsaade edersen salt gerçek adına birkaç söz etmek isterim: Sen, ben, hepimiz: Ele aldığımız her olay ve anı (burada: gerek ayrılıktan önce gerekse sonraki sence önemli olan –yani arkadaşlara anlatmaya değer gördüğün- herşeyi) son ayrıntılarına kadar hatırlayıp olduğu gibi değerlendirmeliyiz. Olayların arasındaki şu yada bu önemsiz çizinin atlanması, şu yada bu rengin tonunda yapılacak hafifçe bir değişiklik ve nihayet bazı şeylerin unutulması (unutmak sözcüğünü gerçeği hatırlamak için gerekli beyin çabasının gösteril-

memesi anlamında kullanıyorum) esnaflık mikrobunun ruhumuza sinsice sokulmasına yol açar. Her ihtilalci kendini ve arkadaşlarını bundan korumalıdır.

3- B… makamlarına tarafımdan verilmiş üç rapor var. (Sonuncusunun sureti bulunduğu için arkadaşa da okudum.) Bunlar pek çok şeyi açık seçik ortaya koyacak birer belge niteliğindedir ve istenirse sanıldığından çok daha kolayca görülüp okunabilir. Ayrıca, şu mektupta anlatılanlardan gerekli görülecek herşey ilgili şahıslar nezdinden tahkik edilebilir.

4- Kariyerizm tablosuna cevabımın esası olarak 1 Ekim 971 tarihli günlüğünden birkaç satır aktarmakla yetineceğim: "Şu anda Çin'i Maçin'de Afrika'da Amerika'da dünyanın dört bir bucağında milyonlarca insan zulme karşı dövüşüyor. Bir anda eskilerden binlercesi düşüyor ama gene aynı anda yeni yeni binler ayağa kalkıyor. Bu savaş azminde bir zerre olmaktan daha büyük bir mutluluk olur mu? Savaşmak, savaşabilmenin huzurunu içmek istiyorum. Kader hiçbir ihtilalciyi savaşmaktan yani yaşamaktan men etmesin!"

İNSAN K

Bence olup bitenlerin aydınlığa kavuşturulmasında can alıcı nokta, İnsan K'nın anlaşılması olacaktır. (Hiç değilse benim için bu olmuştur). Şüphesiz ki; bilim adamı ve ihtilalci K'dan ayrı bir İnsan K düşünülemez. Ama bizler çok kere elimizde olmadan böyle bir ayrım yapmışızdır. Bilim adamı ve ihtilalci K'yı İnsan K ile birlikte anlama ferasetini (yada zahmetini) gösterememişizdir. Bilim adamı ve ihtilalci K'ya duyduğumuz hayranlık gözlerimizi kamaştırdığı için onun özü olan İnsan K'yı kavrayamamış, dolayısıyla ihtilalci düşünce ve davranışçının (bilim ve eylemcinin) derinliklerine inememişizdir. İlişkilerimiz idealize-ihtilalci seviyeden realize- ihtilalci düzeye yükselememiştir.

K, 16 yaşında elde silah, MK savaşına katılıyor. 17 yaşında sosyalist oluyor. 23 yaşında hapse giriyor, 1 yıl sonra çıkıyor, 25-26 yaşında tekrar giriyor. 934'te 31 yaşında çıkıyor. Buraya bir nokta koyalım: O tarihe kadar K, hareketin içinde seçkin bir neferdi. Ama şimdi bilimi sindirmiş, kendi biliminin (yada keşfinin) temelini atmış en öndeki en sorumlu liderdir. 936-38 arasında hemen tek başına yaptıkları bir örgütün yapabilecekleri ile ölçülmelidir. 938'de meşhur şairin meşhur marifetiyle tekrar içeri giriyor. 12 yıl sonra 950'de tekrar çıkıyor. Ama keşfini genel olarak Antika Tarihin özel olarak da Türkiye Tarihinin köşe bucağına kadar uygulamış olarak.

K'yı belki hiçbir şey Vatan Partisi olay ve eylemiyle 960 sonrası sosyalizm hareketi arasındaki korkunç çelişki kadar çarpıcı şekilde açıklayamaz. O, -eğer deyim uygun düşerse- ihtilalci eylemi yaratma ve gütme olanağını gericiliğin herşeyi kasıp kavurduğu, canlı düşünce namına herşeyin soluğunu kestiği dönemde (ancak böyle bir dönemde) bulacaktır. İmkanların bolca olduğu dönemlerde ekonomi ve toplum maddemiz ona eylem alanı bırakmaz. O imkansızlıkların insanı. İmkanların tükendiği noktada çifte koşulan "kara toprağın kuru öküzüdür." Bir karşılaştırmaya açıklarsak: Lenin'i ihtilale imkan veren şartlar yaratmıştır. K'yı ihtilale imkan vermeyen şartlar, ihtilal imkansızlığı yaratmıştır. Lenin, ihtilali imkan veren şartları yaşamıştır; K, ihtilale imkan vermeyen şartları yaşamıştır. Birinin örgüt kurma imkanları, örgütü ve arkadaşları vardır. Öteki bunlardan hemen tümüyle yoksundur. O tek başına örgüt olmak zorundadır.

Marks Engels bilimi ile Lenin bilimini sindirdikten sonra kendi bilimini koyan K, bir bakıma üretici güçlerin yaratıcı ve ihtilalci rolünü hepimizden daha elle tutarca duyar. Nitekim üretici güçleri dört başlı elemanlarına ayırma ve hemen hemen tarihteki bütün zenginliğiyle tekrar tekrar sentezlerini kurma işini başarmak ona nasip olmuştur. Üretici güçleri saran kılıfın (üretim ilişkilerinin) üretici

güçler karşısında tutunmak için nasıl binbir rezil kanal, nasıl sinik ve silikçe binbir manevra imkânı kotardıklarını belki en canlı şekilde kavrayan gene odur. Kısaca; üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki çelişkiyi bütün zenginliği ve keskinliği ile çıplak elle tutarca yakından tanımak en çok K'ya nasip olmuştur. K'yı anlamak için gözden kaçırılmaması gereken birinci gerçek budur. Ömrü boyunca K'nın peşini bırakmayan merhametsiz gerçek şudur: Onun Örgütü ve Arkadaşı olmamıştır. O, arkadaşsız ihtilal yapmak görevini yüklenmiş belki de tek insandır. Bu yüzden onu en iyi tanımlayan Doktor Hikmet adıdır. Paçavrası çıkmış insanlardan örgüt kotarmak için bitmez tükenmez dipsiz didinmeler onu gerçekten Doktor (halkımızın deyimiyle insan sarrafı) yapmıştır. O, biliminde aynı zamanda hayatını anlatır. Hayatında aynı zamanda bilimini yaşar. Başka deyişle hayatı biliminin emir ve gereklerini kılı kırk yaran bir titizlikle yerine getirmekten ibarettir. K'yı anlamak için gözden kaçırılmaması gereken ikinci gerçek budur. Birbirine iyice kaynaşmış olan bu iki ve ikiz gerçek onu en gergin çelişkiler arasında: Sonsuz güven ile gene sonsuzca denebilecek şüphe arasında at oynatabilen biricik savaşçı yapmıştır. Hiç kimse en zıt şeyleri birleştirmekte, en zıt olayları bir arada yönetmekte onun kadar usta olamaz. Neredeyse cennet tasfirlerini andıran Babamızın Çiftliği'nde en sert Savaş K... izmi şartları altında –üstelik bunu normal ve meşru biricik düzen kabul ederek- yaşamak ancak ona vergidir. Pırıl pırıl bir savaşçıdan şüphelenmek de (kendimi söz konusu etmiyorum) en manyak bir insan paçavrasından yararlanmak da ancak onda savaşın başlıca kuralı yaşamanın başlıca biçimidir.

Arkadaşlık'ın sözcüklere sığmaz değerini de Arkadaşsızlık'ın tarifsiz yalnızlığını da K kadar derinden duyup yaşamış ikinci bir insan yoktur. İşte o uğursuz akşam belki ölüme her gün biraz daha yaklaşmanın verdiği hüznün de etkisiyle –gene belki bütün ömründe

ilk ve son defa olmak üzere- koca Doktor HK, Arkadaşsızlık'a isyan etti. Yazık ki bizim (veya benim) bunu anlamaya gücüm yetmezdi. Tanımadığım İnsan K ile birden bire karşılaşınca şaşırdım. Bütün mesele bundan ibarettir.

Her çeşit yanlış anlaşılmayı önlemek için birkaç söz daha. Hiç kimseden (daha doğrusu Doktor HK'nın anısından) özür dilemiş değilim. Bundan sonra da dilemeyeceğim. Olup bitenleri şu yada bu gerekçeyle mazur göstermeye kalkmadım. Bundan sonra da kalkmayacağım. İsteğim ve iradem dışında sözlerimin herhangi bir yerinden bunun aksine anlamlar çıkarılırsa bu beni bağlamaz. Dedikodu seviyesine kadar düşmüş bile olsa. Hakkımda söylenenlerden ve bundan sonra söyleneceklerden dolayı ima yolu ile de olsa kimseye serzenişte bulunmuş değilim. Bundan sonra da bulunmayacağım. Sözlerimden bunun aksi anlam çıkarılırsa bu da beni bağlamaz. Bir tek kaygım oldu: Gerçekler'e hizmet etmek! İhtilal'in biricik can yoldaşı –ama büyük ama küçük- Gerçek'tir. Gelin el birliği ile Gerçek'e hizmet edelim ve Gerçek'in en büyük hizmetçisi Zaman'dır. Onunla kimse başa çıkamaz.

Sevgi dolu hüzünler

İmza

Fuat Fegan'ın, O. Aksungur'un savunmasını değerlendirdiği metin

BİR SAVUNMA ÜZERİNE

"Ayrılık haklı olarak olayların düğüm noktası şeklinde ele alınmış. Ben de öyle yapacağım. Ancak dikkat edilmezse kolayca gözden kaçacak bir husus var: Ayrılık olayını baştan mahkum edip sonra da geçmişi ve geleceği onunla yargılamak var. Bir de bunun tam tersine geçmiş olayları sebepleriyle birlikte ve oldukları gibi kavrayarak (onların hangi yönlerde hangi rolleri oynadığını göz önünde tutarak) ayrılık olayını çözümlemek var." (Savunma, S.9)

"Ayrılık" denen olay nedir? Önce onu objektif olarak belirleyelim.

Üç kişilik bir hücre çok önemli bir görevi başarmış. Hedefe varılmış. Yolda ufak tefek sürtüşmeler olağan sayılmalı. Hepimiz insanız. Ayrıca tecrübesizlikler de var.

Fakat hedef hakkında yanlış düşünüldüğü hedefin hiç de umulduğu gibi olmadığı çok şaşırtıcı bir biçimde ortaya çıkmış. Hatta acı ve yüz kızartıcı olaylarla pekiştirilmiş. Şimdi bu noktada ne yapılacak. Hücre yeni bir hedef ve o hedefe varış yolları tespit edecek. Mantık bunu gerektirir. İşte bu tespit sırasında hücre üyelerinden biri diğerlerinden ayrılıyor.

Yargı konusu ayrılış bu.

Ayrılış kararını kim vermiş?

...Benim B'e geri dönmem karar olarak K'nın talimatına uygunca (en azından onunla ortaklaşa) alınmıştır" (S.9) deniyor.

Öyle mi?

"(K), dönmek mi doğru olur, dönmemek mi? Bu konuda kendisinin bir şey diyemeyeceğini söyledi. Ama benim kararlı halimi de görüyordu." (S.6)

Birkaç sayfa önce söylenenlerle, birkaç sayfa söylenenler birbirini tutmuyor, hatta çürütüyor.

Üçüncü üyenin bu konuda ne düşündüğü belli değil. Zaten gelişmelerin önemli bir kısmından hiç haberdar olmadığı için onun reyini bir yana bırakıveriyoruz.

Demek dönüş kararı tek taraflı alınmış. Yani savunma durumunda olan O, kendi kendine bu kararı vermiş ve uygulamış.

Bu, örgüt disiplinine uyan bir davranış değildir.

***

Fakat O'nun dileğine uyarak "ayrılık olayını önceden mahkum edip sonra ise geçmişi ve geleceği onunla yargılamak" yoluna sapmayalım. "Geçmiş olayları sebepleriyle birlikte ve oldukları gibi kavrayarak... ayrılık olayını çözümleme"ye çalışalım.

"Ayrılık" aslında çok önceden başlamış. Fiili ayrılık tarihi olarak bize bildirilen 16 yahut 17 Temmuz 1971. Oysa bir de bunun ruhlarda fırtınalar yaratan ön habercisi var. "23 Haziran-Helmut Otelindeki yemek olayı"

Olay basit. Varılan hedefin çürüklüğü anlaşılmış değilse bile sezilmeye başlanmış. Haftalar geçiyor. Efendilerden beklenen davranış bir türlü görülmüyor. Bu durum Harbi Komünizm gereğini büsbütün ön plana çıkarıyor. Daha önce "Babamızın Çiftliği"

umudu vardı. Şimdi o da yıkıldı. Geriye ne kalıyor. Koskoca bir soru işareti.

Öyle sanıldığı gibi "cennet tasfirlerini andıran Babamızın Çiftliğinde en sert savaş komünizmi..." konu değildir. Babamızın Çiftliği dirlikçilerin elinde sanıyorduk. O ümitle yollara düştük. Meğer dirlik düzenini çoktan kurtlar kemirmeye başlamış. Bizim haberimiz yok.

Bunu O yahut A sezemeyebilir. Ama yarım yüzyıllık, feleğin her türlü çemberinden geçmiş, üstelik adamlarının ne mal olduğunu çok iyi bilen K da sezmemezlik edebilir miydi?

Bir taraf "Babamızın Çiftliği"nde sanıyor kendini. Öbür taraf ise asıl bundan sonra "Harbi Komünizm"in başladığını görüyor. Hiç değilse seziyor. En azından "en eski usulüyle": En kötü ihtimale göre davranmak istiyor.

"Yemek olayı" ve onun getirdiği gelişmelerin anlamı budur. İşte "K'nın gündelik basit işlerde bazen çok ters kararlar verdiği" suçlaması bu anlamı görememekten doğuyor ve ruhlarda fırtınalar kopuyor. Mesele "güven" oylamasına dökülüyor.

K, "güvenoyu" neden versin. Psikolojileri tatmin etmek için mi? Güvenoyu demek açık çek vermek demektir. Savaş komünizminde onun yeri yoktur.

***

"K'nın gündelik basit işlerde bazen çok ters kararlar verdiği" konusu üzerinde biraz daha duralım. Herşeyi "küçük burjuva sağduyusu" ile değerlendirmeye kalkarsak, böyle kolay suçlamalara düşmekten kendimizi kurtaramayız.

O "ters"liklerin anlamı nedir?

K'nın yarım yüzyıllık mücadelesi üzerine edebiyat yapıyoruz. "Arkadaşsızlık"tan, "Örgütsüzlük"ten söz ediyoruz. Hatta "Arka-

daşsız ihtilal yapma görevini yüklenmiş" gibi belki şairane saçmalıkları geveliyoruz.

Sözün kısası şudur: K, yarım yüzyıl savaşmış mı? Savaşmış. Bu savaşında ekseriya yalnız mıydı? Evet yalnızdı. Yarım yüzyıl Türkiye finans kapitali gibi bir canavara karşı, çoğu yalnız başına savaşmak nedir? Bunu hiç düşünüyor muyuz? Hiç tökezlemeden, hiçbir an kafasız işgüzarlığa düşmeden ve tabii yenilmeden savaşmak. Bu nasıl mümkün olabilmiştir?

Bu, çevre-düşmana karşı bir takım koruyucu mekanizmalar geliştirmekle mümkün olmuştur. Bu mekanizmaları bir kelimeyle özetlemek gerekirse buna ekonomi diyebiliriz. Herşeyde ekonomi: Çünkü düşman dört bir yanı sarmış. Yıkmak için tetikte bekliyor. Savaş cephesinde sonuna kadar direnmek gerek. Onun için imkanları, güçleri, herşeyi kuyumcu terazisiyle ölçerek, tartarak kullanmalı.

Bu mekanizmalar bazen gereksiz görülebilir. Yahut bizim gibi "serde yetiştirilmiş"lerde "terslik" sayılabilirmiş. Vız gelir.

***

Biraz da eleştiri karşısında gösterilen tepki üzerinde duralım.

"Allak bullak oldum. Beni yakından tanıyanlar bilir: Herif olmakla (arkadaşlarına yalan söylememek, korkmamak) övünür, Heriflik'in bana babadan miras... kaldığını söylerdim...."

"K'ya duyduğum sevgi saygı uçup gitmişti." (S.2)

İnsan, haksızlığa uğradığı duygusuna kapılabilir. Hatta gerçekten haksızlığa uğrayabilir. Ama böyle kolayca "uçup giden" "sevgi-saygı" ne mene şeydir? Demek ki zaten "uçup git"meye çoktan teşneymiş.

***

Böyle bir psikoloji ile artık birlikte hareket edilemeyeceği açıktır. İnceldiği yerden kopacaktır. Nitekim B'da kopuvermiştir.

Dönüş ile ilgili gerekçelere insan desek ki başkalarını inandıramasa da kendini inandırabiliyormuş. Teker teker ele alalım:

1-"K'yı D.A'ya yerleştirdikten sonra 15-20 gün içinde geri dön. Ben de tamam dedim, ayrıldık."

Dönüşün en temelli gerekçesi bu. Ortada bir söz, bir anlaşma var. Fakat sözleşme tek taraflı olmamalı. Öteki taraf sözünü iki kere çiğniyor. A) Adam veda için havaalanına gelecekti, gelmedi. B) "K'yı D.A'ya yerleştirme" vaadinin sonucu belli oldu.

Artık ortada sözleşme, yahut karşıdaki adamın sözüne güven mi kalır.

2-"B'a dönmeli miydi, dönmemeli miydi sorusu ileri sürülemez. Dönmenin mutlak zarureti kabul edilir. (Niçin belli değil): İhraç olayının ortaya çıkardığı kahredici sonuçları ortadan kaldırmakta değilse bile yumuşatmakta sonuna kadar zorlanması gereken zayıf ama biricik imkandı o..." (s.9)

Burada belirtilen gerekçe doğru. Böyle bir çaba gösterilmeliydi. Ama ne zaman? Bir sonraki gerekçeyi de belirttikten sonra görelim.

3-"Eğer K'ya başını sokacak bir barınacak bulunabilirse çuval dolusu bilim malzemelerinden bir kısmı olsun kurtarılabilirdi ve bu herşeyi göze almaya değerdi. Nitekim şimdiye kadar yapılanların merkezini de bu tutuyordu. Gelip geçmiş hiçbir şey onun öneminden en küçük bir azalışa yol açamazdı. Tam tersine her gün biraz daha yaklaşan ölüm, acele edilmesini gerektiriyordu. İşte beni B'a döndüren –hayır, başka hiçbir sebep sürmeyeceğim- sebep." (s.9)

Bu gerekçe de özünde doğru. O "malzeme"lerin "kurtarılması" gerekiyordu. Fakat bunun o dönüşle yakın ilgisi anlaşılamıyor. Onların herşeyden önce faşizmin pençesinden kurtarılmaları gerekiyordu. Bu, B'a dönmekle nasıl başarılacaktı.

Yoksa "kurtarılmak"tan bahsedilen o değildi. Onların yeni yazıya aktarılması mı?

İşte bu develeri güldürecek bir gerekçe olurdu.

Sen, hasta, ölüm döşeğinde bir adamı parasız pulsuz emperyalizmin kucağında bırak, çek git. Nereye? "İhraç olayının ortaya çıkardığı kahredici sonuçları ortadan kaldırmaya" ve "çuval dolusu bilim malzemelerinden bir kısmını olsun kurtarma"ya.

Herifçioğulları sizi haftalar boyu oyalamış. Sonra da kapı dışarı etmişler. Demek ne yaptıklarını biliyorlar. Kararlılar. Üstelik bir sürü yalanlarla en insanlığa sığmaz davranışları göstermişler.

Şimdi bu işin peşi bırakılsın mı? Yoo. Ama aleyhte olduğu artık iyice su yüzüne çıkmış bir mekanizmayı öyle birkaç zamanda lehe çevirmeyi ummak hayalperestlikten de öte birşeydir.

Öte yandan Türkiye'de faşizmin pençesinde her nasılsa bir deliğe tıkılarak ele geçmemiş çuvalları insan B'a dönerek bulundukları yerden nasıl kurtaracak. Nereye gideceği, ne olacağı belirsiz K ile onlar "başını sokacak bir barınacak"ta nasıl bir araya getirilecekler. Ölüm döşeğindeki bir insan onları nasıl kurtaracak, yani yeni yazıya aktaracak? Bunlar en basit mantığın insanın aklına getirdiği sorular.

"K'nın… ölüme bu kadar yakın olacağı, hiçbir zaman aklımdan geçmemişti. Ayrıldıktan sonra bu denli çok ve büyük güçlüklerle karşılaşacaklarını da hesap edemedim." (s.10)

EN yakın görevleri göremeyip, ferah ferah ötedeki hayallere kapılıp gitmesi için insan ruhunun derinliklerinde bir takım tuzakların pusu kurmuş olması gerekir.

***

Savunmada olsun, savunmaya alınmamış dönemlere ait olaylarda olsun çok dikkate değer bir nokta daha var. Bu nokta kendisine

belirtildiği zamanki şaşkınlığından, O'nun hiç öyle birşeyi düşünmemiş olduğu anlaşılıyor.

Söz konusu ülkelerin her birinden birkaç sefer kovulmuş. Avrupa'nın göbeğinde bulunuyordu. 1 milyona yakın insanımız Türkiye'nin en kuş uçmaz, kervan geçmez köylerinden kalkıp oralara gidiyor. –Hem de kimisi kaçak olarak gidiyor- ve bir iş bulup çalışıyordu. Kendisi genç bir insandı. Lisan da biliyordu. Madem ki çaresiz kalmıştı, çalışmak ve sözü edilen onur kırıcı durumlara düşmemek hiç mi aklına gelmemişti? Evet, hiç gelmemişti.

Bilmem hangi Avrupa şehrinin, bilmem hangi otelinde çalışan ve üç beş kelam etmiş olduğu adama kadar binlerce kilometre yol katedip gitmek, adamın belki birkaç aylık ücreti tutarındaki uçak bileti parasını ondan dilenmek akla geliyordu da burnunun dibindeki imkanları değerlendirerek çalışmak suretiyle o parayı kazanmak hiç akla gelmiyordu.

Bu nedir? Bu da gene insan ruhunun derinliklerinde pusu kurmuş bir tuzak değil midir?

***

"Paçavrası çıkmış insanlardan örgüt kotarmak için bitmez tükenmez dispiz didinmeler onu gerçekten Doktor (halkımızın deyişiyle insan sarrafı) yapmıştır." (s.11)

Biz de ilave edelim. Aynı zamanda ilk tıp ihtisasını **asabiye** üzerine yapmıştır.

Bu, (gene şairane diyeceğim) sözleri söylüyoruz: Fakat o "Doktor", o "İnsan Sarrafı", o **asabiyeci** teşhisini bize yöneltti mi, "işte bu olmaz!" diyoruz.

Bir defa:

"...K, sosyalizm tahtına çıkabilmek için, benim kendisinin ölümüne intizar ettiğim kanısına varmış" (s.10) deniyor.

Bu bir yanlış anlamadır. "Kariyerizm" teşhisinin anlamı bu değildir. Nitekim başka bir yerde o anlamın ne olduğu şöyle belirtiliyor:

"17 Temmuz gece yarısı Sofya'ya indim. 19 Temmuz'da ilişki kurdum... Sözü uzatmayalım "kariyer için önümde bütün kapılar ardına kadar açılıyor. İstersem So...izm'in Kabe-i Şerifinde Mkv'da Medrese tahsilini de yapabilecektim." (s.6)

Fakat o sıra bunlar reddediliyor. Arada bir Paris seyahati geçer.

"Başka bir isteğin varsa onu söyle", "sığınma hakkı temin ederek Mkv veya DBe'e gönderin" dedim." (Sayfa 8)

Demek durum ikircilikli.

***

Ben burada konulan teşhisin doğru olup olmadığını ispata kalkışmayacağım. Elimden gelmez. Yalnız metodolojik bakımdan daha önce sınanmış bir nokta üzerinde duracağım.

K ile olan ilişkilerimizde sık sık şaşarak şahit olduğumuz şöyle olaylar olmuştur. O, bir mesele bir olay, bir şahıs veya şahıslar hakkında bir yargı ileri sürer. Biz o yargının gerçek anlamını o anda kavrayamayız. Fakat bir süre sonra öyle olaylarla karşılaşılır ki o sözler bütün anlamı ve derinliğiyle zihnimize çakılır.

Bir iki örnek.

1-1970 yılı (yanılmıyorsam) Şubat ayında İPSD'nin Langa'daki salonunda seri konuşmalar yapılıyor. Al ve Ak Aydınlıkların sürtüşmeleri o sıra yeni idi. Gençliği çok meşgul eden, hararetli tartışma

konularından biri de bu vesileyle ortaya çıkmıştı: "İşçi sınıfının objektif-subjektif varlığı" üzerine ileri sürülen yalan yanlış, kimi doğruya yakın yakıştırmalar.

K, orada şöyle demişti.

"Arkadaşlar işçi sınıfı bir yanardağ gibidir. Yanardağ patlamazdan önce yıllarca hatta yüzyıllarca yerkabuğunun altında sanki hiçbir şey, hiçbir hareket yokmuş gibi gelir insana. Ama patlama anında o yer kabuğunu koydunsa bul. Altından öyle müthiş bir şey fışkırır ki şaşar kalırız.

"İşçi sınıfı da öyledir. Fabrika cehenneminde geceli gündüzlü çalışırken sanki yokmuş sayılır. İşte böyle genç arkadaşlar da: Objektif-subjektif varlığı var mıydı-yok muydu diye ahkam keserler. Fakat devrim anı gelmeye görsün. Siz devrimci sınıfı o zaman görün. Yanardağ gibi yeraltından fışkırır, devirir, siler geçer.

Bu sözlerin gerçek anlamını bizlerin kavrayabilmemiz için çok beklemek gerekmemişti: Beş-altı ay sonra, 15-16 Haziran günleri işçi sınıfının nasıl bir yanardağ olduğunu hepimiz, dost da düşman da görmüştük.

2-Gene bir ara –tarihini tam hatırlamıyorum ama herhalde 12 Mart'tan çok önce değildi- "çocuklar, siz belki bilmezsiniz. Küçük burjuva paniği müthiş bir şeydir" demişti.

Ve bu sözler müphem bir söz olarak zihnimizde yer etmişti.

12 Mart'tan sonra ne gördük? Hitler manyağı milyonlarca bilim eserini meydanlara yığıp yaktırarak insanlık durdukça bu yönden de lanetlenme acemiliğini göstermişti. Bir de bizim Hitler taslaklarına bakın. Yedi bin yıllık tefeci bezirgan kurnazlığı var serde: Hiç Hitler ham ervahının yolundan gidilir mi? "Küçük burjuva paniği"mi işlettin mi, o milyonlarca bilim eserini gene o küçük burjuvaların kendilerine yaktırırsın, olur biter…

Bu örnekler daha çok çoğaltılabilir, maksat o değil.

Bundan çıkarılacak ders ne? Şu:

K'nın bize anlamı tam olarak açık olmayan kimi sözlerini yahut teşhislerini hemen reddetmek yerine onları doğru kabul edip kavramak için gayret göstermek ve eğer gerekirse kendimizi o yönde düzeltmeye çalışmak tutulacak en sağlam yoldur.

Hem Marks usta ne demişti? Hiçbir tarihi dönem kendi kendisi hakkında verdiği yargılara göre değerlendirilemez. İnsanlar için de aynı şey doğru değil mi?

16 Eylül 1972

H.B

O. Aksungur'un Ek Açıklaması

5.10.1972

Elde iki belge var: Bir mektup bir de bu mektup üstüne rapor. Mektubun başlıca iki özelliği olduğu söylenebilir: a) Zaruri görüldükçe teşhis niteliğinde açıklamalar yapılmakla birlikte, olayları ve olayların oyuncularını oldukları gibi (belli anlarda nasılsalar öylece) tespit etmeye ağırlık verilmiş. B) Kapsam dar tutulmuş. A tarafından anlatıldığı ve gerekirse tekrar anlatılabileceği düşünülerek olayların kronolojik dökümü yapılmamış; mektup sahibine iletilen noktalar üstünde ayrıntılıca durmakla yetinilmiş. Kariyerizm yargısı ile ilgili dar açıdan yapılmış açıklamaları bir yana bırakırsak, olup bitenlerden gerekli sonuçları çıkarmaya girişilmemiş. Mektubun üstünde tarih yok. Ama V ile buluşulduktan çok çok bir hafta sonra yazıldığı biliniyor. Demek, mektup sahibine, kariyerizm yargısının sıcağı sıcağına verebileceği acı ile gerçekleri çarpıtıp çarpıtmadığını da sormak gerekiyor.

Daha ilk bakışta göze çarpıyor: Rapor olayları ve şahısları işçi sınıfının örgüt ahlakı ve örgüt disiplini açısından sorguya çekmekle yetinmemiş. Fırsattan yararlanarak, bu ahlak ve disiplinin yerleşip gelenekselleşmesi için tutulacak yolu-yordamı da göstermiş. Raporun verdiği düşünce ve davranışlarımızı gütmesi gereken birinci örnek bu. Eleştiri silahını yoldaş-hekimce kullanmış. Bıçağı hastalığın köküne, ruhun derinliklerindeki besleyici kaynağa vurmaya çalışmış. Raporun verdiği, prensip haline getirilmesi gereken ikinci ör-

nek bu. Ancak bana öyle geliyor ki ister istemez bağlı olduğu eleştiri ilkesi: Mektuptaki verilerin dışına çıkmamak, görevini yapma imkanlarını epeyce sınırlamış. Çekilen acılardan, işlenen büyük hatalardan azami derslerin çıkarılabilmesi için eleştiri alanının mümkün olduğu kadar genişletilmesi, eleştiriye mümkün olduğu kadar bol malzeme verilmesi gerekiyor. Ayrıca, H.B'nin sunduğu örnekleri gelenekselleştirmek bakımından onun metot ve mantığını kullanarak ikinci bir deneme yapmak yararlı olabilir. Bu ek açıklamaya dürtü olan başlıca sebepler bunlar. Söze girmeden önce, HB'nin Marks Usta'ya da bağlayarak bize hatırlattığı bir gerçeğin altına imzamızı atalım: "Hiçbir tarihi dönem kendi kendisi hakkında verdiği yargılara göre değerlendirilemez. İnsanlar için de aynı şey doğru değil mi?" Tamamen doğru.

Mektupta "...geçmiş olayları, sebepleri ile birlikte... (onların hangi yönlerde, hangi rolleri oynadığını gözönünde tutarak) ayrılık olayını çözümlemek" denmiş. Bunu deneyelim.

Kanımca 23 Haziran 971 öncesi üstünde durmaya değmez. Ama o günün daha doğrusu o gün olup bitenlerin açıklanması gerekiyor. 7 Haziran 971 günü Şam'da Çiftlik Şubesine uğranmış. Bir sonuç alınamadan 21 / 22 gecesi Sofya'ya gelinmiş. Demek HB'nin tespit ettiği Dirlikçiler hakkındaki şüphe tohumları K'da mevcut. Ama maalesef öteki ikisinde değil. 22 Haziran öğleden sonra B işletmesinin merkezi ziyaret edilmiş. Tatlı dil, güleryüz görülmüş. Bu tutum K'daki şüpheleri dağıtmış mı? Hayır. Bir kere, "serde yetiştirilenlerce" "terslik" diye anlaşılan yeni bir olay (pasaportu otel kâtipliğine vermeme-ayrıntıyı A anlatabilir.) ile kuşkular dile getirilmiş. İkincisi işletme merkezinde "yarın öğleye kadar gelip sizi otelden alacağız" dendiği halde gelip giden olmamış ve bu K'yı tedirgin etmiş. Serde yetişenlere gelince azıcık şüphe kırıntısı vardıysa bile merkezdeki görüşme üzerine uçup gitmiş.

Bu açıklamadan sonra olayları ve kişileri işçi sınıfının örgüt disiplinine vuralım. Savaş komünizminin şartları –benim anlayabildiğim kadarıyla K'yı kendine ölçü alabilecek kırattaki ihtilalci için zaten süreklidir onlar- ortadan kalkmış mı? Hayır. Serde yetişenler bu şartı çiğnemişler mi? Çiğnemişler. Burada sorumluluğun büyük kısmı hatta bir bakıma tümü O'ya düşer mi? Evet ona düşer. Sonra ne oluyor? K: Anlaşıldı, savaş komünizmini çiğnemekten kurtaramayacağız, bari tahribatı asgariye indirelim diyor ve keseleri ayırıyor. O, olup bitenleri kavrayamıyor yada tamamen ters anlıyor ve "güvenoyu" istemeye kalkıyor. Verilmeyince, kendi deyimiyle "isyan ediyor" Tekrar teşhisimizi koyalım: Bu isyan haksız mı? Tamamen haksız. Sebepleri ve özü bakımından bireyci mi? Bireyci. Tespitimizi yapalım: HB'nin deyimiyle "O'nun kendisini örgüt dışına atması" olayı 15 Temmuz 971 günü değil, 23 Haziran 971 günü geçmiştir. Olay olup bitmiş, geriye sadece bize umut verebilecek biri sübjektif öteki objektif iki etken kalmıştır. Mektup sayfa üçte "davayı ilgilendirmedikçe sürtüşmelere meydan vermemek" deniyor. Demek O'ın kendince bir dava ve görev anlayışı var. Bu anlayışın niteliği ne? Gene bireyci, örgütçül değil. Zaman değiştirebilirse değiştirecek. Öteki etken: İşletme merkezince çevrilen entrikalar O'ı K ile ilişki kurmak zorunda bırakmış mı? Bırakmış. Böylece, örgüte tekrar dönme imkanları kendiliğinden doğmuş oluyor mu? Oluyor. Sonuç: Olumlu yönde işleyen bu iki etkene rağmen O, bireyci duygulardan kurtulup örgüte dönemiyor.

Bu açıklamadan sonra pek gerekli olmasa da mektubun sebep olduğu bir yanlış anlamayı düzeltmeden geçmeyelim. Ayrılık olayı şekil, öz ve uygulama sıfatlarıyla nitelenen üç yönde incelenmek istenmiş. Şekil yönünden başlığı altında beşinci görüşmede İşletme temsilcisine verilen cevap kastedilerek "...geri dönmem, karar olarak, K'nın talimatına uygunca... alınmıştır" deniyor. Raporda ise

olaylara dayanılarak verilen cevabın "örgüt-karar alma" niteliğini yitirdiği ayrıntılıca belirtiliyor ve "...dönüş kararı tek taraflı –sadece O tarafından alınmış" hükmüne bağlanıyor. Örgüt disiplini ölçüsüne vurursak, beşinci görüşmede verilen cevap da "örgüt kararı" değildir. O'nun kendi bireyci kararıdır. Çünkü O, K'nın talimatını örgüt disiplini gereğince isteyip almış değil. Kendi bireyci ölçüleriyle, bireyci görev anlayışıyla isteyip almış.

Eski hedef çürük çıkmış. "Şimdi ... ne yapılacak? Hücre yeni bir hedef ve o hedefe varış yolları tespit edecek. Mantık bunu gerektirir. İşte bu tespit sırasında hücre üyelerinden biri diğerlerinden ayrılıyor. –Rapor, s.1" Evet, olay tamamen böyle. Neden? Sanırım, yanlış anlamaya meydan vermeyecek şekilde açıkladık. Mektuptan da yeterince anlaşılıyor zaten. Bireyci-ruhcul sebeplerle örgüte isyan yüzünden. Şimdi bu isyan mahkum edilmeden bırakılsın mı? Hayır, en net şekilde mahkum edilsin. Yalnız o da değil "kimbilir bilmeyerek (K'ya) daha ne acılar çektirdik –Mektup, s.2" dendiğine göre önceden de bir takım potlar kırılmış. Bütün o potların, isyan olayının, K'yı "...hasta, ölüm döşeğinde, parasız pulsuz emperyalizmin kucağında bırakıp –Rapor, s.5" gitmenin hesabı iğneden ipliğe sorulsun. Bu zaten bizim boynumuzun borcu. Yapmazsak, en azından suç ortağı durumuna düşeriz. Görevden yan çizmiş oluruz. Ancak; bizden cevap bekleyen bir soru daha var. O, neden örgüte isyan etmiş? Bu isyanın gerisindeki objektif-dış ve sübjektif-iç (ruhcul) sebepler neler? Objektif sebepleri suçu hafifletmek için O lehine mazeret olarak kullanmayalım. Ama bulup çıkaralım. Sübjektif sebebi yada sebepleri de doğru teşhis etmeye çalışalım. Objektif sebepler derken, en çok örgüt ahlak ve disiplininin geleneksellleşmemiş olmasını gelenekleşmeyi önleyen etkenleri kastediyorum. Önemi ölçüsünde burada işlemeye imkan olmadığı için üstünde durmayacağım.

Mektupta gösterilen B.a dönüş gerekçesi Rapor'da çeşitli yönlerden ele alınıyor ve bu arada şunlar söyleniyor:

"O, 'malzemenin' 'kurtarılması' gerekiyordu. Fakat bunun o dönüşle ilgisi anlaşılamıyor. Onların herşeyden önce faşizmin pençesinden kurtarılması gerekiyordu. Bu B.a dönmekle nasıl başarılacaktı?

"Yoksa 'kurtarılmak'tan kastedilen o değil mi? Onların yeni yazıya aktarılması mı?

"İşte bu develeri güldürecek bir gerekçe olurdu.

...Aleyhte olduğu artık iyice su yüzüne çıkmış bir mekanizmayı öyle birkaç zamanda lehe çevirmeyi ummak, hayalperestlikten de öte birşeydir.

"En yakın görevleri göremeyip fersah fersah ötedeki hayallare kapılıp gitmesi için insan ruhunun derinliklerinde bir takım tuzakların pusu kurmuş olması gerekir. –Rapor, s.3"

Develeri güldürmek pahasına da olsa sorulara cevap verelim. Belki böylece hayalperestlikten de ötede ruhun derinliklerinde pusu kurmuş bir takım tuzakların teşhis ve tespitine yardımcı oluruz. Bu arada (insanların kendileri hakkında verecekleri yargılara göre değerlendirilemeyecekleri) gerçeğini bir daha hatırlayıp hatırlatalım.

Mektupta gösterilen gerekçe: Hem "o malzemenin faşizmin pençesinden kurtarılmasını" hem de "yeni yazıya aktarılmasını" içine alır. Başka sözcüklerle; O, önce K'ya başını sokacağı bir barınak bulmak, sonra da malzemenin faşizmin pençesinden kurtarılıp kendisine ulaştırılması için imkanlar ve yollar aramak düşüncesi ile (bu düşüncenin dürtüsü ile) B'a dönmüştür. Üstelik; "Bu oyunda güçler son derece eşitsiz ama ben ne olursa olsun oynanması taraftarıyım... Yalnız bir kaygım var: Dikte etmeye kalkacakları emre boyun eğmezsem temizleme yoluna gidebilirler mi? –Mek-

tup, s.6" diye K'ya soruşundan anlıyoruz ki bir çeşit kumara: Örgüt mantığına vurarak söylersek deli saçmasına kapıldığının az çok kendi de farkında. Niye? Acaba bilinçaltı büyük işler başararak K'nın güvenini tekrar kazanmak ve tehlikeye düşen kariyer imkanını kurtarmak yönünde işlediği için mi? Kimbilir, belki de! Kariyerizm konusu üstünde ayrıca duracağız. Şimdilik ruhun derinliklerinde pusu kurmuş tuzakların teşhisine değilse bile tespitine yardımcı olmak umuduyla kanaatımızı söyleyelim: O'da yalnız politik alanda değil hayatın bütün alanlarında (mesela iş: ticaret adamı olarak da) yakaladığı –yada yakaladığını sandığı- bir imkan hatta bir umudu tüketinceye kadar kovalamak alışkanlığı vardır. Üstelik salt bu yüzden burnu tekrar tekrar sürtüldüğü halde bundan kurtulamamıştır. Şüphesiz böyle bir davranışın gerisinde büyük işler başarmak hırsı da yatıyor olmalı. Bu noktadan ötesi için konuşmak artık bize düşmez. Yalnız yeri gelmişken bu niteliği örgüt mantığı ile değerlendirmeden geçmeyelim: Eğer diyalektik düşünce tarafından güdülürse örgüt disiplini içinde işlerse yararlıdır: Girişim gücünü artırır. Diyalektik düşünce tarafından güdülmez, örgüt disiplini içinde işlemezse tehlikelidir: Maceraya varır. Hele bir de kariyerizm mikrobunu kapmışsa, örgüt bünyesi içinde artık o bir habis urdur ve bıçakla atıp atmaktan başka tedavi çaresi yoktur. Buraya aktarmaya gerek yok: Eğer Mektup, s.9'da uygulama yönünden bölümü tekrar okunursa bu alışkanlık ve hırsın başıboş –örgüt disiplini dışında- bırakıldığı zaman nasıl işleyeceği, nasıl tehlikeli bir körlük haline geleceği az çok anlaşılır.

Kariyerizm konusuna geçmeden önce bazı gerçekleri tespit etmek, Rapor'da dokunulan kimi noktalara daha bir açıklık kazandırabilir: 1-Almanya'da geçen günleri bir yana bırakalım "Paris Seyahati" sırasında "çalışmak" için hiçbir eğilim duyulmamıştır. Üstelik; seyahatin son günlerinde (umut kapılarının kapandığı

günler; dolayısıyla beynin yeni imkanlar arayacak yönde –diyelim çalışma yönünde- zorlanması gerektiği günler) kolayca iş bulma olanağı doğduğu halde bu değerlendirilmemiş, panik içinde, Mektup'ta açıklanan hayallerle geri geri dönülmüştür. Ayrıca bunca olup bitenlere rağmen, son günlere kadar Fr Partisine –şüphe ile karışık da olsa- inanmaya devam edilmiştir. Rapor, s.4'te "demek durum ikircikli" deniyor. Evet durum ikircikli. Ama neyin ikirciliği bu? Daha önce Şam'a geri dönmeyi düşünüyorduk. Mektuplara cevap gelmeyince o umut balonu sönüverdi. Şimdi ne yapıyoruz? MKV'de yada DB'de birşeyler yapma ham hayalleri kuruyoruz. "O 'Doktor', o 'insan sarrafı', o 'asabiyeci' teşhisini bize yöneltti mi, 'işte bu olmaz!' diyoruz. –Rapor, s.4" Öyle mi? Şu halde bu tutumu bırakalım ve hastalığı bütün yönlerden tespit ve teşhis etmeye çalışalım. Önce bir nokta: Rapor sonunda bize verilen metodoloji örneğine aynen katılıyoruz. Ayrıca Usta'nın teşhisinin konuşma arasında söylenip geçilmiş bir şüphe olmadığına, yazı ile de tespit edildiğine dikkati çekiyoruz. Lütfen örnek metodolojiye olanca titizlikle uyulsun. Hastalık belirtileri herkes tarafından, herkesten önce de O tarafından süreklice özellik ve öncelikle kariyerizm olma ihtimali açısından gözlenip kollansın.

Kariyerizm, anarşizm, pasifizm ve ilh… Bütün hastalıkların kaynağında bireycilik: Ben probleminden kurtulamamak yatar. Başka deyişle bütün hastalıklar birbirinin kan kardeşidir; kolayca biri ötekine kardırabilir. Ama gene de hastalıkları birbirinden ayırmak; onların diyalektik hem ayrı hem gayrı olduklarını bilerek davranmak gerekir. Nedir kariyerizm? Şöhret+mevkii hırsı ile örgüt ve hareket içinde kendi yerini kendi tayin etme düşünce ve davranışı. Hastalık müzminleşmemişse, henüz tedavi edilebilir –başlangıç döneminde ise eğilimi.

Şimdi hastamızı alalım. O'ın bir türlü kurtulamadığı bir Ben problemi var mı? Mektup'ta, Rapor'da ve şu açıklamada tekrar

tekrar tespit ettik ki, var. Büyük işler başarmak hırsı var mı? Evet, o da var. Kariyerizm daha çok bir aydınlar hastalığıdır. O bir aydın mıdır? Hem de kol işine eğilim duymayan tipten. Sanırım şu nokta da tartışmasız kabul edilir: 971'lerdeki O, K'ya ve mirasına dayanmadan K'yı ve mirasını sömürmeden kariyer yapmanın imkansızlığını görecek kafaya sahipti. Diyelim ki; birinin gönlünde yatan "ikinci adam olma" aslancığı O'ın gönlünü de gıdıklıyordur. Hatta, "örgüt içinde işgal ettiği mevki" dolayısıyla –biçimden söz ediyoruz- bu tür duygulara daha bir ısınmıştı. Tesadüfler Babamızın Çiftliği'ne giden yolu da açınca: Bilinç altında yaşıyorduysa bile mikrop faaliyete geçti. Gene diyelim ki; 23 Haziran 971 günü K'nın güvenini tekrar kazanmak için O'ı can havliyle güvenoyu istemeye iten Ben problemi kariyerizm yönünde işliyordu. Buraya bir nokta koyalım. Mektup, s.2'de "K paraları üçe bölmüştü. Bu kaderini bizim kaderimizden ayırması demekti" deniyor. Henüz bilince çıkmamış cinsten de olsa kariyerizm dürtüsü ile davranan bir insanı kader birliği bu kadar ilgilendirir mi? Üstelik o zamanların O'ı bir körlük hastası. Ustanın bir yıl daha yaşayacağına inanıyor, iki yıl daha yaşaması umut ve dileğini yüreğinde taşıyordu. Bu denli kısa bir süre için kader birliği uğruna kariyerizm imkanlarını tepmeye değer mi? Yoksa, bütün bu söylenenler sahtekarlıktan başka bir şey değil mi? Geçelim. Diyelim ki, sinir yorgunluğu ve dengesiz kişilik yüzünden kariyerizm eğilimi kontrol altına alınamadı ve patlama oldu. İsyan ederek kendini örgüt dışına atan O'a, tekrar örgüte dönmesi için, onu K'ya yaklaştırıcı yönde gelişen olayların nasıl yardımcı olduğunu ve bu imkanların nasıl tepildiğini gördük. Kanımca, gene aynı olaylar, kariyerizm eğilimiyle davranan bir insanın gözünü açacak, mantığına işlerlik kazandıracak niteliktedir. O için neler

söylüyor K? "Harekete senin kadar angaje olmuş insan zor çıkar; istihbaratçı olursan yazık olur. –Mektup, s.4" "Ve niyetleri ne olursa olsun seni bizden ayıramazlar. –Mektup, s.4" Bilinci değil, bilinçaltı kariyerizm dürtüsü ile işleyen bir insanın bu sözleri birer "açık çek" sayması gerekmez mi? O ne yapıyor? Mektuptan öğreniyoruz: Verdiği cevapla –yani daha çoğunu isteyerek- yaptığı sersemliklerin üstüne tüy dikiyor.

Dokunulması gereken bir nokta daha var: Kariyerizm mikrobu, tabiatı gereği yalnızca K'yı ve mirasını sömürmekle yetinmez. Dirlikçileri de hoş tutması gerekir. Her iki taraftan da vazgeçemeyeceği için arada bocalar durur. Olup bitenleri bu bocalama ile mi açıklayacağız? Mektup, s.9'da "B'a dönüş olanağının mutlaka korunması gerektiğini düşünüyordum. Fransa'ya gidilirse bu olanağın kaybolacağı kanısı (zehabı) uyandı bende. Oysa, hem Fransa'ya gidilir, hem de dönüş olanağı korunabilirdi" deniyor. "Bu olanak" üstüne bunca titremek; burnunun ucundaki en basit gerçekleri göremeyen kör inadı ile bu olanağa dört elle sarılmak kariyerizm kaygısından mı? Yoksa daha başka kaygılardan mı? Yani ruhun derinliklerindeki kariyerizm kaygısına bir takım duygu kılıfları giydirmişiz de kendimizi aldatıyor muyuz?

Belleme bilgi de olsa O, Marks ustadan biliyor. Bir gün toplum hayatı ile bilim arasında ayrılık gayrılık kalmadığı gün bütün şöhretler (yani ustalar bile) ortadan kalkacaktır.

"Ama böyle kolayca 'uçup giden' 'sevgi-saygı' ne mene şeydir? Demek ki, zaten 'uçup git'meye çoktan teşneymiş. Rapor, s.2" Bu sözleri cevap verilsin isteği ile değil bir gerçeği belirtmeye vesile olsun diye aktardım. Mektup, s.10-11'de İnsan K başlığı altındaki açıklamanın bir cümlesi ile bu "uçup giden sevgi-saygıya" teşhis konmak istenmiş. Doyurucu olmasa da onu buraya alalım: "İlişkilerimiz ideoloji-ihtilalci seviyeden realize-ihtilalci düzeye yükselememiştir."

Ve ayrılmadan bir gün önce DB'den BB'ye dönerken bir olay geçti. (Anlatmaya değmez, gerekirse V anlatır.) O zaman düşündüm. Mirasın ne bir parçacığını çevirmeye kalkmışsın ne de çevrilmesini sağlamışsın. Sadece çevirtebilme umutçuğu ile bir girişimcikte bulunmuşsun. Bu kadarı bile ne büyük günah olmalı ki, başına bir sürü şeyler geliyor. O mirasın üretildiği ve sürekli fedakarlık+nankörlük+acı sözcükleriyle özetlenebilecek olan 50 yılı aşkın zaman içinde olup bitenleri –kavramaya gücün yetmez ya- bir düşün bakalım! Dedim ki; K, O'a kariyerizm yargısı ile değeri ölçüye vurulmaz bir özel armağan bırakmış. Birincisi ruhcul hastalıklarını bütün yönleriyle kavramaya çalışıp bilince çıkarmakta ona en büyük imkanı sağlamış. İkincisi; O, iğnenin en sağlam yanına batırıldığına gerçekten inanıp güveniyorsa kuru kemik yalamayı sevenlerin önüne atma onur ve seyrine bakarak yorgunluğunu gidersin.

Uçup giden sevgi-saygı, hem gerçek sevgi-saygının yerindeki fuzuli işgalci, hem de gerçek sevgi-saygıya (bir bakıma zaruri denebilecek) geçiş köprüsü. Mesele, bilincimizin ondaki geçiş köprüsünü bularak gerçek sevgi-saygının sağlam toprağına ulaşmasıdır. Yoksa, ömrü billah fuzuli işgalcinin tutsağı olarak kalır. O, olayların yardımı ile, sadece fuzuli işgalciyi söküp atmakla kalmamış, köprüyü de havaya uçurmuştur.

"İnsan, haksızlığa uğradığı duygusuna kapılabilir, hatta gerçekten haksızlığa uğrayabilir. –Rapor, s.2" HB ile yapılan görüşmelerden sonra, mektubu tekrar okuyunca, "sevgi dolu hüzünlerin, sadece çekilen acılardan değil, anlaşılmamak (yanlış anlaşıldığını sanmak) duygusundan da kaynak aldığını gördüm. Kişinin haksızlığa uğraması; eğri anlaşılması, doğru anlaşılması… Nedir bunlar? Doğru anlaşılmak pek mi önemli? Yanlış anlaşılırsak dünya yıkılır mı? Millet işini gücünü bırakıp, şunun bunun Ben problemini çözmekle mi uğ-

raşsın? Üstelik olacak şey de değil bu: Ben problemini gene ancak Ben çözebilir. Sen yoldaş yoldaş yürü yolunu. Yapılmışsa: Yanlışlıklar, haksızlıklar günü gelir düzeltilir. Sonra kişicil sorunlar içindeki haksızlıklar hiç düzeltilmese ne olur?

Bu açıklamanın ek amacı: Kanbağları ve geçmiş ahbap çavuşlar meclisinin bıraktığı olumsuz kalıntılar yüzünden bir takım tatsızlıklar çıkmışsa –V'ın arasıra parça buçuk dokunduğu şeyler bu şüpheyi uyandırıyor- bunlara kesin olarak son verilmesini istemektir.

Sevgi dolu başarılar

RE (KE)

OA Hakkında Kısa Rapor (F.Fegan)

En son 30.7.1972 tarihinde bir not ve 19.8.1972 tarihinde bir mektup göndererek, OA benimle temas kurmak istemişti. 30.7. tarihli not Ağustos buluşmasında ilgili arkadaşa duyurulmuştu.

19.8. tarihli mektup elime geçtikten sonra belirtilen adreste zaten tespit edilmiş randevum bulunması dolayısıyla OA'yı görmeye gittim. Başından geçenleri anlattı, bazı yazılarını (bu arada bir savunma mahiyetinde olan A'ya mektubunu) verdi.

Son bir yıllık hikayesini dinledikten sonra düşüncelerimi açıkça söyledim. Fakat meselenin ancak Türkiye'de çözülebileceğini de ilave ettim. Bir ay kadar bulunduğu yerde kalmasını ve gene geleceğimi söyleyerek ayrıldım. 50 dolar da para verdim. Para verirkenki amacım tekrar görüşene kadar idare edebilmesi ve para için kimseye tavizkar duruma düşmemesiydi. Bu arada S makamlarıyla temasta olduğunu bildirmişti. Ben de kendisinden eğer ilgili makamların bize karşı tavırları olumluysa, bir veya iki arkadaşımızın bir süre kendi ülkelerinde barınmaları için yardım edebilip edemeyeceklerini araştırmasını istedim.

Arada merkeze durumu bildirdim. Bir yıl kadar bizden kopuk, berbat durumlara düşmüş, artık tutunacak dalı kalmamıştı. Geri Türkiye'ye dönmekten başka çaresi yoktu. Ancak bu arada bizim adımıza olmadık işler yapmaya kalkmıştı. Buna bir son vermek; ya

kendisini kontrol altına almak yahut resmen ilgimiz kalmadığını gösteren kesin bir tavır takınmak gerekiyordu.

İlk buluşmamızdaki tartışmamızda biraz nedamet duyar gibi olduğunu görmüş ve son bir şans verilmesinin doğru olacağı kanısına varmıştım. Hem böylece (yani kontrol bizde olursa) herhangi bir provokasyonu da önlemeye çalışabilirdik.

Bir ay sonra tekrar buluştuğumuzda neler gördüm? Bir defa arada benim eleştirilerimi iyice kafasında işleyip bir barut fıçısı haline gelmişti. Bunda o bir ay içinde yediği herzelerin suçluluk kompleksi de vardı. Vermiş olduğum 50 dolar o arada S makamlarından aldığı 150 SL ve elinde mevcut 100 DM'ın hepsinin üç dört hafta içinde deve edildiğinin bir takım seks ihtiyaçlarının giderilmesi için bunu yaptığını itiraf etti. Günde birkaç paket Amerikan sigarası içiyordu.

Birkaç arkadaşın o ülkede barınmalarına imkan sağlanabilir miydi diye belirttiğim husus tamamen başka yönlere çekilmişti. İlgili makamlardan topluca bir para yardımı talep edilerek bununla devrimci amaçlar için Almanya'da tiyatro çalışmaları yapmanın hesaplarını kuruyordu ve hiç değilse benim dönmemi dahi beklemeyerek bu taleplerini –hem de yazılı biçimde- yürürlüğe koymuştu.

Oysa buna benzer bir davranış daha önce de yer almıştı. En son S'ye dönerken uğramış olduğu B'den 10 bin DM istediğini kendisi söyledi. İlk buluşmada öğrendiğim zaman iki noktadan bu davranışını eleştirmiştim: 1-Böyle uluorta para talepleri yersizdi. 2-Kendisinin bizim adımıza böyle taleplerde bulunma hakkını nerden bulmuştu.

Şimdi aradan bir ay geçmeden ne görüyorduk? Aynı hata, hem de daha beter bir şekilde tekrarlanıyordu. İşin daha da kötüsü –ilgili yazıdan da görüleceği gibi- bu yardım koparma umuduyla olmayacak vaatlerde bulunuyordu. 1-MİT vs. ile ilgili. 2-Kürtlerle ilgili…

Bunlar hem sakat hem de temelden yanlış davranışlardı. Üstelik birkaç hafta önce oturup konuşmuş ve bazı esaslar tespit etmeye

çalışmıştık. Hemen arkasından böyle davranışların ortaya çıkması artık iflah olunabileceği yolundaki umutları büsbütün suya düşürmüştü.

Artık yapacak bir şey yoktu. Herşey açık seçik ortaya kondu ve davranışlarının tutarsızlığı, saçmalığı, zararı teker teker kendisine anlatıldı. (Oysa bu prosenin Türkiye'de yer almasının daha doğru olacağı kanısıyla daha önce bundan belli bir ölçüde kaçınmıştım.) "Savunması" ile ilgili düşünceler (**"Bir Savunma Üzerine"** yazısı) yazılı olarak kendisine iletildi. Bu şartlarda beraber çalışma diye bir şey söz konusu olamazdı. Artık bizim adımıza hareket edecek olursa bizimle hiçbir ilgisi kalmadığının herkese duyurulacağı ihtar edildi.

İlk tepkisi –tahmin edileceği gibi- son derece karşı oldu. Fakat daha sonra yumuşadı. Hatta bir dereceye kadar otokritik sayılabilecek olan ek açıklamayı yazıp getirdi. Sözlü olarak da kendi kendisini eleştiren sözler etti.

Fakat biz söze bakamayız. Birkaç gün sonra ne gibi davranışlarla karşılaşacağımız hakkında önceden ben güvenle hiçbir şey söyleyemem.

En son tespit edilen noktalar şunlardır: Bu şartlarda Türkiye'ye dönmesi çok zararlı olabilir. Dönse de bizden hiçbir şey beklememelidir. Yapılacak en doğru şey kendi kendisini düzeltmesi ve bunu davranışlarıyla hem kendi kendisine hem herkese göstermesidir. Bu da zaman gerektirir. Şu halde S'de kalmanın çaresini arasın. Orada bir süre yıpranan sinirlerini dinlendirsin hem de olayların gelişimini görelim. Sonra düşünürüz.

Yok eğer kalma imkanı olmazsa Türkiye'ye dönsün. Bu konuda ben kendisine yardım edebilirdim. Fakat kalma imkanı var mı, yok mu henüz aydınlanmış değildi. Kesin olmayan bir durum için herhangi bir angajmana girmeyi doğru bulmadım. Kendisi de elbet buna bir çare bulabilirdi.

Türkiye'ye döndüğünde, adam gibi gidip işçi sınıfı arasında çalışmasını öğütledim. Böyle dengesi bozuk aydınları yalnız işçilerin adam edebileceğini (koca Engels'in bile bu konudaki davranış ve sözlerini örnek göstererek) anlattım. O da benimser görüldü.

Bu şekilde belirli hiçbir vaat yahut sorumluluk yüklenmiş olmadan ayrıldık. Fakat kanaatimce sorumluluğumuz bitmiş değildir. Ya adam olur, onu kazanırız yahut Türkiye'deki bugünkü ortam devam ettiği sürece gene de sorumluluğunu taşımalıyız. Her an başımıza iş açabilir.

Durumu ve düşüncelerimi böylece bildiririm.

8.10.1972

HB

1974 KARŞILAŞMASIYLA İLGİLİ NOT (FUAT FEGAN)

O.A ile en son Ağustos 1974 başlarında Ankara'da karşılaştım. Benim Türkiye'de bulunduğumu nereden öğrendiyse öğrenmiş. Boynuma sarıldı. Fakat bu sarılışta histerik bir hava vardı. Samimi, kendiliğinden, yürekten bir sarılış değildi. Adeta: "Seni aslında boğmak istiyorum ama şu anda ne mümkün!" der gibi bir hava taşıyordu o davranışı.

Birkaç saat konuştuk. Ne yapmayı düşündüğünü sordum.

"-Çok yorgunum. Siyasetle uğraşmayacağım. Tiyatro çalışması yapmayı düşünüyorum…" gibi laflar etti.

Ben de gerçekten çok yıpranmış olduğunu, -yüzünden okunuyordu bu- bir süre dinlenmesinin yararlı olabileceğini söyledim.

Başkaca ciddi bir şey konuşmadık sayılabilir.

Sonra İstanbul'da da buluştuk. Fakat bu buluşmadan –bir arkadaşın kendisini izlemesi hariç- aklımda kalan ciddi bir şey yok.

25.2.1977

Fuat Fegan'ın imzası

OA RAPOR 1 – (BKP'NE)

BKP'ne Türkiye İşçi Sınıfına göstermiş olduğu yardımdan dolayı yürekten teşekkür ederim. Türkiye İşçi Sınıfına diyorum: Gerçekten de partiniz darda kalmış bir yoldaş olarak, şahsımla ilgilenmekle yetinmedi, elindeki imkânları paramparça olmuş Türkiye sosyalistlerine (daha somutça söylersek: mensubu bulunduğum örgüt ile Türkiye Komünist Partisi'ni) birleştirmek uğruna harcadı. Yazık ki, beş aydır inatla sürdürülen çabalar istenen sonucu vermemiş gibi görünüyor. Neden? Problem (Türkiye sosyalistlerinin birleşmesi problemi) doğru konmadıkça hareketin tarihini materyalistçe yorumlayıp bugünkü unsurlarını (yuvarları) materyalistçe değerlendirmedikçe, doğru çözüm yolu bulunamaz. Bunu yapmayı deneyelim. Belki ilerisi için işe yarar. Mümkün olan en kısa özetle yetineceğim. Maksadımıza bu kadarı yeter zaten.

Hemen her ülkenin sosyalist hareketi bir ütopya dönemi yaşamıştır; hiç değilse kendinden önce gelen bir ilerici hareketi, bir halkçı akımı (bir halkçı sanat ve edebiyatı en azından) miras almıştır. Türkiye sosyalizmi, ne böyle bir dönem ne böyle bir miras tanır. O, anadan doğma Leninist'tir ama "tamtakır kuru bakır" bir temel üstünde; yedi aylık çocuklar gibi hastalıklı. Hareket, modern sınıf çelişkilerinden (burjuvazi-proletarya) çok antika sınıf çelişkilerinin (Tefeci bezirgân sınıfı. Köylülük ve küçük burjuvazi) ağır bastığı bir ortamda birinci emperyalist savaşın yıkıntıları arasında tutuşan milli mücadelenin ateşi içinde aniden ortaya çıkıyor. Görünüşte: Teori

olarak Leninizm'i benimsemiş, sınıf olarak proletaryayı bulmuştur. Gerçekte o gün bugündür Leninizm'i sindirmek için kıvranıyor, o gün bugündür işçi sınıfını aranıyor.

Öte yandan, Leninizm, sınıflar savaşının biricik silahı Lenin'in yanıbaşında dağlar gibi yükseliyordu. Onun gölgesinde geriye gitmek, hem de zorla doğurulduğu milli mücadele ateşi içinde/bir bakıma zorla doğuruldu.

Hemen her ülkenin sosyalist hareketi bir ütopya dönemi yaşamıştır. Oysa; Türkiye sosyalizmi böyle bir dönem tanımaz. O, anadan doğma Leninist'tir. Ama, Leninizm'i hiçbir zaman özümleyip sindiremeyecek, hiçbir zaman Bolşevikleşemeyecektir. Hareket, modern sınıf çelişkilerinden (burjuvazi-proletarya) çok antika sınıf çelişkilerinin (tefeci bezirgan sınıfı-köylülük) ağır bastığı bir ortamda 1. Emperyalist savaşın yıkıntıları arasında tutuşan milli mücadelenin ateşi içinde aniden ortaya çıktı. Başka deyişle: Kapitalizm köyün içine işlemeden, köylüyü kendi içinde farklı sınıflara ayırmadan, işçi sınıfının genel olarak büyük üretimin çarkından geçirmeden neredeyse tümü İstanbul'da toplanan fabrika işçileri, daha milli mücadele başlamadan emperyalizm-komprador burjuvazi-tefeci bezirgan ortaklığı tarafından karantina altına alınmış, Anadolu'dan fiilen koparılmıştı. Yarı köylü- yarı zanaatçı niteliğini koruyan gövde kısmı ise küçücük işletmelere serpiştirilmiş yani felçli.

O sıralar İstanbul ile Anadolu ekonomik bakımından birbirinden iki ayrı dünyaydı. Biri modern çağı öteki ortaçağı yaşıyor. İşçi sınıfının özünü meydana getiren ve hemen tümü İstanbul'da toplanmış olan fabrika işçileri daha milli mücadele başlamadan emperyalizm-ittihatçı-komprador burjuva-tefeci bezirgan ortaklığı tarafından kolayca karantina altına alınıyor. Yarı köylü, yarı zanaatkar niteliği ağır basan, gövde kısmı ise küçücük işletmelere serpiştirilmiş; felçli. Geçmişten miras kalma ne bir ilerici akım, ne bir halkçı kültür var.

Ne yapılırsa silik ve kavruk komprador kültürü üstünde yapılacak. Türkiye sosyalizmi, ister istemez, kendini bu somut şartlara uyduruyor. Birbirinden ve halktan (işçiden-köylüden) kopuk üç akım halinde yürüyor. Akımları üç beş kelime ile karakterize etmeden önce, o zamanki sosyalistlerin düşünce ve davranışını birkaç çarpıcı örnekle ortaya koyalım: Sanayi –perde arkasında İngiliz emperyalizmi-, Mustafa Kemal'i padişah yetkilerinden de çok yetki ile donatarak: Bir çeşit "Ordular padişahı" olarak Anadolu'ya gönderiyor. Niye? Doğu Anadolu'da kurulan Şuralar Hükümetini; Büyük Ekim İhtilali'nin esintisi ile halkın kendiliğinden kurduğu köylü Sovyetler'ini tepelesin diye. Ama; Şuralarla ilişki kurmak, onları pekiştirip yaygınlaştırmak bir gün olsun sosyalistlerin aklına gelmiyor. Başka bir örnek: Kuvayi Milliye'nin (Silahlanmış köylü çeteler) yeminli düşmanı olan Mustafa Kemal, ordular müfettişliği görevinden istifa etmek zorunda kalınca, kendini "Umum Kuvayi Milliye Kumandanı) ilan etti. Ama aynı Kuvayi Milliye, sosyalistlerin gözünde "çapulcu eşkıya sürüsü" olmaktan öte bir anlam kazanamadı. Üçüncü örnek: Yunan ordusunun top sesleri Ankara'dan duyulmaya başlayınca, Mustafa Kemal, en güvendiği adamları bir yeşil ordu ·yani kılık kıyafetçe: köylü ordusu, özce: bildiğimiz klasik burjuva ordusu kurmakla görevlendiriyor. Az sonra anlaşılıyor ki, böyle bir deney ateşle oynamak demek, teşkil edilen birlikler gerçekten halk milisi olup çıkacak; teşebbüs hemen durduruluyor. Sosyalistler:

1-Genç Türkler Sosyalizmi: Mustafa Suphi, E. Nejat akımı: Dünya literatürüne geçmiş bir terim var. Jön Türk (Genç Türk): Hangi ulusun çocuğu olursa olsun bir devrimci, eylemci atılgan gence yada gençliğe bu ad yakıştırılmıştı. Bu **kuşak kavram,** bir tarihcil gerçekten, Türkiye'de aydın gençliğin devrimci olması gerçeğinden çıkarılmıştır. Türkiye İşçi Sınıfı da bu gelenekten payına düşeni almıştır. Bundan sonra da alacaktır.

Büyük Ekim İhtilali'nin çekimine kapılan Türkiye sosyalistlerinin başında, Almanya'da okuyan ve Alman sosyalizminin, özellikle de Spartaküs hareketinin etkisi altında sosyalizmi benimsemiş olan uçkun gençler gelir. Bunlara, tutuklu bulunduğu Sinop Cezaevi'nden kaçan ve bir kayıkla Karadeniz'i aşan Mustafa Suphi de katılır. Sovyet toprakları üstünde Türkiye sosyalizminin ilk akımını tutuştururlar. Emperyalist savaştan kalma esirlerin, mültecilerin, öğrencilerin ve benzeri unsurların derlenmesi ile karışık bir topluluk meydana gelir. Yönetici kadro, topluluğa sosyalist bir şekil vermeye çalışır. Türkiye Komünist Partisi'nin kurulduğu ilan edilir ve Bakü'de ilk kongre toplanır. Karar: Anadolu'ya geçmek ve Türkiye işçi sınıfının örgütü olarak milli kurtuluş savaşına katılmak. Bilindiği gibi, bu ilk kadro, uçarılığına ve toyluğuna kurban gitti: Burjuvazi tarafından kana boğuldu.

2-Anadolu Sosyalizmi: Köylü Sosyalizmi: Başka ülkelerde bilimsel sosyalizmden önce gelen bu ütopik akım, Türkiye'de bilimsel (ama şeklen bilimsel) sosyalizmle birlikte doğdu. Fikir olarak, safkan yerlidir. Onun için de çıplak bir fukaralık edebiyatı olmaktan öteye geçemez. Özeti şu: Memleketi yönetmek üzere: Köylüler çarıkları ile esnaf önlüğü ile, işçiler tulumları ile gelip meclise otursunlar. Hepimiz Bolşevik, yani eşit olalım. İnsanlığa felaket yağdıran kapitalizm illeti çok şükür bizde yok. Öyleyse, Bolşevik olmak için aramızda didişmeye (sınıflar savaşına) de yer yok. Bütün mesele, emperyalistleri ve Yunan'ı yurttan atacak Kızılordu gibi bir ordu yaratmakta. Kızılordu, işçi sınıfından olur. Oysa bizde azıcık işçi bulunsa da işçi sınıfı yok; köylü var. Öyleyse; Kızılordu yerine Yeşilordu, yani köylü ordusu düzelim. Hareketin temsilcileri burunlarının dibindeki yeşil ordu çekirdeği Kuvayi Milliye birliklerini bir türlü göremez. Çeşitli hayaller arasında yalpa vurur. Kah tüm insanlığın kurtarıcısı Sovyet Kızılordusu'nun Türkiye'yi

de kurtaracağı düşüne yatar; kah görünmez güçlerin Ortaasya'dan göndereceği bir Müslüman yeşil orduya bel bağlar ve demagoji ve provokasyon alanında burjuvazi tarafından tepe tepe kullanıldıktan sonra dağıtılır gider.

3-İstanbul Sosyalizmi: Başlıca temsilcileri Sadreddin Celal ile Şefik Hüsnü. Fransa'da öğrenim görmüşler ve Fransız sosyalistlerinden öğrendikleri Marksizmi bir çeşit çeviri-teoriyi Türkiye'ye getirmişler. Günün modasına uyarak adını da Bolşevizm koymuşlar. İstanbul'da, işçi sınıfının kaynağında bulundukları halde işçilerle ilişkileri son derece zayıf. Köylü meselesinden ve Anadolu köylüsünden ise hiç haberleri yok. Gerek Anadolu sosyalizmi ile, gerek Mustafa Suphi-Ethem Nejat hareketi ile bağlantı kurmaları beklenemez. Akım ister istemez soyut bir teoriciliğe kardırıyor. Aydınlık adıyla çıkarılan bir dergide bu teori işleniyor. Dergi, Şevket Süreyya cinsinden en rezil hainleri yetiştirdikten sonra batar; sahibi Sadreddin Celal ise, burjuvazinin 1926 zılgıdı üzerine sosyalizmi bırakır. Ancak; akım, her şeye rağmen, iyi kötü bir gelişme gösteriyor.

1923'lerde Türkiye Sosyalist Amele Çiftçi Fırkası kuruluyor. Partinin adından da anlaşılacağı üzere, zaman, akımın temsilcilerine köylü meselesi diye bir mesele olduğunu öğretmiş. Parti programı bir dilekler demeti. Akla ne geldiyse sıralanmış; problemler arasında bağlantı kurulmaksızın. Ne var ki, partinin Kemalizmi ve Ankara hükümetini değerlendirişi gözönünde tutulursa bu "dilek ve temenniler" çok yerinde. Görüş şu: Türkiye'de belli başlı üç siyasal akım var. 1-Komprador burjuvazi ile eşraf ve mütegallibenin çıkarlarını temsil eden gerici akım. 2-Kemalistlerin temsil ettiği "anti emperyalist, ilerici küçük burjuva" akımı. 3-TSAÇ Fırkasının temsil ettiği "amele sınıfı-fukara köylü" akımı. İkinci ve üçüncü akımlar birinciye karşı birleşecektir; sınıfsal çıkarları gereği birleşmeleri zorun-

ludur; program da buna göre hazırlanmıştır. Arada Türkiye burjuva sınıfı yutuluyor. Ama onun ideolojisi olan Kemalizm ile onun iktidarı olan Ankara hükümeti yutulamayınca küçük burjuva kılıflara sokuluyor ve böylece "dilek ve temenniler" de tamamen "ait olduğu makama" havale edilmiş oluyor. Küçük burjuva kafası: burjuvazisiz ama proletaryalı bir toplumda sosyalizm yapacak...

Türkiye sosyalizminin sağlam bir bünyeye kavuşabilmesi için üç akımın birleşmesi: Genç Türkler Sosyalizminin İstanbul Sosyalizmi içine (işçi sınıfı içine) akması ondan sonra da Anadolu sosyalizmi ile yoğruşması gerekirdi. Buna Leninizm dilinde ihtilalci teori ile ihtilalci pratiğin daha yalın kat söylenirse: ihtilalci düşünceyle ihtilalci davranışın birliği deniyor. Öyle ha deyince oluverecek şeylerden değil. Herşeyden önce seni davranışa geçirecek olan ihtilalci düşünceyi, Leninist düşünceyi gerçekten sindireceksin. (Yoksa davranışının ama onunla değil onsuz). Sonra içinde davranacağın ortamın a- Oluşum sürecini b-Maddesini aynı düşünce ile ölçüp biçeceksin. Yani diyalektik mantık ve materyalist metot ile: a-Türkiye tarihini yorumlayacak b-Türkiye'nin ekonomi ve toplum maddesini çözümleyeceksin. İlerici kültürden nasibini alamamış kavruk ve yoz küçük burjuva kafasıyla yenecek nane değil.

İhtilal heyecanı tavsayınca 925'lerde hastalık kendini açığa vurdu: Nazım Hikmet ile Reşat Fuat Baraner arasında bir küçük burjuva dalaşı patlak verdi. Ve o gün bugündür işçi sınıfı adına ortaya çıkanların Babil artığı (yani antika tarih tarafından kaşarlanmış) iflah olmaz küçük burjuvalıkları, trajediyi komediye, komediyi trajediye kardırmakta devam edip gidiyor. Etsin bakalım!

Aslında tarih: kendi eliyle koyduğu problemi gene kendi eliyle çözüm yoluna soktu:

a-Birinci çözüm basamağı: Teorinin yaratılması: 1919'da 16 yaşında elde silah milli kurtuluş savaşına katılan Hikmet Kıvılcımlı

bir yıl sonra komünist oluyor. Bu son derece alçakgönüllü savaşçı ömrünün sonuna kadar ön safta dövüşmek tutkusundan bir türlü vazgeçmedi. (Aynı tutkunun trajik ölümünde bile rolü var.) bu yüzden de yarı ömrü hapislerde geçti. 926'da girdi, 28'de çıktı; 929'da tekrar girdi, 935'te çıktı. Ama Leninizmi gerçek anlamıyla özümleyip sindirmiş olarak. 936'da Marksizm Bibliyoteği adı altında yayına geçti. Öncelikle bir devrimci çekirdek oluşturmak hedefine göre hazırlanmış bir seri kitap çıkardı. Bir gün belgeler dile gelip konuşursa görülecektir: TKP'ne neredeyse tek başına yepyeni bir hız ve soluk verdi. Parti işçileşmeye yöneldi. Üniversite ve harp okulu öğrencilerinden yetenekli unsurlar harekete katılmaya başladı. Yazık ki bu akım 938'de (galiba bahar aylarında) küt diye kesilecektir. Hikayesi şöyle: Kıvılcımlı ile ilişki halinde bulunan sosyalizmi benimsemiş bir grup harp okulu öğrencisi ünlü komünist şair Nazım Hikmet'i tanımak ister ve kalkıp ziyaretine gider. Fakat şair evhama kapılır, açar telefonu milli emniyete "harp okulu öğrencilerini peşime takmaya utanmıyor musunuz?" diye çıkışır. Tabii polis fırsatı kaçırmaz. Kıvılcımlı için 1950'ye kadar sürecek olan yeni bir hapishane hayatı başlar.

938 tahribatının korkunç sonucu bütün çıplaklığıyla ancak 2. Emperyalist Savaştan sonra ortaya çıkacaktır. Dünyanın 1/3'ü sosyalizme yöneldiği 1/3'ü de milli kurtuluş hareketleri içinde çalkandığı bir sırada ölü gözünden yaş çıktı, Türkiye'de ses çıkmadı. Zavallı Anadolu halkı çitf öküzü uysallığı ile emperyalizmin arabasına koşuluverdi. Çünkü kelimenin tam anlamıyla ÇARESİZ, yani tümden ÖRGÜTSÜZ idi.

Kıvılcımlı, (altı bin yıllık antika tarih üstüne araştırmaları bir yana) hapishanede, Türkiye'nin gerek tarihini, gerek ekonomi ve toplum yapısını didik didik inceler ve devrimci pratiğin muhtaç olduğu devrimci teoriyi gerçekten yaratır! 1954'te teorinin özünü İşçi

Sınıfı Partisinin (Vatan Partisi) gerekçeli tüzük ve programı halinde eyleme döker ve 4 yıllık bir uygulamadan geçirir. Gericiliğin herşeyi hışım gibi çarptığı o yıllarda Vatan Partisi çalışmalarından pratikte fazla bir şey beklenemezdi şüphesiz. Bekleyen de yoktu zaten. Ama Vatan Partisi Külliyatı (Gerekçe-Tüzük-Program'dan başka bir seri broşür) Türkiye İşçi Sınıfı için başlıbaşına bir hazine, sınıflar savaşında eşsiz bir silahtır.

Tarih problemin birinci çözüm basamağında ihtilalci teoriyi yarattı ve ona ihtilalci pratiğin istediği biçimi verdi…

b-Türkiye Sosyalizminin İkinci Doğuşu ve Problemin İkinci Çözüm Basamağı: Ordu gençliği tarihsel gelenek-göreneğinden hız alarak 27 Mayıs 1960 siyasal devrimini yaptığı zaman işçi sınıfı adına ortalıkta kim vardı? Hiç kimse. 89 çeşit sosyalizmin hepsi de (Osmanlı deyimi kullanmak daha uygun düşecek) sonradan "zuhur etti" 1962'de TİP suretinde AS zuhur etti. 1963'te İ.S yadigarı ne uzar ne kısalır meşhur TKP yeniden zuhur etti. İ.S 1966'da Mihriciler, 1969'da Maocularla iki kere daha zuhur etti. G.T.S, epeyce gecikmeyle 1970'de Dağcılar ve Çayancılar suretinde zuhur etti. Yakıştırma yapmıyoruz. Olaycası böyle.

İdeoloji olarak AS'nin hemen bütün sermayesi fukaralık edebiyatı idi. TİP'in de öyle. Birincisi: Köylüsü, esnafı, işçisi gelip Meclis'e otursun diye haykırıyordu. Öteki: "Eli nasırlı halk meclise" parolasını ve "969'da başa güreşeceğiz" (Meclis'te çoğunluğu alacağız) palavrasını attı. Kısaca ikisi de tek çıkar yol olarak burjuva parlamenterizmine sarıldı. Aralarında bir fark vardı: Birincisi köylü diyordu; ama köylü yığınlarını bir türlü göremiyordu bönlüğünden. İkincisi, işçi sınıfı diyordu ama bir türlü işçi sınıfını görmeye gönlü katlanmadı, kaşarlanmışlığından. Birincisi: Gerçek köylü yığınları ile başını derde sokmamak için kızılordu, yeşilordu düşlerine yattı. İkincisi: İşçi sınıfından ve işçi sınıfı sosyalizminden kurtulmak için,

işi Bağımsız Sosyalizm, Güleryüzlü Sosyalizm, Tatlıdilli Sosyalizm, Hürriyetçi Sosyalizm gibi laf cambazlıklarına (maskaralıklara) döktü. Birincisi, burjuvazi tarafından hazırlanan yeşil ordu provokasyonunda intihar etti. İkincisi, meclis yolunda 969 seçimlerinde intihar etti.

TKP-Mihriciler-Maocular: Bugünkü TKP, dünkü TKP'nin dünkü TKP, İS'nin devamıdır. Herkesçe bilinen bu gerçeği geçiyorum. Eski TKP 927'ye kadar burjuvazinin kuyruğunda sürüklenmiş, 927-32 arasında da sol yobazlık kabızlığı çekmişti. 960 sonrasının Mihriciliği: 923-27'nin kuyrukçuluğuna 960 sonrasının Maoculuğu 927-32'nin sol yobazlığına denk düşer.

Mihriciler kendilerinin gayri resmi (yani protokol dışı bırakılmış) ama gerçek TKP olduğunu iddia ederler. Büsbütün haksız da sayılmazlar hani. Bir kere; akımın işaret sırığı olan M.B doğma büyüme TKP'lidir; resmi TKP dışında bırakılmışlığı gerçeği değiştirmez. 960'dan önce Belligil, Baştımargil'i ihraç etmişti; 960'dan sonra Baştımargil Belligil'i ihraç etti. Böylece ödeşmiş oldular.

Mihriciler, "tıpkısının aynısı" ikinci baskı İS olduklarını saklamazlar. Dergilerinin adına (Aydınlık) varıncaya kadar asıllarına sadık kalırlar. İS'nin 923-24'lerde yaptığı sınıf tahlilini: küçük bir farkla (Milli Burjuvazi eklemesi ile), önerdiği siyasi programı olduğu gibi almışlardır. İS, Kemalizmin kuyrukçuluğunu mu yapıyordu; Mihriciler, Kemalizm dalkavukluğu ile geçinirler: yani, İS'nin bönlüğüne kendi bayağılıklarını eklerler: 924'lerde, Kemalizm burjuva sınıfının ideolojisi idi. Ama Finans Kapital zümresinin ideolojiliğine doğru değişmeye aday burjuva ideolojisi. İS, bönlüğü yüzünden bunu göremedi. Zamanla Kemalizm yeni dallara ayrıldı. Daha doğrusu; sınıf çelişkileri derinleşen toplumda yeni ideolojiler doğdu ve bunlara sahipleri tarafında Kemalizm etiketi yapıştırıldı. Bugün Türkiye'de üç çeşit Kemalizm vardır. FK Ke-

malizmi, VB Kemalizmi, KB Kemalizmi İS'nin (zamanı için bile çarpık olan) sınıf tahlili üstünde otlayan Mihriciler tam bir bayağılıkla Kemalizm bulamacını sömürürler. Mideleri sağlamdır; dokunmaz. TKP (yada İS), 927'lerde burjuvazinin zılgıdını yiyince bölünmeye uğradı. Mihricilik, 969'da aydın gençliğin tekmesini yiyince bölünmeye uğradı: Maoculuk'u doğurdu. TKP, Kemalizm kuyrukçuluğunun tersinden kuyrukçuluğa, yani sol yobazlığa döndürmüştü. Maoculuk, Kemalizm dalkavukluğunu tersinden dalkavukluğa, yani aydın gençlik (özel olarak ordu gençliği) ve SSCB düşmanlığına çevirdi. Doğrusu; İşçi sınıfına bundan büyük düşmanlık, FK Kemalizmine bundan büyük dalkavukluk düşünülemezdi.

Eski GT (M.S-E.N'lar)-Yeni GT (Dağcılar-Çayancılar): Tarih hükmünü icra etti: Birincilerde trajedi olan şey ikincilerde tulûata kardırdı. Eski G.T'ler elde silah dövüşmeyi Spartaküsler'de, Bolşevikler'de, K.Milliyecilerde görmüşlerdi. Yeni G.T'ler Filistin Kurtuluş Hareketinden öğrendiler. Eskilerin önünde işçi sınıfı teori ve pratiğinin canlı anıtı olan Bolşevik partisi yükseliyordu. Yeniler El-Fetih'in – Partisiz gerillacılık başıbozukluğunu- (anarşizmi) örnek aldılar. İşçi sınıfını ihtilalinin rüzgarları tarafından kızıştırılan milli mücadele ateşi içinde, eskilerin gözünü hedeflerinin yakıcı parlaklığı kamaştırmıştı. Yenileri işçi sınıfı partisinin yokluğu manyaklaştırdı. Gözkamaşması: Derme çatma bir kongreyi işçi sınıfı partisi saymaya, sağdan soldan toplanmış bir kuru kalabalığı halk ordusu çekirdeği saymaya götürmüştü. Manyaklaşma bu kadarını bile çok buldu. Eskiler, gerçekten "şehit oldu", yeniler, "ne şehit ne gazi" sadece "niyazi" oldu. Ama biz onları her zaman saygıyla anacak ve anılarını kutsal tutacağız.

Türkiye sosyalizminin birinci doğumu ile ikinci doğumu arasında geçen zamanın getirdiği büyük değişmelere şöyle üstünkö-

rü bir bakış bile kazıklaşmış küçük burjuva kafasını yumuşatacak çok şeylerin ortaya çıktığını gösterir. Erim Hükümetinin bakanları tarafından verilen rakamları ile işçi sınıfının sayısı 4,5 milyonu aşıyor. Yani her 8 kişiden biri işçi olmuş. Köylü ailelerinden yüzde 31'nin hiç toprağı yok (yani 6 milyonu aşkın nüfus: 2 milyon yedek işçi ordusu). Topraksızların yıllık artış hızı yüzde 4 ve ilh. Bugün Türkiye'de azımsanmayacak bir kültür birikimi var. İşçi edebiyatı, köylü edebiyatı vs. bütün bunların kazıklaşmış küçük burjuva kafasını bir hayli yumuşatmış olması gerekir. Peki ama son zamanlardaki akıl almaz azgınlık neci? Babil artığı küçükburjuva katırlığının ölümüne yakın kudurması.

Milli mücadele yıllarının akımları birbirinden tamamen kopuktu. 960 sonrası akımları birbirinin gırtlağına sarıldı. Eh bu da bir çeşit ilişki sayılır! O kör döğüş ortamında, problem, sessizce ikinci çözüm basamağını aştı. Leninizmin özünü sindirmiş, Türkiye tarihini, ekonomi ve toplum yapısını yeterince tanıyan yani doğru devrimci teoriyi işçi sınıfına götürmeye muktedir bir kadro oluştu.

c-Üçüncü Çözüm Basamağı:

Hastalık belli. Serumu bulunmuş ve ilaç halinde hazırlanmış, şırınga yapmayı bilen iyi kötü bir teknik kadro var. İş uygulamaya kalmış: Serumu bünyenin en hassas, ilaca karşı en duyarlı yerine şırınga edeceksin. Yani kullanıma hazır hale getirilmiş o devrimci teoriyi mevcut kadro ile işçi sınıfının en uyanık kesimine taşıyarak ete kemiğe bürünmesini, canlı madde ve hareket haline gelmesini sağlayacaksın. Ondan sonrası kolay. Lenin 1897'lerde "işçi sınıfının kurtuluşu için savaş birliği" adlı örgütçüğün işçi sınıfı partisinin çekirdeği olduğunu söylemişti. Tarih onu tamamen doğruladı. Bugün bizim için böyle bir değil, iki tane çekirdek oluşturma imkanı var. Bir Türkiye'de bir Avrupa'da. Lafı gevelemenin manası yok; dümdüz söylüyorum: Bunu biz (yani Dr. HK'nın öğrencileri ve savaş yol-

daşları) yapacağız. İşçi sınıfı partisinin çekirdeğini: "İşçi sınıfının kurtuluşu için savaş birliği"ni Türkiye'de mutlaka gerçekleştireceğiz. Barınma ve çalışma imkanı bulabilirsek bir birlik de Avrupa'da kuracağız" Ve ondan sonra ancak ondan sonra (daha önce değil) Leninist olduğunu iddia eden her örgütü, her yuvarı, her insanı işçi sınıfı partisini örme seferberliğine çağıracağız. Gelen gelecek, gelmeyen gelmeyecek. Orası önemli değil. İşçi sınıfı partisinin kurulduğunu başta işçi sınıfı gelmek üzere bütün Türkiye halkını sınıflar savaşında ordulaştıracak ve yönetecek partinin kurulduğunu açıkça ilan edeceğiz. Birlik mi dediniz? Yüce Lenin'in ağzından söyleyelim: Onu "işçiler kendi elleriyle, söke söke koparacaklar": Türkiye sosyalizminin belli başlı üç akımını bizzat kendi elleriyle işçi sınıfı denizine akıtacaklardır.

İKİNCİ RAPOR (SURİYE YÖNETİMİNE)

İhtilalci Suriye iktidarından, mensubu bulunduğum örgüt adına, bazı taleplerim olacak. Önce taleplerin dayandığı gerekçeleri, Türkiye ihtilali açısından taşıdığı yakıcı önemi belirtmek için kısa bir açıklama yapacağım.

12 Mart 1971 gerici darbesini kimler yaptı? 1-Yerli Finans kapitalistler: Bankaların ve büyük şirketlerin sahipleri. 2- Alman ve Amerikan emperyalistleri (Alman ve Amerikan Finans Kapitali). Bunların yedeğinde de yerli tefeci bezirgan sınıfı vardı. Gerici darbe başlıca hangi ihtilalci güçlere karşı yapıldı? 1- İşçi sınıfına, 2-Kürt halkına, 3- Aydın gençliğe (birinci derecede ordu gençliğine, ikinci derecede üniversite gençliğine) karşı.

Darbeden sonra olup bitenleri özetlemek bile imkansız denecek kadar güç. Onun için en çarpıcı ve en önemli gerçekleri belirtmekle yetinmek zorundayız:

1- Zaten daha 12 Mart'tan önce paramparça edilmiş ihtilalci yuvarlar, geniş ölçüde temizlendi. TİP'ten Mihricilerden (gayri resmi TKP), Maoculardan, Dev-Genç'ten ve DDKO'dan sadece kılıç artıkları kaldı. Bugün örgüt olarak ayakta kalabilmiş iki güç var: a) Mensubu olduğum örgüt, b) Kürt örgütleri içinde en sağlam (ve bir bakıma en tutarlı) olan Rokani.

2- 12 Mart darbesinin hazırlığına aslında, 1968 ortalarında başlandı ve bütün imkanlar tükendikten sonradır ki 970 başlarında ordu katırları (generaller), işe karıştırıldı. Ama, böylece, ordu gençliği de

(binbaşı dahil daha alt rütbeli subaylar) politikaya sokulmuş oluyordu. Aslında bu, yerli ve yabancı finans kapital için ateşle oynamak anlamına geliyordu. Elde somut belge Alman faşizminin deveyi kaldırıp çanı öttürmeden, dünya kamuoyuna yutturmak için herşeyi demokratizme boyamakta gösterilen özel Alman titizliği gözönünde tutulursa bu nokta kendiliğinden anlaşılır). Tam tası tarağı toplayıp Türkiye'yi (hatta bir süre sonra bütün Ortadoğu'yu) Alman'a bırakmak gerektiğini kavrayan Amerika ise, herhalde okkalı bir haraç almadan ve bazı tavizler koparmadan pazarlığı bitirmeye yanaşmıyor.

Sonuca bağlarsak: Alman emperyalizmi ile Amerikan emperyalizmi arasındaki çelişkiler, geçici bir süre için (tahminen 1-1,5 yıl) Türkiye ihtilalcilerine bazı imkanlar veriyor. Bu imkanların değerlendirilebilmesi ise bizlerin elini çabuk tutmasına bağlı.

Konuyu başka bir yönünden alalım: Sözün başında, 12 Mart gerici darbesinin işçi sınıfına, Kürt halkına ve aydın gençliğe karşı yapıldığını söylemiştik. Demek; bu üç ihtilalci gücün birleşip kaynaşmasını önlemek ana hedef. Bütün yapılanlar, bu ana hedefe göre planlanıp uygulanıyor. Kendiliğinden anlaşılacağı üzere finans kapitalin planı ilk iki ihtilalci güç için uzun süreli bir çalışmayı, üçüncü ihtilalci güç için ise (ordu gençliği+üniversite gençliği) kısa süreli çalışmayı gerektiriyor. Eğer birkaç yıl içinde asker sivil aydın gençlik içindeki potansiyeli (yok etmek, pasifize etmek, soysuzlaştırmak, "sosyalist ajanların zehirine boğarak gibi tedbirlerle) zararsız hale getirilmezse: Buradan akacak kanla beslenir. İhtilalci düşünce ile beslenecek olan ilk iki ana güç BİRLEŞEREK ayağa kalkacaktır. Ve o zaman, yerli-yabancı finans kapitalin hali dumandır. Bunu herkesten iyi bilen düşman ne yaptı ve ne yapıyor? a) Orduda: yoksa da pek çok belirti var: Amerikan ve yerli finans kapital, ordu kozunun oynanmasına uzun süre direndi. Ancak; Alman emperyalizmi dayatınca sonunda boyun eğmek zorunda kal-

dı. Böyle olmasa bile, şurası su götürmez gerçek. 12 Mart sonrası ortaya çıkan ikili (asker+sivil) iktidar Amerikan ve Alman taraftarı unsurları içine alan karma kadrolardan meydana gelir ve her geçen günle Amerikan ajanları yerlerini Alman ajanlarına bırakmak zorunda kalırlar. Olaylara bu açıdan bakarsak: a) Daha ilk günden iki anti-Amerikancı generalin (kara kuvvetleri komutanı Faruk Gürler ile Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur) dizginleri elinde tuttuğu belliydi. Amerikancı Cevdet Sunay, Memduh Tağmaç (genelkurmay başkanı) ve Celal Eyiceoğlu (Deniz Kuvvetleri Komutanı) ile uzlaşılmıştı. Amerikan taraftarı olan, fakat Amerikayla Almanya arasında bir denge kurmaya çalışan Nihat Erim (ki onun arkasında sivil güç olarak İnönü) başkanlığında bir hükümet kuruldu. b) 12 Mart'tan 3-5 ay sonra .... son derece güç bir şey kaşla göz arasında gerçekleşiverdi: 1 milyon dolara yakın bir döviz fazlası peyda oldu. Değirmenin suyu nereden geliyordu? 1-Alman finans kapitalinin müsaadesiyle Alman bankalarında yatan Türk işçilerinin paralarının okkalı bir kısmı Türkiye'ye aktarıldı. 2-Gene Alman finans kapitali kesenin ağzını açtı. Türkiye'ye yardım(!) başladı. Bir çırpıda (Ondan önce ve sonra gelenler bir yana) 230 milyon Mark ekonomik yardım adı altında 300 küsür milyon Mark askeri yardım adı altında ödünç verildi. C) Bir süre sonra Erim hükümetinden 11 bakan istifa ettirildi. Ardından bizzat Erim, tası tarağı toplayıp hükümetten çekildi. Daha ardından, sözümona her zaman asıl iktidar olan kerametli (!) İ.İnönü paşa tekerlendi. Hem de kendi koltuğu altında büyümüş çelebi Bülent Ecevit tarafından. Açıkça; politika alanında Alman emperyalizmine oynayan kazanıyor, Amerikan emperyalizmine oynayan kaybediyor. En sonunda Memduh Tağmaç ve Celal Eyicioğlu "emekliye ayrıldı" (Şimdilik mostralık olarak Cevdet Sunay yerinde bırakıldı.) Bunlara niçin dokunduk? Şunun için: Yerli ve yabancı finans kapital, kendi deyişleriyle "düzeni oturtmaya

çalışıyor". Bizim anlayacağımız: Amerikan emperyalizminin yerine Alman emperyalizmi oturmak istiyor. VE burada işler azıcık çatallaşıyor. Birincisi: İktidar demek herşeyden önce orduya hakim olmak demek. Almancı ve Amerikancı generaller arasındaki didişme henüz bitmiş değil. İkincisi: hem solu tam felce uğratmak (.................

................) kazımak, hem Amerika (daha yakışır deyimi ile mirasyedi müflis dangalağı) istendiği gibi durmak için ilerici-Kemalist-demokrat(!) ajanları köşebaşına yerleştirmek gerekiyor. Bu iş de henüz tamamlanmadı. Üçüncüsü: Bekçi köpekliğini yine Amerikalıya bırakmak ama dizgin ve kumandayı ele almak istiyor. Amerika ve NATO üsleri denen (İzmir'de Çiğli, Adana'da İncirlik, Diyarbakır'da Pirinçlik ve ilh... Trabzon'dan İstanbul'a kadar boncuk gibi sıralanmış olanlardan başka ölüm yuvalarının (mikrop kimya silahlarının deposu, havaalanı, radar merkezi olması gibi istenileni içinde toplayan her üs gerçekten bir ölüm yuvasıdır). Kumandasını tekeline almak isteyen Alman, bekçi köpekliğini Amerika'ya bırakmaktan ekonomik, birçok yönden yararlar görüyor. (Anlatılanlar Alman emperyalizminin dünya kamuoyuna yutturmaya çalıştığı tutum: Yeni "keskin ihtilalci, büyük kahraman" postuna bürünmüş bir ajan sosyalistler ağı örülüyor. Finans kapital'in işi rast gider de vakitlice "düzeni oturtabilirse" çıkardığı bir afla bunları Türkiye Sosyalizminin içine salıverecek. Ve bu ajan kahramanların ihtilalci yaygaraları ile ortalığı tozu dumana boğacak. Bizlere de mercimeğin taşını ayıklamak için, bir 8-10 yıl daha didinmek düşecek.

C) Kürt kökenli sivil gençlik içinde: Bunların en sağlamları da eğer öldürülmemişse, hapishanelerde Türk arkadaşlarının kaderini paylaşıyor. Türkiye'de birbirinden korkunç iki "suç" var: 1-"Komünist" olmak, 2-"Kürt" olmak. Eğer bir insan hem komünist hem

Kürt ise ona öteki dünyada bile yer yoktur. Onun için, Kürt kökenli ihtilalci gençlerin en sağlamları, eğer ölümden kurtulabilmişse hapishanelerde Türk arkadaşlarının kaderini paylaşıyor. 12 Mart'tan sonra, tekrar tekrar komando baskınına uğramamış, belki tek Kürt köyü kalmadı. Genel olarak ihtilalcilerin, özel olarak Kürtlerin başlarını sokabilecekleri her şehir, her kasaba her mahalle, her en üç beş delik neredeyse istisnasız arandı. Bütün ihtilalci yuvaları dağıtıldı. Bunun için Kürt arkadaşlardan kurtulabilenlerin hemen hepsi Avrupa'da (özellikle Almanya'da) toplanmıştır. Genel olarak da yukarıda adını verdiğimiz Rohani'ye sığınmıştır. Bu işin bir yönü. İkinci yönü: İnsanlar bir kaynaktan (Doğu Almanya uyruklu bir Türkoloji profesöründen) öğrendiğimize göre: MİT, Almanya'ya ayda ortalama 150-200 sosyalist ajanı yerleştiriyor. “Keskin sosyalistlik” çalımları ile Kürtler arasında Türk düşmanlığı yayan bir takım Kürt yuvarları meydana geldiği, Kürt ve Türk kökenli ihtilalcilerin zaman zaman birbirlerine girdikleri ve aralarında zehirli bir şüphenin estiği düşünülürse (bunlar benim kendi gözümle gördüğüm gerçekler) haberin doğruluğuna inanmamak için pek sebep kalmaz. Zıpçıktı Kürt örgütlerini besleyen su (para kaynağı) nereden geliyor? İkincisi çeşitli Avrupa gazetelerinde sık sık Kürt sorunu işlenir oldu; bunun altındaki çapanoğlu nedir? Sözü uzatmamın gereği yok. Yukarıda ordunun bir iç savaşa göre yeniden örgütlendiğini belirtmiştik. Yerli yabancı finans kapitalizm kaçınılmazca gelecek olan bir iç savaşta koruyacağı iki hedef var. a) İşçi sınıfı ve ihtilalcileri b) Kürt halkı. Geçmişte Anadolu'daki Rum ve Ermeni halklarının Balkanlar'da ve Arabistan'da bulunan yığınların kasapça doğranılması bir yana- kökünün nasıl kazındığını düşünerek; finans kapitalin bir Türk-Kürt içinde ihtilali boğma (arkadan İran Şahlığı ile de kuşatarak) Kürt halkını ve Türkiye ihtilalini boğmak için hangi hain ve sinsi planları tezgahladığını............... kaçınıyor. Bu oyunu boz-

mak için ne yapılmalı? Uzun süreli çalışmaları bir yana bırakalım. Kısa sürede, finans kapital için KRİTİK olanı şu birkaç yıl içinde ne yapmalı? Düzenin oturtulmasını nasıl önlemeli? 1-Türkiye içinde ayakta kalabilmiş biricik ihtilalci örgütü –MİT'e ve ite yem etmemek şartı ile- 2- Generaller sınıfları midesinden finans kapitale iyice bağlandı. Gerek ordu içindeki, gerekse emekliye ayrılarak ordu dışına sürülen paşalara dağıtılan okkalı arpalıklar bir yana, ordu yardımlaşma kurumu adlı tekel ile ordunun bütünü finans kapitalistler zümresinin ortaklarından biri haline sokuldu. Hava Kuvvetleri Vakfı, Deniz Kuvvetleri Vakfı adı altında iki finans kapital tekeli daha kurularak "yeni ortak" yanlardan da sağlam kazığa bağlandı. 1972 bütçesinden sırf hava kuvvetleri için 15 milyon özel ödenek (bütün beş yıl bütçenin 1/3'ten fazlasını yutan normal ödenek hariç) ayrıldı. Türk hava yolları (sivil havacılık ulaşımı) kilit noktalara emekli generaller oturtularak fiilen orduya bağlandı. (Bütün kamu alacakları bir iç savaşı karşılamaya elverişli hale getirilmek; plan bu.) 27 Mayıs 960 devriminden sonra icat edilen komando birlikleri ayrı bir ordu (ordu içinde ordu) şeklinde, bir iç savaşa göre yeniden örgütlendi. Bu yeni ordunun maddi donatımı: Almanya'dan alınan hafif uçaklar, helikopterler, çelik zırhlılar en modern makinalar, otomatik ve yarı otomatik silahlar ve ilh... Bu ordunun manevi donatımı komünizmle Kürt düşmanlığı: Ayrıca 1966'da Komando modeline uygunca kurulan toplum polisi de bu komando-ordu gibi bir şehir ordusu halinde yeniden örgütlendi. Yukarıda saydığımız türden silahlarla tepeden tırnağa donatıldı.

b) Türk kökenli sivil gençlik içinde (ordudan atılarak bunlara katılan genç subayları da bu gruba katıyorum) İhtilalci kuşak bütünüyle tam bir temizleme işleminden geçirildi. En sağlamları öldürüldü. Büyük bir kısmı hapishanelere sokuldu. Şimdi orada karakterce zayıf olanlar-polis işkencesi bu konuda en sağlam ölçüdür. Ayıklanarak,

yarınlar için Kürtleştirmeli. Başka deyişle; gerçekten güvenilir Kürt unsurları titiz bir elemeden geçirerek örgüt içine almalı. 2- Kürt işçilerin ve giderek Kürt halkının içinde yuvalanmalı. 3- Almanya'da çekirdeği seçme Kürt ve Türk ihtilalcilerinden meydana gelen bir örgüt meydana getirilmeli. 4-Bu çalışmaların ilk olumlu sonucu olarak Türkiye'deki örgüt ve Rohani'nin birleşmesini gerçekleştirmeli. Eğer bu iki ihtilalci örgütün birleşmesi sağlanabilirse yerli yabancı finans kapital değil düzeni oturtmak ihtilal korkusunu hiçbir zaman yüreğinden söküp atamayacaktır.

Taleplere geçmeden önce birkaç noktaya daha dokunmak istiyorum. A)Bugün Almanya'da 800 yüz binin üzerinde Türkiyeli işçi var. Yüz kişide bir kişi ihtilale kazanılsa 8 bin insan eder. Bunların içinden 40 kişide 1 kişi ihtilalci bir örgütte toplansa ve eğitilse toplam 8 yüz insan eder. Son hedef bakımından ne kadar büyük olursa olsun bu rakam yerli yabancı finans kapitali tek başına titretmeye yeter. İkinci bir nokta: Almanya'da örgütlenmenin en güzel aracı tiyatrodur. Çünkü tiyatro: 1-Kültürel kuruluş olarak politik çalışmayı örtecek iyi bir kılıftır. 2-Her gün işçiyi ayağına kadar getirecek politik çalışmaya olağanüstü bir imkan ve kolaylık sağlar. Ve Almanya'da bir işçi tiyatrosu örgütleme olanağı sadece bizim elimizde var.

b) Bugün Türkiye'de cumhurbaşkanı denen fosilin oğlundan en kodaman finans kapitalist Vehbi Koç'a kadar hemen bütün devletlular ve büyük parababaları kaçakçılıkla uğraşıyor. Ve bu "ek iş"i MİT aracılığıyla yürütüyorlar.

TALEPLERE GEÇİYORUM

1- Bir veya iki arkadaşımıza Suriye'de, daha doğrusu Türkiye Suriye sınırı üstünde işleyen kaçakçılar arasında çalışma imkanı tanınması. Bu çalışmanın bize şunları sağlayacağını düşünüyorum: a) MİT içine sızma, b) Ölüm tehlikesiyle karşılaşacak gelişmiş ihtilalcilerin sessizce sınırımızdan geçit yolları hazırlama. c) Kürt halkı içinde yuvalanmamızda büyük kolaylık. D)Bu şüphesiz arkadaş (yada arkadaşlar) Arapça öğrenmeye Arap halkının ihtilalini yakından izleyecek, karşılıklı ihtilalci dayanışma ve işbirliği için, belki küçük ama sağlam bir adım atılmış olacak.

2- Bu arkadaşlara birer pasaport.

Hoşgörü ile karşılansın, bunlara asgari talep diyeceğim ve bir de azami talepte bulunacağım: Özel olarak, Almanya'da teşkilatlanacak olan için paraya ihtiyacımız var. Mümkünse biraz maddi yardım. Ve şu iki şartla. A)Miktar tarafınızdan tayin edilsin. B) Bu parayı borç olarak ilerde ödemek üzere istiyoruz.

EKLER

Mr. I. Jacobs (Fuat)
P.O.B. 2207 Nicosya Cyprus

Mümkünse Hemen Gel BELGRA ADRESİNE
Kitaplarımızdan olanları getir

Mrs. MIŠOVIC MARJA
BIRÇANİNOVA 28
11 000 BEOGRAD

FUAT FEGAN
İMREN SÜT SERVİSİ İSMAYILBEYOGLU SOK. Nº 22
KÖŞKLÜ CİFTLİK LEFKOŞE-CYPRUS

ÇOK ACELE BELGRAD ADRESİME GEL.

REMZİ.

MIŠOVIČ MARIJA
BIRČANINOVA 28
11000 BEOGRAD-YUGOSLAVJA

Kıvılcımlı'nın Fuat Fegan'a çektiği telgraf

Aziz Emi kız;

Yaşamam, hiç değilse benim için, aralıksız işkence olacakmış. Oldu. Hiç değilse seni son altı ay için somut üzüntüden kurtarmış olmak umudu tek tesellim. Evde olsam benim her acım doğrudan doğruya sana da dokunacaktı. Onun için sonum gelmedikçe senin ortamını bedenimle olsun yasa gömmek istemedim. Göz görmeyince gönül katlanır sözü boş olmamalı.

Seni daha çok üzmiyeyim. Unutma ki ne denli sabırlı isen o denli metin olman da gerekir. Eşim olmanın sana her kahrı getireceği belliydi. Bu kerterini ummaz ve istemezdim. Ne çare ki Doğa kurallarının [illegible] istendiği yok. Katlanacağız. Eşsiz içtenliğini, [illegible] gözlerinden sonsuz hasretlerle öperim. [illegible] necegin gün bir de bu işi başına açtığım için affını dilemekten başka yol [illegible] bulamıyorum.

Hoşça kal canım Emi kızım. Zorca(?) [illegible] yeterse "hoşça" [illegible] hesabım [illegible]. Ne var ki yaman canavara diş geçiremiyoruz. O bakımdan belki seni son bir görme [illegible] da öteki "[illegible]" bana dönecek. Üzülme [illegible] olmaya göre olmuş olduğum kadar yiğit davranmaya [illegible]

[illegible]

[illegible]

N.

Osmanlı Tarihi gibi elyazılarım pek dağınık kaldı. Eğer, sana ayrı bir işkence yüklemiş olmazsam bunların tape edilmesine yardımın dokunabilir mi?

Karyacak burgaçlarımın içinden belki sen bile çıkamazsın. Çıkamazsan hiç kendini yorma. Duygularımı ayaklayacak bir objektif vakit geçirmen ihtimali olarak bunu düşündüm. Yoksa başka teselliler bulman en büyük dileğimdir.

Tekrar yazacak, bekle Emi kız sonsuz öperim, H.K.

[illegible]

Eşi Emine Kıvılcımlı'ya yazdığı mektup

Aziz Emi kız;

Yaşama, hiç değilse benim için aralıksız işkence olacakmış. Oldu. Hiç değilse seni son altı ay için somut üzüntüden kurtarmış olmak umudu tek tesellim. Evde olsam benim her acım doğrudan doğruya sana da dokunacaktı. Onun için sonum gelmedikçe senin ortamını bedenimle olsun yasa gömmek istemedim. Göz görmeyince gönül katlanır sözü boş olmamalı.

Seni daha çok üzmeyeyim. Unutma ki ne denli sabırlı isen o denli metin olman da gerekir. Eşim olmanın sana her kahrı getireceği belliydi. Bu kertesini ummaz ve istemezdim. Ne çare ki doğa kurallarının temyizi, istinafı yok. Katlanacağız. Eşsiz içtenlikli arkadaş gözlerinden sonsuz hasretle öperim. Tam dinleneceğin gün bir de bu işi başına açtığım için affını dilemekten başka şey elimden gelmiyor.

Hoşçakal canım Emi kızım. Zerrece gücüm yeterse "kaçtı" sanılan hesabımı vermeye kararlıyım. Ne var şu yaman canavara diş geçiremiyorum. O bakımdan belki seni son bir görme şansım da öteki "şans"larıma dönecek. Üzülme. Eşim olmayı göze aldığın kadar yiğit olman yaraşır.

Dostlara selam. Kal sağlıcakla benim koruyucu meleğim.

2 Ekim 1971

Dr. Hikmet Kıvılcımlı (İmzası)

N: Osmanlı Tarihi gibi el yazılarım pek dağınık kaldı. Eğer sana ayrı bir işkence yüklemiş olmazsam bunların tape edilmesine yardımın dokunabilir mi?

Kargacık burgacıklarımın içinden belki sen bile çıkamazsın. Çıkamazsan hiç kendini yorma. Duygularını oyalayacak bir objektif vakit geçirmen ihtimali olarak bunu düşündüm. Yoksa başka teselliler bulman en büyük dileğimdir.

Tekrar yumuşak, tatlı Emi kızı sonsuz öperim. (İmza)

Verilecek adresi ben tekrarlamıyorum. Oraya gelecek bir haberin beni çabuk bulur.

Aynı mektubun daktilosu

BİR ZARURİ AÇIKLAMA

Kaçınılmaz bir görevi yerine getirirken kendinden söz etmek zorunda kaldığım için **Sosyalist** okuyuculardan özür dilerim.

1971 sonundan beri çiğnenen bir dedikodu var. Bu dedikoduya göre, Dr. Hikmet KIVILCIMLI, **son eserinde** benim için şöyle demiş:

"Takke düştü, kel göründü. Hastalık; YENİ TİP KARİYERİZM!"

En azından beş noktaya dokunmamız gerekiyor:

1) **Eski Tip Kariyerizm** üstünde olsun, **Yeni Tip Kariyerizm** üstünde olsun yeri geldikçe tekrar tekrar durulacaktır. Şimdilik şu kısa açıklama ile yetinelim: **Yeni Tip Kariyerizm** demek, Dr. Hikmet KIVILCIMLI Tezi'nin **anti-tezi** demektir. Ama; **Nasıl** Anzi Tez? **Biçimce**: Dr. Hikmet KIVILCIMLI Düşünce ve Davranışının tıpkısı (diyelim, Dönek Kautsky'ciliğin **biçimce** "tıpatıp Marksizmin kendi" oluşu gibi) görülen özce: Dr. Hikmet KIVILCIMLI Düşünce ve Davranışına en bilinçli ve en itçil can düşmanı (gene diyelim, Dönek Kautskyciliğin en ağılı Marksizmin düşmanlığının ta kendisi oluşu gibi) kesilen ANTİ-TEZ! Başka deyişle; Eski Kariyerizmce işlenen kırk küsür yıllık **İhanetler Birikiminin** yaptığı **sıçrama**! Demek; yeni konak da ihanetler zincirinin **Sürükleyici Halkası**!

2) Böyle bir SUÇ'u yargılamaktan kaçmak tek sözcükle intihar demektir. Bütün "İlgili – Bilgilileri" ellerindeki Belgeleri ve Bilgileri derhal **Teşkilat Mahkemesi**'ne getirmeye ve **Davayı açmaya** çağırıyorum.

3) Leninizm'in Anti-tezi ile ilgili "**Vasiyetler**"in 30 küsür yıl yeraltında "**unutulduğunu**" duymayan kaldı mı? Dr. Hikmet KIVILCIMLI'nın "**vasiyeti**"ni hiçbir şüpheye bulaştırmadan, kendi el yazısıyla hemen basmak; kimsenin kaçınamayacağı ilk şarttır.

Dedikoduyu yayanların ve "Son Eser"i ellerinde tutanlardan, Dr. Hikmet KIVILCIMLI Elyazması'nın "Yeni Tip Kariyerizm" ile ilgili kısmının fotokopisini derhal Sosyalist Gazetesi'ne ulaştırmalarını talep ediyorum. Ulaştırmazlarsa, "korkakça dedikoduların" altındaki **zavallı sebep** kendini ele vermiş olacaktır.

4) Dr. Hikmet KIVILCIMLI, şu veya bu **Kişi** için "**Yeni Tip Kariyerist**" **teşhisini** ister koymuş ister koymamış: O Teşhisi kağıt üstüne ister dökmüş ister dökmemiş olsun: OLAYLAR, "**Yeni Tip Kariyerizm**" akımının varlığını da, o akımın Başsırığı "**Yeni Tip Kariyerist**"in varlığını da saplayıp oturttu. Ondan kurtuluş yok.

5) "Korkakça dedikodularla" soysuzlaşa soysuzlaşa "küçüle kütele" çamura dek düşenlere **acımak**tan başka elimden ne gelir? Onları çürümekten kurtarmanın bir yolunu, yordamını bilen varsa lütfen bana da bildirsin. İnsanım "insanın hayvanlığından kurtulmasına" yardım etmek istiyorum.

O. AKSUNGUR
Sosyalist Gazetesi Sayı 27-4
15 Şubat 1975

Orhan Aksungur'un açıklaması

VATAN PARTİSİ'NDEN
PROLETER VE YARI-PROLETER GENÇLİĞE

Söze bıçak gibi gireceğiz:

Dr. Hikmet Kıvılcımlı ölmedi. ÖLDÜRÜLDÜ.

Neden? Nasıl? Hangi sosyal eğilimlerce? O eğilimlerin önde gelen kişicil sırıkları kimlerdir? İnsan beynini kaynar kan hücumuna uğratan soruların cevapları – günü saati gelince- verilecektir. Daha doğrusu: Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı Düşünce+Davranış Teşkilatlanması olarak yeniden diriltmek tarihcil görevine çağrılı İşçi sınıfımız, onun öncü Gazisi Vatan Partisi: Cinayeti bütün sebep ve sonuçları ile katilleri bütün suç ortakları ve suç belgeleri ile olayca ortaya koyacaktır. Şimdilik:

1- Cinayet ortaklığının elebaşı: katillerbaşı FUAT FEGAN'dır.

2- Vatan Partisi, olayların baş döndürücü akışı karşısında, Katillerbaşı ve Hainler hakkındaki iddianameyi hazırlayamadan acı gerçeği Kamuoyuna –özellikle Proleter ve Yarıproleter Gençliğe duyurmak zorunda kaldı. Birkaç olayla yetineceğiz. Ancak bu birkaç olay dahi Katillerbaşını yakalamaya yetip artacaktır.

Cinayeti Anlatan Olaylardan Birkaç Örnek

1) Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Fuat Fegan'ın Finans Kapital ajanı olmasından şüpheleniyordu. Neden? Nedeni 1971 Şubatında bir arkadaşımızı uyarırken Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın kendi ağzından dinleyelim:

"Evladım, bu arkadaşlarımız (Fuat Fegan ile karısı) melaike gibi insanlar. Ağızları var dilleri yok. Karısının fahişeliğinden kendisinin

ajanlığına kadar haklarında yapılmadık dedikodu kalmadı. Bir defa olsun ağızlarını açmadılar. Ne vazife verildiyse yaptılar. Fakat insan dış dünyaya karşı etki-tepki halinde işler. Binaenaleyh, bunların melaike uysallığı biraz anormal. Biz diyalektiğin yüzde bir esneklik payını elden bırakmayıp –kendilerine bir şey sezdirip incitmeden- ajan olma ihtimallerini hesaba katacağız!.."

Dr. Hikmet Kıvılcımlı, ölümünden hemen önce, *Fuat Fegan'ın* İntellicens *Servis ajanı olabileceği* uyarı-vasiyetini yaptı.

Asıl insanın soluğunu kesen gerçeklik: Fuat Fegan, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın kendisinden şüphelendiğini biliyordu. Şüpheyi öldürmek için gerekli davranışı göstermek şöyle dursun, hiç mi hiç renk vermedi. Bu öylesine renksiz ve kokusuz bir melek ki; hiçbir şeyi sekitmeyen Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın gözlerinden kurtulabiliyor. Neden, nasıl? Çünkü intellicens servis ajanı olmadığı anlaşılırsa, melekcil anormalliğin gerisinde başka sebep aranacak. Ve *kariyerizmin en son sözü: Saf-kan Dr. Hikmet Kıvılcımlı düşüncesine bürünmüş Fuat Fegan tipi Sosyalizm Bezirganlığı kuyruğu* ele verecek...(Arada belirtelim: Her kariyerist = aylıksız oligarşi veledi = Polis adayı demektir.)

F.Fegan, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın bayrağı altına 1966 sonlarında geldi. Dizinin dibinden hemen hiç ayrılmadı. Son zamanlarda aynı konut: hem Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın muayenehanesi, hem F. Fegan'ın evi olarak kullanılıyordu. 1966 sonlarından 1971 Ekimine dek geçen zaman aşağı yukarı beş yıl tutar. Demek; Dr. Hikmet Kıvılcımlı, en az dört yılı aşkın en sinsi ve en hain şüphe zehiri ile beslenmiş!

2) Dr. Hikmet Kıvılcımlı, 21 Mart 1971 gününden itibaren Finans Kapital servislerince aranmaya başlandı. Sürekli kan işiyordu. 24 Nisan 1971 günü banyo yaparken hafifçe üşüttüğü için idrar yollarında pıhtılaşma ve tıkanma oldu. Artık kan dahi işeyemiyordu. Sonda ile açmak gerekti. Ankara'daydı. Çıkar yol bulamadı. Çaresiz, kalktı İstanbul'a (hem de tek başına) geldi. İstanbul'da nereye? Bilen yok. F. Fegan'ı buldu. Fegan: Kıbrıs'a gidip Dr. Hikmet Kıvılcımlı için Pasaport çıkartıp geri dönüp "Kurtuluş yolu"nu açmaya

Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı ikna(!?) etti. 26 Nisan 1971 gecesi, otobüs ile İstanbul'dan Ankara'ya yola çıktı. Ankara'dan Kıbrıs'a uçacaktı; uçtu. Ve kan dahi işeyemeyen Dr. Hikmet KJıvılcımlı, bir yatağa kıvrılmış, çıkmaz ayın son çarşambasında çıkagelecek "Kurtarıcı Pasaport"u bekliyordu(!)

Asıl İnsanın soluğunu kesen gerçeklik: Sosyalist Gazetesi'nin gerek İstanbul Merkez sorumlusu, gerek Ankara Bölge sorumlusu o sıra Ankara'daydılar. Yerleri yurtları F.Fegan'ca biliniyordu. Sıkıyönetimce aranmıyorlardı. Kısaca insan istedi mi onları evlerinde kolayca bulabilirdi. Tekrar edelim: Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın yerini F. Fegan ile karısı dışında bilen tek insan yoktu. F. Fegan, hazır Ankara'ya gelmişken, yukarda andığımız en sorumlu iki arkadaştan birine Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın yerini neden haber vermedi acaba?

Çünkü onun meselesi: Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı kurtarmak değil, tam tersine *Dr. Hikmet Kıvılcımlı'dan kurtulmak* idi. Onun inandığı dine ve taptığı Allah'a göre: artık "Kurbanlık Koç" için zerrece kurtuluş umudu yoktu. "Kurban Bayramı Şenliği"ni Sömürge Faşizminin meleklerine ısmarlayarak, gönül huzuru ile basıp gitti. Ancak; Diyalektik Feleği'nin işine bakın ki, birtakım huzur bozucu soğuk veya sıcak şakalar sökün etti. a) Aynı gece şeytanlar bir öğrencisini Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın ayağına gönderdiler. b) 27 Nisan günü Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı ziyarete gönderilen melekler, yarım saat kadar kapıyı döğdükten sonra çekip gittiler. Biriken ken ve sidiğin basıncı ile idrar yolları açıldı. Ve tam bir ay sonra, Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Kıbrıs'a "Pasaport Güzeli"ni aramaya çıktı.

3) Tıp bakımından: Prostat kanseri, zamanlıca-doğru teşhis konur, zamanlıca-doğru ameliyat edilirse iyileşecek bir hastalıktır. Nitekim; bir arkadaşımızın yaşlı babası, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nınkinden daha ağır prostat kanserinden ameliyat ile kurtulmuştur. Ömrü uzun olsun, hâlâ yaşıyor. Dr. Hikmet Kıvılcımlı'ya gelince; geçirdiği ilk iki teşhis ve ameliyatın raporları dahi yok...

SONUÇ

Fuat Fegan, şüphesini yakaladığı andan itibaren Dr. Hikmet Kıvılcımlı'ya kin tutmuş, can düşmanı kesilmiştir. Katillerbaşının başvurduğu ana metot, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı (tecrit çemberi içine kıstırarak) doğru teşhis ve tedavi imkanlarından yoksul bırakmak olmuştur.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın Ölümünden Sonra Fuat Fegan'ın Çevirdiği İhanet Filminden Sahneler ve Filimde Rol Alan Kahramanlardan Bazı Tipler:

1) Fuat Fegan, 1972 güzünde, o günlerin parlak "TOK-DUR"cusu ("TOK-DURcu" = Dr. Hikmet Kıvılcımlı'ya ihanetle geçinir.) Yalçın Yusufoğlu ile Avrupa'da buluşup görüştü. Neyi? Bilmiyoruz. Bilinen: Birkaç ay sonra Mustafa Aksungur ve arkadaşları; Yalçın Yusufoğlu'nun tezgahladığı provakasyona düşürüldüler.

Bu Vatan Partisine indirilern birinci vuruş oldu.

2) Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın biri Aralık 1970 günü, öteki hemen ölümünden önce yazılmış iki vasiyetnamesi var. Her ikisinde de bütün emek varını Eşi Emine Kıvılcımlı'ya bırakır. Gelin görün ki; bu vasiyetnamelere rağmen, "cebren ve hile ile" Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın emeklerinin mülkiyeti: "Gayri kabil-i rücu olmak üzere", F. Fegan'ın en sadık çömezlerinden Atila Türk'e bırakılır. *Tarih ve Devrim Yayınevi* işletmeye açılır. Sonuç: Kendi verdikleri hesaplara göre dahi yarım milyonun üstünde vurgun ve çapul!

Bu, Vatan Partisi'ne indirilen ikinci vuruş oldu.

3) *Kıvılcım Gazetesi*, sözde, saçtığı "TOK-DUR"cu Kıvılcımlarla Vatan Partisi savaşını yeniden tutuşturacaktı. Kendi kendini yaktı. Bir de TSİP'in doğurtulmasında "*Hürriyet*"e aşık "*Bis-Alaman*"ın "*Yeni Ortam*"ını ısıtıp "*Oya*"maya yaradı. F. Fegan'ın ihanet filimi içinde, "*Kıvılcım'ın TSİP'i Doğurtuşu*" başlı başına bir bölüm tutar. Biz, şimdilik sadece son sahneye göz atmakla yetiniyoruz.

Kıvılcım Gazetesi, gerçekte: Finans Kapitale keyfinden göbek attıracak bir Başsız Deve idi. Salıver dolaşsın; Finans Kapital, yavru

TSİP ana karnında yedi ayını dolduruncaya kadar bekledi. Doğuma iki ay on gün kala, baktı ki Devenin kendiliğinden boynunu kıracağı yok, melekleri güreşe kaldırdı: Kart "Tokdurcu"lardan Osman Sercan, İzmir'de, binlerce insanın katıldığı bir aşıklar gecesinde "*Proletarya partisinin kurulduğunu ilan ediyorum*"selamını sarkıttı ilgili makama. Ve selam alındı: Birkaç gün sonra Kıvılcım'ın boynu kırıldı.

Bu Vatan Partisi'ne indirilen üçüncü vuruş oldu. Ve bütün "Tokdurcu"lar TSİP'e kurucu-kurdurucu-kurulucu yazılıp, ihanetlerini huzur içinde kutladılar.

4) F. Fegan bu sahneyi çevirirken, baş rolde gene Osman Sercan'ı oynattı. "Başaltı"na başka bir kart Tokdurcu, Suat Şükrü Kundakçıyı çıkardı.

Önce Kundakçı hakkında, bizzat Kundakçı ağzından alınmış iki satırlık bilgi: Bu kart Tokdurcu, üç yıl yorulmadan YAPI-İŞ'in hukukcul işlerine koşturan bir avukat arkadaşı 12 Mart faşizminin ilgili makamlarına ihbar etti. Kinin koyusuna bakın: Aynı arkadaşa daha çok işkence yaptırmak için üç işkenceciye daha çok işkence yaptırmak için üç işkenceciye onar bin liradan 30 bin lira ödedi! (Tokdurculuk talim tatbikatlarında Allah yürü ya kulum deyince, 30 binin filan lafı olmuyor demek!)

Çevrileen bunca ihanetlere rağmen, Vatan partisi'ni yeni baştan örmek üzere ikinci kuruluş dilekçesi verilerek işbaşı yapılabilmişti. (* Bezirganlar, İkinci Kurtuluş dilekçesinin verildiğini duyunca Tarihsel Maddecilik Kundakçı ağzından alınmış iki satırlık bilgi: Bu kart Tokdurcu, üç yıl yorulmadan YAPI-İŞ'in hukukcul işlerine koşturan bir avukat arkadaşı 12 Mart faşizminin ilgili makamlarına ihbar etti. Kinin koyusuna bakın: Aynı arkadaşa daha çok işkence yaptırmak için üç işkenceciye daha çok işkence yaptırmak için üç işkenceciye onar bin liradan 30 bin lira ödedi! (Tokdurculuk talim tatbikatlarında Allah yürü ya kulum deyince, 30 binin filan lafı olmuyor demek!)

Çevrileen bunca ihanetlere rağmen, Vatan partisi'ni yeni baştan örmek üzere ikinci kuruluş dilekçesi verilerek işbaşı yapılabilmişti. (* Bezirganlar, İkinci Kurtuluş dilekçesinin verildiğini duyunca Ta-

rihsel Maddecilik Yayınevinde ne varsa –süpürgeye varıncaya dek- çalıp götürdüler. TMY) Katillerbaşı ne etmeliydi?

F.Fegan, O. Sercan, S. Ş. Kundakçı elele vermişler, fırsat kolluyorlardı. 1975 yaz sonlarına doğru, ilk tökezleyişte, içerden peyledikleri bir Avukatçığı da işleterek, kaleyi içerden fethe giriştiler. Niyetleri: önce Vatan Partisi'ni ele geçirmek, sonra da feshetmekti. Tertibin gereği olarak müritlere üye kayıt fişleri doldurtuldu.Ama sökmedi, Vatan Partisi, üye kayıt fişleri doldurulmasından da yararlanarak, bu ihanet girişimini *Partiyi yapma girişimine çevirmek* için davranışa geçti. Tutmadı. Tokdurcu Bezirganlar ve müritler kaçıştılar.

Bu, Vatan Partisi'ne dördüncü vuruş yeğkinişi olarak kaldı.

5) Başta F. Fegan, bütün Tokdurcu Bezirganlar: Vatan Partisi *olmaz* ummuşlardı, olduğunu gördüler. *Yaşamaz* ummuşlardı, yaşadığını gördüler.

Öldürülebilir ummuşlardı, öldürülemezliğini gördüler.

Şimdi ne yapacaklardı?

Vatan Partisi'nin canlanması demek, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın yeniden dirilimi demekti. Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın yeniden dirilimi demek, işlenmiş tüm ihanet ve cinayetlerin iplik iplik sökülmesi demekti. İsa'nın bininci doğum yılında kıyametin kopmasını bekleten papazlara dönmüşlerdi. Şimdi ne yapacaklardı?

Sonuncu bir biçare çareye sığındılar: Vatan Partisi'ni ihanet ve cinayet batağına çevirmeye yeğkindiler.

Genel kongreye 2-3 ay kala, "seçim vurgununu vurmak" umuduyla bütün müritleri seferber ederek partiye koşmuşlardı. Sadece kapılar ardına kadar açılmakla kalmadı; bir çırpıda Merkez Kurulunun yarısı, İstanbul İl Yönetim Kurulunun üçte ikisi onlara verildi. Ancak; bir yandan da Eleştiri-Özeleştiri metoduyla İhanet ve yıkım yeltenişleri proleter yapıcılığına çevriliyor, Tokdurcu Bezirgan Komandoların maskeleri (demagoji-fraksiyon-provakasyon yaparken suçüstü yakalanarak) alaşağı ediliyordu.

Baktılar ki, bu gidişle Genel Kongreden seçim vurgunu ummak ham hayal; sonuncu biçare çareye: Köse Musa Paşa kafasıyla hazırlanmış Kabakçı Mustafa baskınına sığındılar.

Görmeyen varsa, görecektir: Bu beşinci vuruş, Vatan Partisi'nin en meşru nefis savunmasına mahkum edilişi ve Tokdur Bezirganlığının idam kararı oldu.

Katillerbaşı, intellicens servise dahi taş çıkartan incenin incesi metotlarla işlemişti cinayeti. Sonra, geliştirilmiş (ince elekte süzülmüş) "*Laz İsmail Metodu*" = Şantaj+İhbar+Provakasyon *metoduna* doğru kaydı. Derken, hızla Köse Musa Paşa çukuruna yuvarlandı. Artık, daha aşağılara düşemez. Çünkü daha aşağısı yok. Artık, daha ötesine gidemez. Çünkü daha ötesi yok. İşlediği ihanet ve cinayetlerle kendi idam kararını kendi verdi.

Katillerbaşı Fuat Fegan en başta, aylıklı aylıksız bütün Tokdurcu Bezirganlara selam olsun! Ektiklerinizi biçeceksiniz.

SONUÇ

En meşru nefis savunmasına mahkum edilen ve yaka bağır açık çıplak elle savaş veren Proleter ve Yarıproleter Gençliğimiz: Her gün, her saat Sömürge Faşizmi tarafından avlanıyor. Ancak, Gençliğimizin avlanmasından önce *avlanabilmesi* önemli. En meşru nefis savunmasına mahkum edilen Vatan Partisi: Her gün, her saat gizli açık ihanet ve cinayetlere hedef seçiliyor. Ancak; Vatan Partisi'nin ihanet ve cinayetlere hedef seçilmesinden önce *seçilebilmesi* önemli.

Ne Yapmalı?

Çok derdin tek çaresi: Vatan Partisi, Proleter ve Yarıproleter Gençliğimizin içine; Proleter ve Yarıproleter Gençliğimiz, Vatan Partisi içine girmelidir. Aynı Halk-Ananın en meşru nefis savunmasına mahkum edilmiş alınyazısında ortak çocukları olarak savaş içinde kaynaşıp kardeşleşmelidir. Vatan Partisi, savaş cephesinde buluşmak için en küçük ön-şart dayatmıyor. Onun koştuğu ilk ve son şart: *Savaşmak, savaşmak*, tekrar *savaşmak*!

Savaş kaçağı ödlekler, yılgınlar: Şaşıp yanılıp da Vatan Partisine boşuna zahmet etmesinler; aradıklarını bulamayacaklardır.

VATAN PARTİSİ MERKEZ KURULU

Şüphesiz ki; sömürü ve zulme karşı tüm Savaşanlar kardeştirler!

Şüphesiz ki; Gazi-Savaşçı postuna bürünmüş bütün savaş kaçakları haindirler!

Şüphesiz ki; Dr. H. Kıvılcımlı postuna bürünmüş savaş kaçakları hain kere haindirler!

VATAN PARTİSİ KÜLTÜR DİVANI

Aynı konuda 1975 Vatan Partisi MK açıklaması

AKEL ve ENOSİS (3)

Peşinen söyleyeyim: AKEL üyesi değilim. Ama AKEL üyesi olmamayı da bir öğünç vesilesi olarak görmüyorum. Daha çok, uzun yıllar İstanbul'da kaldığımdan olsa gerek.

Fakat öte yandan, Sovyetik katı parti disiplinine de sıcak bakmıyorum.

Bir örnek: 1971 faşist darbesinden sonra, Dr. Hikmet Kıvılcımlı Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından idamla yargılanmak üzere aranıyordu. Daha darbeden önce Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde prostat kanseri teşhisiyle ameliyat olmuştu. (Kani Kanol'un derlediği ve Afrika'da yayınlanmakta olan 'TMT İstihbarat Raporları' başlıklı yazı dizisinin dünkü 6. Bölümü'nde çıkan resim, Kıvılcımlı'nın o ameliyattan sonra hastanede yatarken çekilmiş bir resmidir.)

Darbe günlerinde illageliteye geçen Kıvılcımlı, henüz daha gizlice Türkiye'den kaçıp Kıbrıs'a gelmeden önce, bir arkadaş Parti'ye gitmiş ve Dr. Kıvılcımlı'yı Türkiye'den çıkarmak için bir pasaport istemişti. **"Bakalım, değerlendirelim"** demişler...

Sonra klasik mekanizma işledi. 'Abi Parti' SBKP'ye sormuşlar... Abi Parti de 'Kardeş Parti' TKP'ye sormuş... 1930'lu yılların otalarında Türkiye'yi terk etmiş ve Moskova'yı, Doğu Berlin'i "Babalarının Çiftliği gibi" mesken tutmuş olan "Göçmen TKP yöneticileri"nden Laz İsmail de raporunu yazmış: **"O bir provakatördü, biz onu partiden ihraç etmiştik.."**

Göçmen TKP'den SBKP'ye giden bu rapor üzerine, Abi Parti SBKP'den de AKEL'e bildirim gelmiş: **"Verilmesin!.."**

Arkadaşı çağırmışlar: **"Sen en iyisi Bulgarlar'a git, onlar zaten bu işin uzmanıdırlar ve zaten Türkiye işlerine de onlar bakıyor..."**

Daha sonra Dr. Kıvılcımlı çaktım almaz bir teknecikle iki arkadaşı ile birlikte kaçak yollardan Kıbrıs'a geldi. Prostatı azmış, kan işemekteydi…

Makarios Hükümeti'nce çok iyi karşılanmış. Hatta Makarios, **"Dilediğin kadar burada kalabilirsin"** de demiş. Ve o yılların en iyi doktorlarından ürolog Dr. Bibis'in Kıvılcımlı'ya tedavi uygulamasını sağlamış.

Bir süre sonra, Moskova'da, iktidarda olsun olmasın, Dünya Komünist Partileri -rutin- Konferansı yapıldı. O günlerdeki AKEL Genel Sekreteri Ezekias Papayuannu, o toplantıda görüştüğü Göçmen TKP'nin yöneticilerinden Zeki Baştımar'a sormuş:

- "Neydi o Kıvılcımlı meselesi" demiş, **Kıvılcımlı illegal yollardan Kıbrıs'a gelmeden önce Kıbrıslı biri geldi Kıvılcımlı'yı Türkiye'den çıkarmak amacıyla bizden pasaport istedi de, siz O'nun provakatör olduğunu, Parti'den ihraç edilmiş olduğu yönünde rapor vermiştiniz…"** Zeki Baştımar:

- "Bırak yahu" demiş, **"Laz İsmail'in bok yemesiydi o.."**

Tabii, AKEL'in kitle desteğini aldığı için AKEL'e toleranslı davranmasına karşın, bir Kilise adamının, Makarios'un komünistleri sevmesi -teorik olarak- olanaksızdır; Latin Amerika'da faşist diktatörlüklere karşı hümanislik adına Komünistlerle işbirliği yapan Katolik rahipler istisnası dışında… Makarios'unki: **"Düşmanımın düşmanı dostumdur"** real politikerliğinden başka bir şey değildi…

Yine de, Makarios'un Doktor'a "Dilediğin kadar burada kalabilirsin" demesi bile bir şeydir…

Aynı Makarios'un, 1963 Aralık ayının son haftasında başlayan çatışmalarda -Rum kesiminde bulunan- devlet hastanesinde çalışmakta olan ve öldürülme tehlikesiyle karşı karşıya kalan 20-25 kadar Türk hemşireyi kendi makam arabasına alıp kurtarması da şayanı dikkate değer ve unutulmaması gereken bir olaydır.

2017 yılı içinde kaybettiğimiz Yalçın Okut'un maili

---- İletilen Mesaj -----
Kimden: zulfikarozdogan <zulfikarozdogan@yahoo.com>
Kime: tustav@yahoogroups.com
Gönderildiği Tarih: 12 Nis 2008 3:05 Cumartesi
Konu: [tustav] I. Bilen efsanesi

Eğer İ. Bilen, tarih ananın elinden sadece 'sekterlik' ve 'likidatörlük' damgasıyla paçayı kurtarırsa bence çok ucuz sıyırmış olur.

Peki, R. Davos imzasıyla yazdığı yazılar için ne diyeceğiz?

Dersim'de Kürt çocuklarının, kadınlarının, yaşlılarının kanları oluk oluk akıtılırken Ankara hükümetini aklayan-paklayan yazıları için kendisini nasıl niteleyeceğiz?

Bilen'le ilgili arşivler henüz açılmadı. Özellikle Sovyet, DDR ve Bulgar arşivleri açıldığı zaman Bilen'i gözü kapalı sevenlerin yüzlerini görmek isterdim. Eğer Stalin döneminde kaybolan komünistlerin talihsiz kaderleri üzerinde Bilen'in parmak izleri çıkarsa hiç şaşırmamak gerekir. Ayrıca daha neler neler!.. Benden söylemesi!.. Burnuma çok kötü kokular geliyor!

Boşuna dememişler 'ne oldum deme, ne olacağım de!' Hiç kimse yaptıklarının yanına kâr kalacağını düşünmesin. Bir gün olur olan biten her şey ortaya dökülür. Tarih ana adaletlidir.

Bir çift söz de 'ölenlerin arkasından laf edilemeyeceğini' söyleyenlere. Eğer bu sözü tutarsak tarihte rolü olmuş kişilerin hiç birisinin üzerinde söz etmememiz gerekir. O zaman da tarih, tarih olmaktan çıkar, sadece yaşayanların muhabbetine dönüşür. Toplumsal olarak rolü olmuş herkes zaman tahditi olmaksızın tarihin konusu olabilir. Yeter ki söylenenler kanıtlanabilir şeyler olsun, sağlam dayanaklara sahip olsun. Arkasından konuşulamayacak olan kişiler mahallemizdeki komşular, sıradan insanlardır. Çünkü bunların tarih-

sel bir kişilikleri yoktur. Bunlarla ilgili arşivlerin de sonradan bulunması söz konusu olamayacağı için ardından söylenebilecek şeyler ancak dedikodu kategorisine girer. Ancak bu kural olduğu gibi tarihe uygulanamaz. Uygulanırsa tarih işlevsiz kalır. Çünkü tarihi olaylar belirli ölçüde kişilerin etrafına cereyan eder.

İ. Bilen'in 'atılımı' üzerinde de kısaca bir iki şey söylemek isterim. O dönemi birebir yaşayan biri olarak '73 atılımı'nın Bilen'e maledilmesini büyük bir haksızlık olarak görüyorum. Eğer söz konusu 'atılım' birilerine maledilecekse öncelikle bu 'atılım'ı başlatan sosyalist gençlere maledilmelidir. Türkiye topraklarında olmayan bir partiyi yurtdışında bulup memlekete yaka-paça getirenler ve ayakları üstüne dikenler SGO'lu ve Partizan grubundan gençler oldular. Daha Bilen'in, Y. Demir'in hiç haberi yok iken TKP doğrultusunda ilk hücreleri kuranlar, parti propagandası yapanlar bu gençler idiler. Bir yandan da fellik fellik olmayan partiyi aramaya başladılar. Türkiye'de ilaç niyetine bir kişiyi bile bulamadıkları için yurtdışına gittiler, partiyle temas kurdular. TKP, Türkiye topraklarında bu gençler aracılığıyla geldi ve örgütlenebildi. Aksi takdirde daha sittin sene 'biri felçli üç kişiden' ibaret olarak kalacaklardı.

İ. Bilen'in görevi kapıya gelip yığılan bu gençlere 'tesrifatçılık' yapmanın ötesine gitmedi. Eğer İ. Bilen 'atılımcı' birisi olsaydı yurtdışında yaşadığı otuz yıl içerisinde bu anlamda birşeyler yapardı. Ne yaptıkları ortada. Orada burada parti adına boy göstermekten, kardeş partilere mesaj göndermekten başka birşey yapmadılar. Yeniçağ'ın 'özel sayfaları'na bakın, neler yapıldığını görürsünüz. Parti okulundayken bu 'özel sayfalar'ın hepsini okumuştum da 'ufaktan' bir hayal kırıklığı yaşamıştım. Radyo derseniz 'armut piş, ağzıma düş' oldu. Esasında Yunan Partisi için tahsis edilmişti, onlar vazgeçince TKP'ye verildi. Zaten doğru dürüst tek faaliyetleri de o oldu. Biz ilk propaganda faaliyetlerine başladığımızda boşuna bize 'radyocular', 'antenciler' adını takmamışlardı. Çünkü TKP'nin radyo dışında tek faaliyeti Türkiye'de MDD ile ilgili bir broşürü (MDD'nin İçyüzü, Uyarı Yayınları) dağıttırmasının ötesine geçemedi. Onu da 'eski tüfek' birkaç kişi dışında kimse anlayamadı.

70'lerde harekete geçilmesinin nedeni kapıya yığılan gençlerin baskısı, Avrupa'daki Türkiyeli işçilerin mevcudiyeti nedeniyledir.

O da biliyordu ki kapıyı kapatsa, pencereden, o da olmazsa bacadan içeriye girecektik. Hiçbiri olmazsa SBKP'nin kapısına dayanacaktık.

O da olmazsa kendimiz parti kuracaktık! Bunu bildiği için birşeyler yapmak gereğini duydu ve kapıları bize açtı. Tarihteki en olumlu işlevi de bu olmuştur. O dönemde parti sekreteri olduğu için '73 atılımı' Bilen'e maledildi. Görünürde sadece o olduğu, parti üyeleri ismi bilinmeyen sıradan üyeler olduğu için 'atılım' girişimi onun üzerinde kaldı.

O günkü koşullarda bizim de buna bir itirazımız olamazdı. Çünkü partiyi temsil edecek bir simaya ihtiyaç vardı ve doğal olarak bu sima İ. Bilen olacaktı. Biz o zaman İ. Bilen'in R. Davos ile aynı kişi olduğunu bile bilmiyorduk. Bildiklerimiz, kendisinin yazdığı 'çocuklara komünist masallar' turu karalamalardan ibaretti.

Ama bugün artık bazı şeyleri biliyoruz. Dolayısıyla 'atılım'ın gerçek sahibinin kimler olduğunu söyleyebiliriz. Ben, o dönemde (1971) memlekette ilk komünist hücrelerde yer alan bir kişi olarak 'atılım'ın SGO'lu ve Partizan grubundan gençlere ait olduğunu söylüyorum. Aksini söyleyen varsa parmak kaldırsın...

Zülfikar Özdoğan

Kıvılcımlı'nın sosyalist ülkelerce kabul edilmesini engelleyen İsmail Bilen (Laz İsmail) hakkında "TKP" içinden bir açıklama.

ΔΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Πρόεδρο

30/5/71
Χαραυγή

ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ
Υ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

ίας
αση
ρου

9715). — Οἱ
τῆς Σοβιε-
πίσημη ἐπί-
τὶς 2 ᾽Ιου-
ρίζει πολλὰ
ὁ γιὰ τὴν ἐ-
ζει ὁ Πρόε-
ακτηριστικὸ
γεγονὸς ὅ-
ἡγέτη στὴ
ρωτεύουσα.

ΕΣ μεταξὺ τοῦ
καρίου καὶ τῶν
ατικῶν ἡγετῶν
ς Ἕνωσης θὰ
τὴν πρώτη μέ-
; τοῦ Μακαριω-
᾽Ιουνίου καὶ θὰ
τως ἀναμένεται,
υ, ὁπότε θὰ ἐκ-
θέν. Κύριο θέ-
ιλιῶν θὰ εἶναι
στὴ σημερινὴ
του καὶ γενικώ-
ξη τῶν σχέσεων,
μπορικῶν καὶ
ηνικῆς συνεργα-
τῶν δυὸ χωρῶν,
ὁριστες.
λίες θὰ συζη-

Ανεχώρησαν χθὲς ἀπὸ τὴν Κύπρο οἱ τρεῖς Τοῦρκοι

● Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟΥΣ ΕΠΕΤΡΕΨΕ ΚΑΙ ΜΕΤΕΒΗΣΑΝ ΣΕ ΓΕΙΤΟΝΙΚΗ ΧΩΡΑ

῾Η κυπριακὴ κυβέρνηση ἐπέτρεψε χθὲς καὶ ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴ νῆσο οἱ τρεῖς κάτοικοι τῆς Τουρκίας, οἱ ὁποῖοι, ὡς γνωστό, εἶχαν προσαράξει μὲ μηχανοκίνητη βάρκα στὴν παραλία τῆς Χλώρακας, στὴν Πάφο, τὸ πρωὶ τῆς περ. Πέμπτης. Ὕστερα ἀπὸ δική τους ἐπιθυμία, τοὺς παρεσχέθησαν ἀπὸ τὶς κυπριακὲς ᾽Αρχές, διευκολύνσεις καὶ βοήθεια καὶ μετέβησαν σὲ γειτονικὴ χώρα. ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ, οἱ τρεῖς Τοῦρκοι (ἀπὸ ἀριστερὰ): Μεχμέτ ᾽Αξουλγκούρ, 36 ἐτῶν, ἐλαιοχρωματιστής, Χαλὴτ ᾽Αξουλγκούρ, 75 ἐτῶν, συνταξιοῦχος ἰατρός, Ρεμσὴ ᾽Αξουλγκούρ, 31 ἐτῶν, ἐργάτης. Ὁ ἰατρὸς εἶναι σοβαρὰ ἄρρωστος. Ὅπως ἐγνώσθη, γιὰ τοὺς τρεῖς Τούρκους ἐπέδειξαν ζωηρὸ ἐνδιαφέρον οἱ ᾽Αρχὲς τῆς Ἄγκυρας.

«ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΜΕΣΟΝ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ»

30 Mayıs 1971 tarihli Kıbrıs Rum Gazetesi

Suriye Makamlarına Sunulan Bildirim (Haziran 1971)

Doğum: 1902. İstanbul Birinci Emperyalist evren Savaşı, Osmanlı İmparatorluğunu Mütareke ile teslim olmaya zorlarken, 1919 yılı Emperyalist maşası Yunan ordusu, İngiliz sermayesinin (Demiryolu, Liman, Gaz, Su, Halı, Manganez, Madenler ve ilh. gibi alanlarda) en kesif yatırımlar yaptığı **Ege-İzmir** bölgesine çıktığı gün, ben Yörük Ali Çetesinde fedai olarak Aydın cephesinde savaşa katıldım. Cephe gerisine İtalyan askeri dost diye çağrılınca İstanbul'a döndüm. Tıbbiye'i Askeriyye'i Şahane'den 1341 (1925) yılı mezun oldum.

Daha Tıbbiye'de iken Sosyalizm teori ve pratiğine başlamıştım. Milli Kurtuluş Savaşı zafere ulaşınca, Ankara'nın vaadetmiş olduğu Sosyalizm yerine **Kapitalizm** yoluna girişi beni şoke etti.

İkinci Cihan Savaşına dek gayrı müsait şartlar altında Sosyalizm mücadelesine devam ettim. Şimdi tarihlerini ve miktarlarını hatırlayamadığım kadar defalarca hükümler giydim. En son 1939 yılı askeri isyana tahrikten bir 15 yıla daha Nazım Hikmet'le birlikte hüküm giydik. 1950 affı ile çıktık. Nazım Türkiye dışına kaçtı. Ben Türkiye'nin Demokrat Parti (DP) altında yabancı sermayeye ve emperyalizme borçlanarak bütün ekonomik ve politik varını ipotek ettiğini istatistikleri ve belgeleri ile tespit edince, eski bir Kuvayımilliye savaşçısı sıfatı ile Vatan Partisi'ni kurdum (1954)____İdeoloji***: Antiemperyalizm ve Antifeodalizm*** şiarları altında İkinci **Kuvayımilliyecilik** ***Seferberliği*** idi.

Menderes-Bayar kliği, 1957 seçimlerinden sonra, özellikle Vatan Partisi'ne ve sosyalist temayüllere karşı tedhişe geçti. Amerika'dan 300 milyon dolar koparmak için iki yüzlü dış ve iç şantajlara kalkıştı. Bir yanda Kruşçef'i Ankara'da karşılamaya

hazırlanırken; ötede, Amerika Dışişleri Bakanı Ankara'ya geldiği gün, bütün basında 36 punto yazılarla benim ve sosyalist arkadaşlarımın başlarını suçlu olarak teşhir etti. Çok geçmedi, Ordu gençliği, 1960 yılı 27 Mayıs vuruşu ile DP iktidarını alaşağı edip Menderes ile iki bakanını astı.

Sosyalizm uğruna 50 yıllık mücadelemde 50 yıla yakın hüküm giyip 22 yıldan fazla yattım.50'ye yakın ilmi eser yayınladım. Bunların en sonuncuları: **"Tarih-Devrim-Sosyalizm", "İlkel Sosyalizmden Kapitalizme İlk Geçiş: İngiltere", Uyarmak İçin Uyanmalı, Uyanmak için Uyarmalı", "Türkiye'de Kapitalizmin Gelişimi", Bilimsel Sosyalizmin Doğuşu", Oportünizm Nedir?", "Halk Savaşının Planları", "Devrim Zorlaması-Demokratik Zortlama", "27 Mayıs'ın Eleştirisi", "İkinci Kuvayımilliyeciliğimiz (Milli Birlik Komitesine Açık Mektuplar", "Emperyali,zm: Geberen Kapitalizm", "Toplum Biçimlerinin Gelişimi", "Anarşi Yok, Büyük Derleniş", "Proletarya Partisi'nin Program ve Tüzüğü**" ve ilh. gibileri, halen, ben Türkiye'den çıkana dek kimisi yeni baskıları yapılarak satılmakta idi. "**Sosyalist**" haftalık gazetenin sahibi ve başyazarıyım. "**Türk Solu**", "**Aydınlık Proleter Dergi", "Aydınlık Sosyalist Dergi**" gibi mevkutelerde çıkmış etütlerimin, makalelerimin, İstanbul, Ankara, İzmir Üniversitelerinde verdiğim konferansların, yaptığım seminerlerin, açık oturumların, yazdığım diğer makalelerin sayısını ben dahi bilemiyorum.

Bütün o mücadele ve yayınlarda işlediğim başlıca tema, teori açısından iki büyük noktada toplanabilir:

1- Türkiye gibi Yakındoğu'nun antika medeniyetlerinden çıkagelmiş, daha doğrusu bir türlü çıkamamış, o yüzden Batı kapitalizminin **Geniş Yeniden İstihsal** ekonomisi önünde sömürgeleşme prosesine girmiş ülkelerde: Batı'daki klasik **Burjuvazi-Proletarya** (yani modern işveren-işçi sınıfları) yanında, ayrıca antik medeniyetlere temel olmuş küçük üretim tabanı üzerinde, **Tefeci-Bezirgan** ekonominin mütemediyen yıkılıp yeniden kurulmuş **Tarihsel Devrimler** (bir medeniyetin bütün sosyal sınıfları ile birlikte, en son ilkel sosyalist toplumlarca yıkılması ve yeniden kurulması) sistem-

leri içinde Derebeyleşme ile sona ermiş **Tefeci-Bezirgan Sınıfları** vardır. Bu bakımdan **geliştirilmemiş** ülkelerin **sosyal tezadları**, Batı'daki **basit** sınıflar savaşından çok daha **karmaşıktır**.

2- Batı emperyalizmine asıl hükmeden artık (**Kapitalist-Büyük Emlak Sahipleri**) denilen 19. Yüzyılın klasik hakim çifte sınıfı değil, bu iki sınıfın en kodamanlarını Bankalarda, Tröstlerde, Kartellerde, Konzernlerde, Holdinglerde domuz topu etmiş Tekelci Finans-Kapital **zümresidir**. Geri ülkelerde de gericiliğin Özgücü: Büyük merkezlerde yuvalanmış bulunan bu **Modern** Finans-Kapitaldir. Ama ülkenin geniş taşra kasabalarında ekonomiye ve topluma hâlâ hükmeden eşraf, ayan, derebeyi tiplerine karmış **Antika** Tefeci-Bezirgan sınıfları (Kur'an-ı Kerim'in Rıba diye özellikle Mekki surelerde **Haram** ettiği faizcilik ve vurgunculuk mümessilleri) emperyalizmin **yedek gücüdür**. Türkiye'de Amerikan hegemonyası altında iktidara gelen DP o iki (modern Finans-Kapital **zümresi** ile__antika Tefeci-Bezirgan **sınıfı**)nın şartsız kayıtsız ittifak ve tahakkümlerinin siyasi sentezidir. Bu **irtica** cephesine karşı **Vurucu güç** (Ordu gençliği): Başta en teşkilatlı ve şuurlu tek modern **sosyal sınıf** olan işçi sınıfını Özgüç ve bütün küçükburjuva (Köylü, Esnaf, Aydın vb) ve serbest rekabetçi (tekelci kodamanlara ve emperyalizme karşı, vatanı milleti satmayacak) sermayedarları **Halk Yedek Gücü** olarak teşkilatlıca tutar ve harekette desteklerse, hem kazanılan siyasi iktidar yıkılmaz olur, hem ülkenin "muasır medeniyet seviyesi"ne ulaşma temposu büyür, çabuklaşır.

Hizb'ûl Baas'ın teorik yapısını etüt etmek isterim. Ancak şimdiye dek izleyebildiğim pratik politikası, yukarda özetlemeye çalıştığım görüşlerimle yakın akraba gibidir. Hele Ferik Hafız el Esat Hazretlerinin son Fransızca **Le Monde** gazetesine verdiği röportajını okuyunca o noktadaki kanaatim daha da kuvvetlendi. Onun için Türkiye'den çıkmak zorunda kalınca, fikir ve ruhuma ilk tevarüt eden Suriye oldu. Zaten Hz. Muhammed'in büyük "İnnel **Müslimine ihve!**" prensibi, daha dün hepimizin aynı Osmanlı camiasında bir cüz olduğumuz ve hele Suriye devrimcilerinin Osmanlı militarist derebeyliğine, komprador İttihatçı zulmüne karşı yiğitçe mücadeleleri unutulamazdı.

İsrail bütün Türkiye halkının düşman gördüğü bir ülkedir. Bütün Türkiye ekonomisinin ve masonik yollardan politika, idare ve kültürünün Yahudi tesiri altında ezildiği bir gerçektir. Türkiye'nin şuurlu ve sol aydınlarına göre: İsrail Arap dünyasının belinin ortasına çakılmış bir emperyalist kamadır. Çakılış sebebi, Batı kapitalizminin can damarlarındaki akar kanı olan Yakındoğu petrollerini Akdeniz'e getiren payplaynların çoğunun Filistin'den geçmesi ve bu petrol borularına İsrail gibi her an Emperyalist silah müdahalesi ile desteklenebilecek bir bekçi köpeğinin kapitalizm için vazgeçilmez oluşudur. Bu açıdan İsrail-Filistin meselesi, gerçekte Dünya Emperyalizm-Sosyalizm meselesidir. Ve öylece çözümlenebilir. Arap milleti kimi derebeylere rağmen bu hakikatin ışığına ve pratiğine girmiş bulunuyor.

Emperyalizm, hele Amerika U.S. (CIA), dünya tahakkümünü sağlamak için son yıllarda geri ülkelere füzeler gibi iki merhaleli kargaşalıklar sokma usulünü kullanıyor. Endonezya'da kanlı facialar yaratan bu usül, Türkiye'de de her 10 yılda bir denendi. 27 mayıs 1960 ihtilali suikasti amortize etmişti. O zaman da Amerika (CIA) inkılapçı başlatıp mürteci bitirme, soldan gösterip sağdan vurma çifte merhaleli, iki katlı oyununu yaptı. Bereket Ordu gençliği oyunu çok az önledi. 27 Mayıs'tan sonra, Türkiye'de **Sosyalizm** yasak edilmekten çıktı. Bütün **aydınları** ve **işçileri** uyarmaya başladı. O zaman, **Birinci Kurtuluş** (Kuvayımilliye) savaşında önlenen **Amerikan Mandası** mı (İttihad ve Terakki Partisi) yoksa İngiliz Mandası mı (Hürriyet ve İtrilaf Partisi) olalım teslimiyetinin 1945 yılından beri önce yavaş, sonra yıldırım çabukluğu ile **Amerikan Mandası** biçiminde Türkiye'de bütün radarları, ABD'li üsleri, yabancı uzmanları, askerleri, "Barış Gönüllüleri" ve kovboy, sinema, Amerikan modası, hatta din perdesi altında CIA casus teşkilatları ve siyaset bezirganlıkları ile yerleşmiş bulunduğu gittikçe daha acı acı anlaşılmaya başlandı. İlk tepki Amerikan İstihbaratı ile 6. Filo gösterilerine karşı belirdi. Amerikan denizcileri denize atıldı, Amerikan elçisinin otomobili yakıldı. Ameriken müesseseleri örselendi. Aydınların ve gençliğin aksülameli olarak göze çarpan Amerikan düş-

manlığı, 1970 Haziranında patlak veren işçi ayaklanmaları üzerine kesin safhasına giriyordu. Gerek CIA, gerek onun yerli uşakları bu gidişi önlemek ve yıldırmak için çoğu aylıklı ajanlarla işsiz lümpenlerden derlenmiş "**Komando**" yahut "**Ergenekon Arslanları**" yahut "Ülkü Ocakları" diye halkın alay mevzuu olan silahlı emperyalist çeteleri kurdu. Bunlara Alpaslan Türkeş gibi Kıbrıs'tan Türkiye'ye sokulup Harbiye'de ırkçı olarak yetiştirilmiş kimselerin kurdukları sözde milliyetçi, gerçekte Amerikancı partiler, Kayseri'nin en zalim feodal Tefeci-Bezirganlarından Feyzioğulları'nın Güven Partileri maske edildi. Adalet Partisi'nin Amerikan şirketlerinde ortak Demirel'i hükümet eliyle, CHP'nin İnönü kanadı tarafsız görülerek o "Komando" kılıklı gizli ajanların gün ortası, halk içinde ilerişci gençleri kurşunlayıp kaçmalarını gittikçe azdırdılar.

Bu durumda ya ölmek, ya meşru müdafaya geçmek zorunda bırakılan devrimci gençler, Filistin savaşçıları ile temasa geçip Arap dünyasında gerilla metotlarını öğrenmeye giriştiler. Son zamanda gençliğin arasına kışkırtıcı provakatörlerin sokulduğu ve şuur ve disiplin dışına itilmelerin çoğaldığı seziliyordu. Bununla birlikte Ordu gençliği ve tabanı Birinci Kurtuluş (Kuvayımilliye) geleneğinin Amerika'ya karşı İkinci ve daha şuurlu bir Halk Kurtuluş Savaşı isteğini süratle benimsiyordu. 27 Mayıs Anayasası: Türkiye'nin "**Sosyal Cumhuriyet**" olduğunu ve milletin, halkın "**Direnme (Muhalefet) Hakkı**"nın kutsiyetle tanındığını yazıyordu. Ordu Vazife Talimatnamesi, Orduya Anayasayı "**korumak ve kollamak**" görevini veriyordu. AP iktidarı ve bütün öteki Bezirgan ve Finans-Kapital siyasi partileri gençliğe karşı tatbik ettikleri öldürücü ve soysuzlaştırıcı illegal tahakküm ve baskıyı Ordu gençliğine ve tabanına karşı yürürlüğe geçirmekten acizdi. O sebeple, Ordunun tarafsız kitlesini tedirgin etmek için Kürt meselesini ve vakitsiz patlamaları kışkırtıyorlardı. Bu kasıt tutmayınca iki merhaleli ordu müdahalesi planlandı. Ordu içindeki ilericilere, devrimci sol hareketle birlikte, hiyerarşi bozulmadan, başta Genel Kurmay Başkanı ve Kuvvet Kumandanları gelmek üzere yapma yolu uygun gösterildi. Ordu ilerici kuvvetleri de haklılıklarına güvenerek bu yolu tuttular. 1960'da

27 Mayısçılardaki daha devrimci kanadın, 1963'te 21 Mayısçıların "**geciktirme**" hatasına, 1971 Mart 12 "Muhtıra"cıları da düştüler. Hareketi 9 gün sonraya bırakınca, bir mütereddidin ihaneti ile CIA ve yerli ajanları Ordunun tepesindekileri iki yüzlü davranmaya çekebildi. O vakit "İkinci basamak" tatbik edildi. 12 Mart Muhtırası üç madde oldu. Birinci madde: Parlamentoyu, Hükümeti ve Siyasi Partileri **suçlu** saydı. İkinci madde: O suçun "İnkılap kanunlarına uygun" olarak tamir edilmesini, gene **Partiler üstü** kalması istenen "Parlamento"dan istedi. Bu yapılmazsa Ordunun resen idareye el koyacağı 3. Madde ile ihtar edildi. AP'nin Demirel hükumeti istifa ettirildi. Böylelikle vakit kazanan gerici elemanlar aldattıkları Ordu ilericilerini ani baskınla tasfiye ettiler. Suçladıkları Parlamentodan en ağır Sıkıyönetim kanunlarını ve kararlarını Nihat Erim hükumetine çıkarttırdılar.

Bu oyun, Türkiye Finans-Kapitalistlerinin, dünya Finans-Kapitalistlerinin emriyle oynadığı aldatmacadır. Ancak "Yalancının mumu yatsıya kadar yanar" Türkiye en müthiş bir iktisadi buhran içindedir. 21. Yüzyıl sonuna dek ödeyemeyeceği dış borçlara boğulmuştur. Sanayi , Finans-Kapital elinde, yabancı kumpanya ve devletlerin müsaade ettikleri **iratçı** tufeyli biçiminde olduğu için , ziraat de birkaç bin tefecinin traktörleri ile kökleri kazınan köy nüfusu ve çok çabuk artan nüfus büyük şehir varoşlarını "**Gecekondu**"lar ve aç işsizlerle doldurdu. Yarım milyon işçi Avrupa'ya can attı. Bir milyon işsiz dışarıya kaçmak için İş Bulma Kurumları önünde rüşvet vererek nöbet sırası bekliyor. Her yıl 400 bin kadar artan 2.5 milyon işsiz-yoksul sürünüyor. Ötede **dış ticaret** 40-50 Yahudi yahut melez firmanın döviz kaçakçılığı ve fatura oyunları ile her yıl artan açıklarını, yaman Bütçe açıkları ile yarıştırıyor. Onun için Türkiye Finans-Kapitalistleri Nato-Cento-Seato emrinde Avrupa Ortak Pazarı'na ve parlamentolarına, cankurtaran simidine sarılırca sarıldılar. Satılmadık milli menfaat ve sınır bırakmadılar.

Bu çıkmaza, bayağı bir kukla olan N. Erim hükumeti veya sıkıyönetimlerin drakonyen kanunları hiçbir çıkar yol getiremez. Tersine ekonomik tezatları büsbütün dinamitleştirir. Rejimin tek

umudu, Amerika'ya ve onun Türkiye'deki semitik ve masonik kollarına yaranmaktadır. Bu ise, memlekette daha korkunç devrimlere zemin hazırlamaktan başka sonuç veremez. Devrimcileri çoğaltır, ilericiliğe yeni ufuklar açar. 12 Mart Muhtırası henüz mantıki neticelerini vermemiştir. Asıl çıngar, ara sıra sözü edilen "Reform"lara gelince kopacaktır. Tepeden inme Sıkıyönetim yırtıcılığı, Ordunun ilerici güçlerini ilerde daha tedbirli olmaya zorlamaktan geri kalmayacaktır. Gençlik ise, bir daha geri dönmemecesine sosyal problemlerin içindedir. Dini hisleri CIA ajanlarının istismar etmelerinin de bir haddi gelecektir. CIA petrol Şeyhlerinin maskesini kullansa da gericilik birkaç satılık kişinin "aylıklı asker"liğinden öteye geçememiştir. Menderes Ordunun Demokratik eğilimi ile, Demirel Sosyalist eğilimi ile karşılaştı.Aradaki fark 10 yılda kendini gösterdi. Haksız baskı ile (Mecelle'nin dediği gibi): "Bir şey zıyk oldukta, müttesi olur"

"Türkiye'de uzun yıllar itleri umutsuzluğa düşürdüm. Yoktular benim için. Havlayışlarını duymadım. Aktarsalar dinlemedim. Komşunun köpekleri havlamış. Bana ne? Benim avluma girerlerse düşünürüz, diyordum.

"Şimdi dışardayım. Çok şey değişmez. Şöyle diyorum:

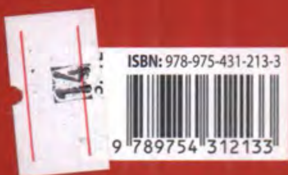
"-Sovyetler komşum. Bizden beğenmiş yahut kör tesadüfle iki köpek almışlar. Beslemiş, büyütmüşler. Bir de seslerini uzağa işittirmek için, minareye ezan hoparlörü takar gibi tam 'Sahibinin Sesi' biçiminde bir megafon takmış boğazlarına. Bu 'Bizim' köpekler, her sabah akşam uludukça bana da havlarlarmış. Karşılığım basit:

"Komşumun köpeği uludu diye, ben kendi evimde kendimi hırsız mı sayarım? Yoksa komşuma mı kızarım? Hayır. Komşuma it gerekmiş. Beğendiğini seçer. İtlerin havlaması, benim komşumla aramı neden açsın? İt itliğini yapar, insan insanlığını.

"...Bırak köpekleri havlasınlar diyorum. Düzelmezler."

Hikmet Kıvılcımlı (Günlük Anılar/s.347)

ISBN: 978-975-431-213-3
9 789754 312133